This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

A 771,882

DR
2014
.K17

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
1817

50,000

Karadžić, V.

„ПРАВИТЕЛСТВУЮЩІИ СОВѢТЪ СЕРБСКІИ“

ЗА ВРЕМЕНА КАРА-ЂОРЂИЈЕВА

или

ОТИМАЊЕ ОНДАШЊИЈЕХ ВЕЛИКАША ОКО ВЛАСТИ.

НАПИСАО

ВУК СТЕФ. КАРАЏИЋ.

У БЕЧУ,
У ШТАМПАРИЈИ ЈЕРМЕНСКОГА МАНАСТИРА
1860.

DR
2014
.K17
31

GL/STACKS
EXCHANGE
SERB. NAT'L LIB.
8-31-88
495-7167

ПРЕДГОВОР.

Пренумеранта на ову књижицу скупљено је у Србији колико се нико није могао надати ни мислити: **2357**! Тијем је освјетлан образ народу нашему, једно за то, што се очевидно показује, како народ наш мари за своју историју; а друго, што се показује, да овдје у народу нашему већ нијесу ријетки људи који књиге читају. За то је велика хвала како оној господи која су огласе моје разашиљали (јер ја из Беча нијесам могао тога чинити), тако и окружнијем и срескијем старјешинама који су их препоручивали, и онима који су пренумеранте купили, а и онима који су се пренумерирали. А од мене ће им свима бити највећа захвалност, ако ме Бог поживи и окријепи још ко-

је вријеме да их обрадујем још каком књижицом о народу нашему.

Ако суђено буде ја сам рад издати још ове књиге на свијет:

1) *Четврту књигу нашијех народнијех пјесама*, која још у овој години може бити наштампана.

2) *Грађу за Српску историју нашега времена*, од почетка године 1804. па до Светоандријске скупштине 1859. године (ово би било у двије књиге од прилике по 15 табака.)

3) *Живот најзнашнијих поглавица овога* (поменутог) *времена* (као што је у даници за годину 1826. живот *Хајдук-Вељков*, у даници за годину 1829. живот *архимандрита Стефана*, *Хаџ-Рувима* и другијех неколико старјешина, и у овој књижици на крају *Миленка Стојковића*, *Петра Добрињца* и *Југовића*.)

4) *Обичаје* или *живот народа нашега.*

5) *Њемачко-Српски рјечник.*

А осим овога свега нашло би се и другијех којекакијех ситница (све о народу нашему), као н. п. око једне хиљаде *народнијех загонетака*, којима сам почетак учинио још 1821. године и т. д.

Готово у свему овоме главни је посао већ свршен, само треба још нешто да се

прегледа, нешто поправи, састави и дотјера; али је мени већ настала 73. година, а због слабости у очима и у глави не могу сам да пишем. Него опет колико се узможе постараћу се еда би се још што отело од смрти, макар се и не могло све уличити као што би се хтјело, јер мислим да је у овакоме послу боље ишта него ништа.

У Биограду 20. Марта 1860.

В. С. К.

Кад један од прве Руске господе запита Српске посланике (прота Матију Ненадовића, Јована Протића и Петра Чардаклију) у Петербургу на свршетку године 1804., ко им је старјешина у Србији, прото Ненадовић одговори, да немају никаквога једног старјешине, него да нахије имају своје старјешине, које се између себе договарају и савјетују[1]). На то им рекне онај Руски господин, да ваља да поставе „*совѣшъ*"[2]) састављен од људи из свију нахија, који ће народом и земљом управљати и заповиједати свијем старјешинама. Ово проту Ненадовићу и Јовану Протићу буде врло по вољи, јер су знали, да Јаков Ненадовић, протов стриц, и Миленко Стојковић који је Јована Протића одредио на овај пут, никако не би ради да им Кара-Ђорђије заповиједа.

---

[1]) Овако је мени казивао прото у Лозници године 1807., и управо онда није могао друкчије ни одговорити; али послије не знам да ли би признао, да је тако рекао и тијем показао, да није признавао Кара-Ђорђија за главнога господара и управитеља.

[2]) Ја даље за то пишем *совјеш* а не *савјеш*, што мислим да у Српскоме језику и у овоме смислу не ваља ни једно, него би ваљало казати *вијеће*, као што су и Руси у стара времена, н. п. у Новгороду имали *вѣче* или *вече*.

Кад се ови посланици Српски године 1805. врате у Србију, прото Ненадовић и Божо Грујовић, којега су посланици из Русије довели са собом[1]), навале једнако око Јакова да се постави совјет, које и Јакову буде по вољи. И тако оне исте године, пошто освоје Карановац и Ужичани им се предаду и плате уцјену, Јаков позове Кара-Ђорђија да дође о Великој госпођи у манастир Боговађу, да се о том разговоре и договоре. Но Кара-Ђорђије не хтједне отићи у Боговађу, него он дозове Јакова у нахију Биоградску у село Борак, и ондје се сазову и остале знатније поглавице, те уреде, да свака нахија избере по једнога поштена и паметна човјека, па ти сви људи да се састану на једно мјесто, да суде и пресуђују све веће распре и тужбе земаљске, и ето тако постане у Србији совјет, који се у почетку највише звао *синод* или *скупштина;* а на печату (на коме су били грбови Србије — под круном крст и четири оцила — и Тривалије — под круном свињска глава са стријелом заботеном у чело — који су на сриједи свезани један за други и између њих расте крин; одозго огријало сунце и луче своје

---

1) Овај Божо Грујовић био је родом из Срнјема, из Руме, и свршивши науке и поставши доктор права, отиде године 1804. с Чардаклијном женом у Русију и постане у Харкову професор; но будући да је био слаба здравља, особито у прсима, за то му зима Руска буде врло несносна, и кад дођу Српски посланици у Харков, препоручи им се те га узму за тумача и секретара, и тако га по жељи његовој изведу из Русије. Он се прије звао *Теодор Филиповић* а у Србији, може бити да се не би одмах дознало ко је и откуда је, назове се Божо Грујовић (преведавши крштено име Теодор на Српски, а Грујо ваља да му је био отац).

спустило до круна, а доље испод грбова „1804“[1]) био је натпис :„*правителствующій совѣтъ сербскій*“. Совјет се овај најприје намјести у манастиру Вољавчи, у нахији Рудничкој, но будући да ондје у пустињи нити су имали совјетници шта јести, нити је ко долазио да се суди, за то се премјести у манастир Боговађу а оданде послије некога времена у Смедерево. Први су совјетници постали она тројица, што су били у Русији, то јест: прото Ненадовић, који је био као и предсједник, од нахије Ваљевске, и Јован Протић, од нахије Пожаревачке, и Божо Грујовић као секретар или писар; а послије је дошао Вукоман из нахије Јагодинске, Аврам Лукић из нахије Пожешке, Младен Миловановић из нахије Крагујевачке, Јаико Ђурђевић из нахије Смедеревске и Милија Здравковић из нахије Ћупријске.

Српске поглавице пристану и поставе совјет, али управо нијесу знале, шта ће то да буде; него су Јаков и Катић, и други гдјекоји већи, мислили, да совјетом мало зауздају власт Кара-Ђорђијеву, а Кара-Ђорђије мислио је, да њиме плаши Јакова и Катића, и друге, који би му се противили; а сви су мислили да ће совјет само којекаке ситнице судити, па и то онако, како они хоће, а остало све да они сами уређују и заповиједају по својој вољи; Божо пак и прото Ненадовић мислили су, да совјет буде највећа власт у земљи, и да свима погла-

[1]) Ја сад управо не знам, или је печат грађен 1804. године, или је та година за то метнута, што се онда почела буна (ја бих прије рекао да је ово друго узрок и да је печат грађен у Петербургу 1805. године).

вицама заповиједа у свачему, као што свједочи и натпис на печату: „*Правителствующій* совѣтъ“, јер *правителъствовашь* у Руском језику значи: „Имѣть правительственную, или верховную власть.“

Тако је совјет у Вољавчи и у Боговађи за она неколика мјесеца само судио, ако му је ко на суд дошао; али сад намјестивши се у Смедереву и уредивши своју канцеларију, стане се мијешати и у земаљске уредбе и старати се мало по мало да власт себи присвоји. Тога ради Божо и прото Ненадовић и Биоградски владика Леонтије (који је у почетку године 1805. изишавши из Биограда остао међу Србима, и у Смедереву се помијешао међу совјетнике) наговоре којекако Кара-Ђорђија и остале поглавице, да се сад опет у Смедереву сазове скупштина, да се совјет потврди и призна за највећу власт у земљи. Кад се та скупштина састане и у совјетној канцеларији каже се управо, шта се хоће, онда Кара-Ђорђије, видећи да му се гледа власт из руку да узме, изиђе на поље, па са својијем момцима, којијех је било више него у свију осталијех поглавица, опколи ону кућицу гдје је совјет био, и промоливши кроз прозоре пушке у канцеларију, повиче: „На поље, курве, по души вас . . . . . ! „Ласно је у врућој соби уређивати и запо вије„дати; него да вас видим сјутра у пољу, кад „Турци ударе“. Катић истина проговори: „Бог „с тобом, Ђорђије, шта је теби? Нијеси ти „полудио; ходи унутра;“[5]) Јаков, ваљада боје-

[5]) Године 1839. у прољеће мене је прото Ненадовић пред људима у очи корио и карао и готово ружно за ово,

ћи се од своје нахије тако далеко ићи и с Кара-Ђорђијем се у граду затјецати, није ту био ни дошао, а совјетници и друге мање и страшивије поглавице оборе очи преда се; и тако се овај разговор прекине: Кара-Ђорђије и све остале поглавице остану као и дотле, а совјет и непотврђен за највећу власт стане се све више и више мијешати у различне уредбе земаљске. Да би се боље видјело како је совјет Српски онда заповиједао, и како се називао и потписивао, вриједно је овдје додати једно његово писмо, писано у самом почетку његова уређивања Петру Добрињцу. Ево га од слова до слова:

говорећи, да то ништа није истина, то јест: ни да је Кара-Ђорђије изнишао на поље, ни да је с момцима пушке на прозоре промолно и т. д.; али његов братучед, г. Јефрем Ненадовић, који је и сад жив, одговори му: „Ја сам од мога оца и од свију старјешина у Бесарабији слушао тако, као што каже Вук да је било“. Прото је Ненадовић ово за то чинио, што је мислио да се тијем срамоти Кара-Ђорђије, који се онда у Биограду за свеца држао и до неба подизао; а да се правда Милош Обреновић, на којега је онда ондје викала и ала и врана. Што је прото Ненадовић са својијем ондашњијем једномишленицима овако мислио о овијем стварима и о историји, томе се није чудити; али се човјек не може начудити, како су овакви људи могли преварити Њемачкога професора у Липисци Хајнриха Вутке (Wuttke), и навратити га, да постане њихово оруђе и пред свијетом да говори о стварима од којијех ништа не разумије, него само држећи се туђијех ријечи као слијепац идући вођева штапа (Allgemeine Zeitſchrift für Geſchichte. März, Berlin, 1848. Serbien und Ranke).

Благопощенородныи Г. Бинбаша Петре, Здравствꙋите!

Вашима момцима, кои сꙋ дошли на заповесть Господар. Ђорђа ѵ̂ скꙋпщинꙋ поради Скела Пожаревачкїи за Васъ, — даемо ово Писмо; и̂ Вамъ Ꙗвлѧмо, да е овай Совѣтъ народный Заключно, да се нїедна скела, никоме не прода; него да овай Синодъ Свꙋда на све скеле свое люде метне; Тако Мы не дамо ниедномꙋ поглаварꙋ скеле держати, да се народъ не бꙋни; како што сꙋ почели были, — И тако смо веѣъ метнꙋли на Забрежскꙋ, и Грочанскꙋ скелꙋ наше люде; а на дрꙋге спремамо. — Зато Вамъ отписꙋемо да ће скꙋпщина ова и Пожаревачке скеле держати, као и дрꙋге, — и̂ Вы више немойтесе ништа ѵ̂ скеле мешати, и рꙋке извадите — а Нашъ ће човекъ тамо скоро поставлѣнъ быти.

Съ тимъ Васъ любезно поздравлѧемо.

Ѵ Смедеревꙋ 15° Декем. 1805.

Протоерей Матѳей Ненадовичъ,
(м. п.) Предсѣдатель Совѣта съ целимъ Синодомъ.

Вы сте войвода, — маните се такови послова, и скела, — веће добро воинике Ваше гледайте, и ѵређꙋйте.

Пошто Срби узму и очисте Биоград од Турака године 1807. премјести се совјет из Смедерева, у Биоград. За прошло вријеме у Смедереву у њему се мијењало доста којешта. Прота Ненадовића још 1806. године позове Јаков к себи да му поможе војевати, а мјесто њега пошље у совјет Веса из Љубинића. Младен је такођер понајвише бивао по војсци. Још из почетка, а особито послије прота, много се тру-

дио и на силу наметао митрополит Леонтије, да он буде предсједник у совјету, но Срби га никако нијесу хтјели примити, једно што је био Грк, а друго, што их је, као Турски човјек, од почетка буне једнако свјетовао и наговарао, да се Турцима предаду и да се умире, а особито их је одвраћао од Руса, да се с њима не мијешају, јер ће их преварити и оставити као Морију, те ће их Турци онако исто исјећи и поробити. За ово је вријеме Божо био једини стуб Српскога совјета: он је био и предсједник, и секретар и писар и све. Из Њемачке била су дошла три учена Србина: Јован Савић (или, као што се у Србији звао, Иван Југовић), који је прије био професор у Карловцима, и Стефан Живковић, ђак из Беча, и Јеремија Гагић, трговац из Земуна; но они ништа друго нијесу могли бити до писари, па и то: Југовић се разболи, и отиде опет у Њемачку да се лијечи, а Живковића опреми Божо у Рудничку планину на мајдан, гдје се била почела копати руда сребрна, а Гагић је највише којекуда слат: а Божо све сам. Сад дакле (године 1807.), како се Биоград освоји и совјет се из Смедерева пренесе у њега, такођер заповједи се, те и оне нахије пошљу своје совјетнике, које до јако још нијесу биле послале, као н. п. нахија Шабачка, Ужичка, Сокоска и Зворничка (Јадар и Рађевина). Ту је сад било у совјету Српскоме дванаест совјетника: 1) Младен Миловановић од нахије Крагујевачке; 2) Аврам Лукић од нахије Пожешке и Рудничке; 3) Јован Протић од нахије Пожаревачке; 4) Павле Поповић од нахије Биоградске и Грочанске; 5) Велисав Станојловић од нахије Јагодинске; 6) Јанко Ђурђевић од нахије Смедеревске; 7) Милије Здравковић од Ресаве (нахије Ћупријске);

8) Милисав Илић од нахије Ваљевске; 9) Илија Марковић од нахије Шабачке; 10) Василије од нахије Ужичке; 11) Милутин од нахије Сокоске; 12) Јевто Савић од нахије Зворничке. Чардаклија се такођер наметао да буде совјетник, но будући да није имао нахије, није могао ни бити. Од овијех 12 совјетника за четворицу може се рећи да су *знали књигу*, јер Аврам Лукић и Павле Поповић знали су којекако записати своја имена, Јово је Протић знао мало боље од њих, а Јевто Савић знао је писати и чатити боље од свију попова и калуђера и многијех старјешинскијех писара по Србији, и од самога Кара-Ђорђијева првога секретара, Јанићија Димитријевића. Јово је Протић знао говорити Турски и Грчки, а други ни један није знао ништа осим Српски. Једини Јово Протић био је варошанин (из Рама или из Пожаревца), а остали су сви били сељаци. За совјетнике су избирани људи поштени, паметни, мирни и временити, који познају народ и народне послове; Јевто је Савић био најмлађи међу овијем совјетницима, али је и њему било више од 40 година. Младен, као совјетник од нахије Кара-Ђорђијеве, а уз то још послије Кара-Ђорђија у Србији најбогатији и врло рјечит човјек, био је предсједник у совјету. Сваки је совјетник имао из народне касе по 1200 гроша [6]) на годину и на два момка по 15 гроша на мјесец, и по неколико ока хљеба и меса на дан; јечма такођер узимали су из беглука, а кашто и дрва и сијена, а осим тога и свака је нахија своме совјетнику слала којешта, н. п. вина, ракије, пред зиму

[6]) Мени се чини да је дукат онда био 9 гроша.

које говече и т. д. По оној првој уредби од године 1805., да *свака* нахија пошље у совјет по једнога човјека, ваљало је да буде више совјетника, јер н. п. од нахије Рудничке није било совјетника, него је Аврам Лукић био и од Рудничке и од Пожешске, тако није било совјетника ни од нахије Кладовске (од Кључа и од Крајине), ни од Крушевачке, Параћинске, Гургусовачке и т. д.; по свој прилици томе ће бити узрок, што наши људи мисле да је 12 људи доста за сваку пресуду (као н. п. што се и у Црној гори избирало по 12 кметова од сваке стране, кад су се какве велике распре пресуђивале). Највећа се до јако промјена и штета у совјету Српском догодила, што је Божо, ослабивши врло, отишао овога љета у Њемачку да се лијечи, па онамо и умръо. Сад су дакле секретари остали Југовић (који се прошле зиме вратио из Њемачке) и Гагић.

Кућа, у којој је совјетник сједио, била је, као нахијска кућа, отворена сваком човјеку из његове нахије. Кад је ко имао макар кака посла код совјета, најприје је ишао совјетнику своје нахије, и он је био дужан старати се његов посао што прије и што је могуће боље да сврши; ако би овакви човјек био из далека, да не може на обданицу доћи и посао свој свршити, он је могао код совјетника за бадава бавити се неколико дана, баш и да је коња имао. Често су долазили болесни људи из даљнијех нахија да траже у Биограду лијека код љекара, и по неколике недјеље дана бавили су се у нахијској кући код совјетника за бадава, само што су плаћали љекарима за лијекове и лијечење. Ако би се догодило да се човјек из каке нахије за каку кривицу код совјета затвори, совјетника његове

нахије одмах су питали зањ ко је и какав је, и он је био дужан старати се, колико је могуће, да га оправда и пусти из затвора. Кад је требало у какву нахију послати људе да што изviде или уреде, ваљало је да међу њима буде и совјетник оне нахије, као човјек који познаје ону земљу и људе.

У Смедереву се, особито из почетка, у једној соби и спавало и судило и писало, али је у Биограду совјет имао за себе велику кућу, и у првоме кату у највећој соби скупљали су се совјетници и секретари ради вијећања и пресуђивања, а у мањијем собама су писали писари; пред вратима свагда је стајао један момак с пиштољима и с ножем за појасом, који се звао *каваз*, те је јављао кад би ко дошао и рад био унутра ући, и ако би онај који хоће унутра имао уза се оружје, казао би му да га иза паса извади и остави пред вратима (ово су и саме војводе морале чинити).

Совјет је још из Смедерева разаслао по нахијама кратке уредбе како ваља судити, а у Биограду, на свршетку године 1807., одреди и по нахијама распише, да се у свакој нахији постави прави суд од три судије (предсједника и два члана) и једнога писара; судије ове избирао је *народ* [7]), као и совјетнике, а писара ако нијесу имали, совјет је био дужан наћи га и послати им; предсједнику је одређено било на годину 400 гроша, а члановима и секретару по 300. Овоме суду могао је сваки човјек тужити и војводу, и он је морао доћи на суд да се одговара. Ко овијем нахијскијем судом није био довољан, могао се тужити совјету. Осим тога совјет је издао једну

---

[7]) *Звало* се да је избирао *народ*, али су управо избирале *старјешине*.

уредбу, колико ће се поповима плаћати за њихове службе, н. п. за вјенчање, крштење, опијело, молитву малу и велику и т. д. Совјет је на свршетку године 1807. издао једну уредбу и за новце, како ће у земљи ићи. По том је био одредио да се продају Турске кућеи остали миљкови како у Биограду тако и по нахијама. Он је давао под закуп скеле и ћумруке [8]) и примао друге приходе, који би се откуда догодили, набављао је џебану и остале војничке потребе за цијелу земљу, њему су старјешине на скуштини о новој години предавале рачуне од различнијех трошкова, н. п. што је потрошено на тобџије, на рањенике, на уводе и т. д. По овоме се види како је совјет у земљи једнако радио, а и изван Србије био је познат, ако не као највећа власт, а оно јамачно као тијело, које је с Кара-Ђорђијем дијелило власт: ја се опомињем једнога писма, које је на свршетку 1807. године патријар Цариградски писао совјету, и послао по једноме владици, да би се Срби покорили Турцима; а из Русије су писма била натписивана: „*Верховному вождю и правительствующему совѣту*“. Али при свему овоме совјет се није смио Кара-Ђорђију супротити ни у чему, а Кара-Ђорђије могао је совјету заповједити. Потпис совјетни био је: „*правителствующій совѣтъ народный Сербскій*“ (*или народа Сербскогъ*) без и чијега имена.

---

[8]) Совјет није могао поставити својијех људи по скелама, као што је у поменутоме писму Петру Добрињцу писао, него су се скеле једнако давале под закуп, и по свој прилици томе ће бити ова два узрока: прво, што су од гдјекојијех скела, као н. п. на Морави и на Колубари, били тако мали приходи, да није било вриједно поставити на њих особитога човјека; а друго, што су нахијске старјешине хтјеле скеле да закупљују.

Као што је познато, Кара-Ђорђија су старјешине у Шумадији године 1804. изабрале за главнога поглавара највише за то, да би на њега могли бацити кривицу ако би Турци на брзо земљом обладали. Кад рат на Турке или на дахије пође срећно у напредак, Кара-Ђорђије се трудио да би по избору ономе остао прави старјешина над свима у свему пашалуку Биоградскоме, али је то било врло тешко, и с тијем тегобама он се борио за цијело вријеме својега владања: неколика мјесеца мање од читавијех 10 година, и управо се може рећи, да га је та борба и из Србије истјерала и најпослије му и главе дошла. Нахијске старјешине, које су се у почетку буне саме начиниле старјешинама, као и Кара-Ђорђије, првијех година нијесу ни у сну хтјеле да знаду да је Кара-Ђорђије њихов старјешина и да им он заповиједа, и Кара-Ђорђије видећи то није се ни усуђивао да им заповиједа, него је с њима, као старјешина нахије Крагујевачке, живљео и договарао се као са својијем друговима, и кад су откуд били послани какви новци народу у помоћ, они су их дијелили између себе (као и уцјену, коју су 1804. године узели од Турака Пожаревчана, и 1805. од Ужичана). Овакове нахијске старјешине биле су у Шумадији 1804. године: Јанко Катић из нахије Биоградске, Васо Чарапић из нахије Грочанске, Ђушо Вулићевић из нахије Смедеревске, и Милан Обреновић из нахије Рудничке; а доље преко Мораве био је Миленко Стојковић из нахије Пожаревачке; али од свију овијех био је силнији горе преко Колубаре Јаков Ненадовић из нахије Ваљевске. У његовом је логору на Топчидеру године 1804. ударао добош да се иде на Кара-Ђорђијев логор, што је Кара-Ђор-

ђије био затворио или уставио код себе некога Митрића, за којега је братом била сестра Јаковљева, те су их друге старјешине морале мирити; на свршетку године 1805. и у почетку 1806. он се потписивао заповједник нахије Ваљевске, Шабачке, Ужичке и Сокоске; и Кара-Ђорђију је поручивао, да му као главни старјешина не прелази горе преко Колубаре. Узроци, за које се Јаков овако био понио и осилио, нијесу били мали: он је први из Њемачке добио џебану и топове, он је први освојио град, Шабац, и Турке у њему предао, први топ који је од Срба стао пуцати на Турке у Биограду, био је његов, с помоћу његова топа узет је 1804. године Пожаревац, а 1805. године предани су и уцијењени Турци у Ужицу, а уз то још и нахија је Ваљевска готово највећа од свију осталијех у Србији.

Тако су ствари ове стајале године 1804., 1805. и до половине 1806., а по том се учини као да је Кара-Ђорђију срећа пошла у напредак; али набрзо удари натраг и постане горе него што је прије било. Јанко Катић, који је у Шумадији најстрашнији био за Кара-Ђорђија, погине (у нахији Шабачкој на селу Крњићу) око половине љета 1806. године бијући се с Бошњацима; Васо Чарапић погине на свршетку те године на Биограду; а Ђушо је Вулићевић још 1805. године у јесен погинуо у Смедереву и мјесто њега постао брат му Вуица. На Јакова удари 1806. године силна војска Турска од Босне, и кад је он не могне узбити попале Турци и похарају многа села по нахији Сокоској и Ваљевској и обладају готово свом нахијом Шабачком, и народ неки побјегне преко Саве у Сријем, а неки се стане предавати Турцима:

и тако Јаков остане са врло мало људи, да се морао бојати и Срба као и Турака. У том Кара-Ђорђије дође из Шумадије с војском пред Бошњаке и славно их разбије на Мишару, и наново одметне народ који се Турцима био испредавао, и постави или потврди нове старјешине по онијем крајевима говорећи им, да су они као и Јаков и да Јаков њима у напредак нема ништа заповиједати већ ако по његовој заповијести.

Тако се у нахији Шабачкој подигне Лука Лазаревић као „комендат" или нахијски старјешина, и поред њега војводе: Стојан Чупић од Мачве и Милош Стојићевић од Поцерине; у нахији Сокоској Хаџи-Мелентије архимандрит Рачански као нахијски старјешина, и поред њега војвода Петар Молер; из нахије Ужичке још из почетка је Кара-Ђорђије Јакова био истискао с помоћу Милана Обреновића, те тако Јаков остане комендат само од нахије Ваљевске, па је и ту поред себе имао у једној кнежини Грбовића, а у другој Кедића, којима је Кара-Ђорђије говорио да су они као и Јаков; па и у самој његовој кнежини подговарао је гдјекоје главаре да га не слушају, као н. п. Цинцар-Јанка, који је тако био обезобразио и осилио да је опљачкао Јаковљеву жену, кад се 1806. године селила из Бранковине на Забрежје, да би оданде послије, ако би било до невоље, лакше могла побјећи у Сријем; попа Милована из Грабовца, којега је Јаков због шуровања с Кара-Ђорђијем и посјекао 1806. године у селу Дријену; једнога капетана или буљубашу из села Звечке (чини ми се да се звао Ерић) и т. д. И тако се у почетку 1807. године у свој Србији већ знало и говорило да је Кара-Ђорђије главни управитељ над свијем старјешинама. Али у исто вријеме изиђу на глас доље преко Мораве у на-

хији Пожаревачкој, двије поглавице: Миленко Стојковић из села Кличевца и Петар Теодоровић из Добриње (по чему се највише и звао *Добрињац*).

Миленко је у самоме почетку био између првијех старјешина и потписивао се *бимбаша*, само што је био мало подаље од Кара-Ђорђија; Петар је из почетка био Миленков буљубаша, а на свршетку године 1805. као што смо видјели, совјет га зове *бимбашом*, али године 1806. бранећи Делиград од Турака тако се прослави и осили, да није марио ни за Миленка ни за Кара-Ђорђија, као да их и нема на свијету. Ја ћу за ово споменути овдје два свједочанства, од којијех свако било би само доста. У почетку год. 1807. кад Петар Ичко с кнезом Милићем из Ћићевца, са Живком Параћинцем и с Кара-Ђорђијевијем писаром, Стефаном Јефтићем, с Турскијем посланицима пође из Цариграда у Србију и дошавши у Делиград разумије, да су Срби Биоградскога пашу убили и све Биограђане побили и опљачкали, онда он остане с овијем Турцима у Параћину код Петра Добриньца, а Стефана Јефтића пошаље Кара-Ђорђију да пита хоће ли се ови Турци пустити у Биоград или ће се вратити на траг. Али Петар, који је и казао да Турци остану ондје, не чекајући Кара-Ђорђијева одговора све ове Турке (којих је са слугама било 12) изведе иза Параћина па побије и опљачка, а кад му по том Кара-Ђорђије, договоривши се с осталијем старјешинама, пише да Турке пошаље у Биоград, одговори му да их је он *послао на риби* у Видин (а послије се изговарао да их је побио за то, што су Кара-Ђорђије и Младен с осталијем поглавицама из Шумадије Турке у Биограду по-

били и оплијенили без њега. [9]). То је једно свједочанство, а ово је друго: у мене има једно писмо Кара-Ђорђијево Петру од 8. Јунија године 1808. у коме му пише како се Миленко нањ тужи да му не да мира, него једнако напада нањ, и из међу осталога хоће да му посијече некаквога кнеза, и послије многога карања и свјетовања вели му (Кара-Ђорђије Петру): „Тако потомꙋ рамномъ начінꙋ зові ті кога ћешъ тебе а онъ нека зове ко ће нѣмꙋ па се побіте па кої надъвали“, а мало пониже опет вели: „Ѧ за істо оћꙋ све старешине зовнꙋти і ꙋ помоћъ Миленкꙋ доћи.“

Њих су двојица (Миленко и Петар) владали свијем онијем крајем између Мораве, Дунава, Тимока и Ниша, и то: Миленко доље низ Дунаво, а Петар од Ћуприје к Нишу.

Пређашње главне старјешине нијесу насртале на Кара-Ђорђија, као ни он што није на њих, него су били једнаки као другови, и сваки је у својој нахији заповиједао и управљао како је знао и хтио; сад пак, кад Кара-Ђорђије стане свима заповиједати, Миленко и Петар поплаше се да и њих онако не ослаби као Јакова, па управо устану они на њега, а уз њих мало по мало пристану и остале готово све веће старјешине: они су готово јавно говорили да

---

[9]) Ово је све мени овако приповиједао и Петар у Бесарабији године 1819. и Младен у Крагујевцу године 1822, први хвалећи се како се није бојао Кара-Ђорђија, а други тужећи се на Петра додајући још, како су се они били договорили да кажу овијем Турцима како паша и Биографани нијесу хтјели да сједе с миром него подигли оружје на Србе, па их Срби за то побили; па онда да им даду неколике хиљаде гроша на пут и да их испрате натраг, не би ли Турску владу још које вријеме заварали.

Кара-Ђорђија ваља ограничити, да не може по својој вољи чинити шта хоће, него совјет да заповиједа и њему, и да ваља тако уредити, да се он може и збацити кад би се нашло да је од потребе. Уз Миленка и Петра најприје пристане Јаков, по том Лука Лазаревић и Вуица Вулићевић, а уз ове и друге гдјекоје мање старјешине. С Кара-Ђорђијем пак остане Младен Миловановић са својијем кумом Милојем Петровићем, оба из нахије Крагујевачке (Младен из села Ботуња а Милоје из Трнаве), који су и за Турскога времена ортаковали тргујући свињама, а сад се сродили и као браћа живљели у једној кући; осим ове двојице, кнез Симо Марковић из нахије Биоградске, из села Борка, који је по смрти Катићевој постао главни старјешина у нахији Биоградској; Милан Обреновић из нахије Рудничке, из села Бруснице, с којим се Кара-Ђорђије кумао, јер му је био вјенчани кум брату Милошу, и који је био главни старјешина од нахије Рудничке, Пожешке и Ужичке, и Хаџи-Мелентије архимандрит Рачански, који је био главни управитељ у нахији Сокоској, и којему је Кара-Ђорђије обрицао да ће га учинити владиком; а уз ове великаше и друге многе мање старјешине; а осим овијех народнијех старјешина с Кара-Ђорђијеве стране била су још двојица од писарскога реда: Иван Југовић, родом из Сомбора, и Михаило Грујовић родом из Руме, али они као иностранци у народу нијесу могли ништа учинити него су само учили Младена и Кара-Ђорђија, особито Југовић, којега су обојица много слушали.

Сви ови Кара-Ђорђијеви непријатељи, да би им слободније било викати на Кара-Ђорђија, викали су највише на Младена и на Милоја и на

Југовића, и налазили су им главне кривице: 1.) да они Кара-Ђорђија одвраћају од Руса и наговарају га да не прима Руске војске у Србију, да би они сами по својој вољи могли владати и управљати [10]); 2.) да Младен и Милоје народне

---

[10]) Ови Кара-Ђорђијеви противници нијесу жељели Русе у Србију само да им помогну војевати, него управо и да владају Србијом. То ће се потврдити овијем, што ћу сад казати. Године 1807. 11. Манја, пошаље Руски министар иностранијех дјела, Андрија Будберг, Кара-Ђорђију писмо по полковнику маркизу Павлучићу, да би Руси дознали у чему се Србима може помоћи у рату против Турака Писмо ово нађе Кара-Ђорђија у Неготину послије битке на Малајници, и прочита се у скупштини, у којој је од Руса био осим поменутога маркиза Павлучија и генерал-мајор Исанјев, који је с нешто Руске војске из мале Влашке био дошао Србима на Малајницу у помоћ, а од Срба: Кара-Ђорђије, Миленко, Вуица, Крајински оборкнез Михаило Станковић Карапанца, Станоје Главаш и совјетски писар Јеремија Гагић, који је ту приспио из Јаша. Пошто се ово писмо прочита и Српски истумачи, Српске старјешине у договору одреде, те Гагић напише министру Будбергу одговор у 13 малијех дијелова назначивши сваки бројем; први дијелак тога одговора ово је: „*1. Да народъ Србскій жели быти подъ могущественнымъ покровителствомъ Его Императорскаго величества Александра перваго, коега смиренѣйше проси, да му што скоріе пошлѣ еднога способнога губернатора, кои бы Сербіомъ управляо и у приличный поредакъ народъ привео, землю Србску расположіо и по нравамъ народа устроио бы конституцію: ово устроеніе конституціе, да буде именемъ Его величества Александра перваго.*“ Како је од овдашњијех нашијех старјешина слабо који знао писати (од ове поменуте петорице само је знао потписати своје име Михаило Карапанца), тако је био обичај, да се на свима знатнијим писмима удара печат поред имена: кад Гагић у Кара-Ђорђија заиште печат да га удари на ово писмо, он му одговори, да га је изгубио, а послије му каже на само да га није из-

новце троше по својој вољи (јер је Младен био у совјету предсједник и управо је чинио што је хтио, а Милоје је био управитељ Биоградскијех бећара на које се много трошило); а 3. да су се њих двојица начинили у Биограду као дахије те пале и жаре по својој вољи. Осим поменутијех старјешина и совјетници су готово сви на Младена мрзили и колико су смјели, нањ и на његово самовољство викали; а исто тако и Биограђани. На свршетку године 1807. Аврам Лукић (совјетник нахије Рудничке и Пожешке), и Јован Протић (совјетник нахије Пожаревачке)

губно, него да га за то није хтио дати, што му је Младен писао из Биограда, да тај Павлучиј није прави Руски посланик, него да је Француска или Аустријска увода. — Да на овоме договору није било Исанијева и Павлучија јамачно би казао Кара-Ђорђије — ако су и била ту двојица од највећијех његовијех противника, Миленко и Вунца, — да непристаје на то писмо, али пред овом Руском господом није смио то казати, него само није дао печата.

Ово поменуто писмо Будбергово послао је прије неколике године Јеремија Гагић друштву Српске словесности у оригиналу (а овај одговор нањ у пријепису и мени и друштву), и велика му хвала што га је сачувао те се није изгубило као што су се многа овако знатна писма погубила, јер и само то, што је ово писмо сачувано, показује да онда архиве није било никакве, него писар пошто је писмо прочитао оставио га гдје му је била воља, а послије га и бацио или подерао. Ако буде могуће гледаћу да се ово писмо на камену штампа овако какво је, и приложи к овој књижици на крају, да би се могло видјети колико се Руски рукопис промијенио за ове 53 године, н. п. *д* је свуда на двије ноге, као у штампи; *в* је *мало* од прилике као знак од дуката само што је одозго мало улегнуто, а *велико* није као Латинско *B* него као садашње *мало в;* а најзнатније је *р* које је најналичније на Латинско *r* и нигдје није доље спуштено н. п. мимо *о* или *е* и т. д.

наговоре остале све совјетнике те се потпишу на писмо Кара-Ђорђију, да Младена више не ће међу собом већ нека изиђе из совјета.

Кара-Ђорђије на то писмо заповједи писмено да Младен не иде више у совјет, и он по том са својијем момцима отиде у Тополу и кад ондје докаже Кара-Ђорђију да су то све плетке Кара-Ђорђевијех непријатеља, који гледају само да би како њих двојицу омразили и завадили и т. д., даде му Кара-Ђорђије нешто и својијех момака те готово с читавом војском прође по источној граници од Крушевца до Гургусовца као надгледајући војску и шанчеве, пак се по том врати у Биоград и опет стане ићи у совјет као и прије. Биограђани у љето године 1811. подигну нањ праву буну тако да он у совјет није смио ићи друкчије него, као што сам га ја очима гледао, с пиштољима и с ножем за појасом и с дугом пушком на рамену опкољен момцима исто тако наоружанијем. Буни овој био је почетак што су гоњени на егзерцир и стари људи, а потом се наставио кулук и остале неправде Младенове и Милојеве. Кад Биограђани пошаљу своје посланике у Тополу да кажу Кара-Ђорђију за што су се побунили и да се туже на Младена и Милоја, Младен одмах отиде за њима и посланике сретне гдје се враћају од Кара-Ђорђија: шта је он с Кара-Ђорђијем о том говорио, то се управо не зна него се само може мислити, а Биограђанима се каже да се умире и да ће им се облакшати све што им се неправо чини, и на томе остане, као да није ништа ни било. А кад буде по новоме љету о скупштини године 1812., Кара-Ђорђијеви и Младенови момци и бећари похватају од Биоградскијех трговаца: Марка Шишка, Хаци-Лаза,

Саву Ћурчију и Риста Цинцарина, који су уз ову буну највише викали на Младена и Милоја; и на три раскршћа: пред Кара-Ђорђијевом кућом, на Зереку и на Дорт-јолу ударе им по 100 штапа (свакоме на сваком раскршћу по толико, и с једнога мјеста на друго они су вукли колица, на којима су бијени, а кад су их били, момци су говорили: „Удри димлијаше!“) А кад су ова четворица хватани, некога *Ђор-Божа*, који је био родом из Босне, и *Ивана шелала*, за које се говорило да су били коловође ове буне, зовну пандури у суд као некаквијем послом, па кад се врате низ басамаке, одређени момци убију из пушака обојицу из пријеваре. Биограђани су се и прије слабо радовали доласку Кара-Ђорђијеву у Биоград једно за то, што је мало ко с њиме могао говорити, а друго, што су момци његови доста пута чинили по Биограду шта им је воља [11]), а послије овога догађаја омрзну са свијем нањ, и само су га се бојали.

Поред овијех узрока за што су веће старје-

---

11) Ја сам својијем очима гледао (године 1808.) како су Кара-Ђорђијеви момци повалили једнога човјека у блато и истукли га колико су хтјели, што је пројахао мимо њих на своме коњу кад су они сједили на клупи пред Кара-Ђорђијевијем (прије Мула-Јусуфовијем) конаком, па га окриве да их је попрскао. Мени се овај неповољни и жалосни посао тако онда уврти у памет, да се и данас опомињем и човјека и коња му: како је био пошао доље низ чаршију како ће к цркви; па како су га они по том вратили, с коња скинули и у блато повалили. Човјек је овај био млад и по варошки лијепо обучен (имао је на себи плаветно цубе без рукава непостављено, као што су онда многи носили, и преко њега ћурче), и био је у Биограду жив до скора и чини ми се да су га звали *Шашкин-Тошо*; а коњ му је био алатаст.

шине викале на Младена и Милоја не може се управо рећи да и завист није томе много помагала. Говорило се да је Младен и за Турскога времена, као свињски трговац, био између најбогатијих људи у Србији, а кад су Срби у почетку 1807. године Турке у Биограду побили и похарали, он је с Милојем највише напљачкао и намјестили се у најљепшу кућу у Биограду (у конаке или дворе Мехмед-аге Фочића, и то: Младен у ономе крају гдје су биле жене, а Милоје у ономе гдје су били момци и гдје су господа долазила на разговор); скеле и ћумруке на Остружњици и на Биограду нико други није могао закупити осим њих двојице, као што су и у другијем готово свијем знатнијим трговинама у земљи били ортаци; кад су се стале продавати Турске куће и остали миљкови, Милоје је био управитељ тога продавања, и гдје је што најзнатније било они су куповали за себе, по што су хтјели, и т. д. За ове и остале оваке послове највише је на Младена викао Стефан Живковић, који је био родом из Ниша, па у дјетињству дошавши са својијем оцем у Биоград, ондје послије стао трговати, и обогативши се прилично, зажели живљети господски, и за то у дахијско вријеме пребјегне у Земун, и оданде је он први године 1804. почео Србима џебану набављати и слати, по том је године 1805. ишао у Цариград као посланик од народа Српскога, а пошто Срби узму Биоград намјести се опет ондје, и тако је био богат да је по десет хиљада дуката совјету давао у зајам, а и појединијем људима много је добра чинио, али, једно као варошанин, а друго што му је завидио Младен као и он Младену, никако није могао да постане никакав старјешина у народу; он је изнајприје упра-

во викао само на Младена и на Милоја, али кад види да Кара-Ђорђије њих брани, он стане викати и на њега. Младен је био човјек паметан и рјечит и знао је Кара-Ђорђију доказати, да ови сви за то вичу на њега (на Младена), да би га с њиме раставили, па послије сама да би га лакше надвладали и збацили.

Поглавице су до сад једнако народу говориле, да се они не бију с царем Турскијем, него, по заповијести царској, с дахијама и с крџалијама; али сад (у почетку године 1807.), убивши царева везира и искрстивши Турске жене и дјецу по Биограду и по Шапцу, то се више није могло говорити ни вјеровати, него кметови навале на поглавице: „Ми се сами не можемо борити с царством Турскијем, него нам дајте цара, који ће нас се примити, и коме ћемо се ми за скут ухватити.“ За то се старјешине договоре, и одреде Петра Чардаклију, и Аврама Лукића, совјетника нахије Пожешке, и совјетскога писара Јеремију Гагића, те их пошаљу у Карабогданску у Руски главни квартир, да се договоре с Русима за помоћ, која ће се Србима давати, и да иште једнога Рускога министра, да га доведу у Србију, једно да се народ увјери, да су се Руси заиста примили Србије, а друго, да их којешта поучава и да се с њим о свачему могу договарати. Посланици ови дошавши у Јаш нађу ондје дјејствитељнога статског совјетника Константина Константиновића Родофиникина (којега су Срби назвали и звали *Родофиником*, као што ћу и ја у напредак овдје писати) родом Грка, с којијем се Чардаклија још из Петербурга познавао. Дознавши Родофиник да послани ци ови хоће да ишту једнога Рускога министра у Србију, он им се стане нудити и наметати да

ишту управо њега. И тако они, или изнајприје и не знајући да је Родофиник Грк или не мислећи како се Срби и Грци рђаво слажу, замоле се фелдмаршалу да им даде Родофиника да га воде у Србију, и фелдмаршал им га да. Пошто посланици свршe своје послове и стану се спремати натраг, даду им се на дар три прстена с драгијем камењем и неколико стотина дуката на пут. Прстење друкчије нијесу могли подијелити, него њима тројици свакоме по један; али од дуката Аврам и Чардаклија, као господари, узму себи више, а Гагићу, као писару своме, даду мање, на које Гагићу буде жао, и расрди се. По том Чардаклија и Аврам заостану још неко вријеме у Јашу чекајући док се Родофиник спреми, а Гагића пошаљу напријед у Србију, да каже како и они иду, и однесе нешто новаца, што су Руси Србима дали. Кад Гагић дође у Србију, он, срдит на Аврама и на Чардаклију што су оне дукате по њега криво подијелили, каже Кара-Ђорђију, да Аврам и Чардаклија воде Грка, и да је он говорио, да га не воде, него да ишту кака правога Руса, па они нијесу хтјели да га послушају. Кара-Ђорђије се на то врло расрди, и одмах пошаље књигу Авраму и Чардаклији, да Грка ни по што не воде, већ нека ишту какога правог Руса; „За што," вели, „знате, да ни с овијем, што су међу нама, не можемо никако на крај да изиђемо." Књига ова Кара-Ђорђијева срете Аврама и Чардаклију у Каравлашкој, но њима се учини сад срамота враћати се натраг и искати другога министра, за то Родофинику и не кажу управо, шта Кара-Ђорђије пише, него га доведу у Србију. Кара-Ђорђију је већ Гагић био напунио главу, да је Родофиник Грк какогод и остали Грци; а још на већу несрећу дове-

де Родофиник са собом некаква Грка, као тумача, који је био обучен као што се носе Цариградски Грци и Каравлашки и Карабогдански бољари, па га пошаље КараЂорђију, да му јави, да је он дошао и да га пита, кад је вријеме да дође к њему. Кара-Ђорђије угледавши овога Родофиникова тумача у оној великој Цариградској тантули и у црвенијем шалварама и жутијем мествама и папучама, одмах му све оно дође на памет, што му је Гагић казивао за Родофиника, па рече: „Та ми оваке гонимо између себе.“ Но при свему томе Срби приме Родофиника, као Рускога „*генерала*,“ врло лијепо, и даду му Кучук-Алијну кућу (једну од најљепшијех и највећијех у Биограду) да у њој сједи, и одреде му стражу пред кућу, и уреде, да му се даје и набавља све што му треба; и видећи да се и он њима врло пријатељски показује, стану се с њим договарати, као с Рускијем министром надајући се, да ће он, као Руски човјек, бити друкчији од осталијех Грка. Но то пријатељство њихово, ни од једне ни од друге стране, није могло дуго трајати; за што Родофиник, који, будући родом чак из Родоса, може бити да није ни знао, како Грци и Срби између себе живе, стане све Грке Биоградске око себе призивати, каоноти људе од свога народа и језика, а особито се стане дружити с митрополитом Биоградскијем Леонтијем, за којега су Срби већ били увјерени да воли Турцима него њима. Леонтије пак, који досад није могао Србе Турцима да покори и од Руса да одврати, прибјегне сад к Родофинику и стане му казивати, како Срби мрзе на све Грке, и на њега самога, и да су то људи простаци и варвари, с којима се ништа учинити не може, и да није њега било међу њима, они би

одавно пропали. Родофиник је могао све ово владици врло лasно вјеровати: једно, што Грци све остале људе држе за незналице и варваре, а друго, што су Срби према њему заиста били сви простаци, и њему су се многе њихове уредбе морале варварске чинити. И тако се мало по мало стане показивати Србима као и остали Грци.

Кад већ Срби виде, да је владика узео Родофиника на своју руку, најприје Младен и Југовић стану говорити, да то не ће нити може добро изићи; за то се договоре да пошаљу Југовића управо к цару у Петербург, да иште мјесто Родофиника другога министра, правога Руса, и да гледа мало боље да сврши за помоћ, што ће се Србима давати, јер ови у Јашу нијесу за то одређено свршили управо ништа. И тако спремивши се Југовић отиде до у Јаш, но оданде га фелдмаршал, кнез Прозоровски не пусти даље, него га врати натраг, говорећи, да они (Срби) сад, кад је Родофиник код њих, ништа немају посла код цара, већ нека се договарају с Родофиником, па ће он њему јавити, а он сад у том власт има као и цар, и гледаће да им се даје штогод треба. Кад се Југовић врати у Србију с овакијем гласовима, он још већма распали мржњу на Родофиника, али не могући ништа друго чинити, Кара-Ђорђије и Младен морали су му се показивати да га љубе и поштују, а у себи су нањ мрзили, и гдје се могло викали као и он на њих, и управо, нити су што вјеровали они њему ни он њима. Противници Кара-Ђорђијеви и Младенови једва дочекају ову њихову неслогу с Родофиником; јер страна њихова тијем врло нарасте и ојача.

За годину 1808. уговоре Руси с Турцима

примирје, у које су били узети и Срби. За ово су вријеме Срби постављали у земљи различне уредбе и приправљали се за нови рат, и приправивши се боље него игда до сад, за цијело су се надали, да ће границе своје распространити на све стране, за то су једва чекали, да изиђе вријеме примирју. Кад им у прољеће 1809. године дође из Каравлашке глас да се рат с Турцима почиње на ново, они с великом радошћу ударе на Турке на све стране. Лука Лазаревић с нахијом Шабачком и с Јадранима пријеђе преко Дрине ниже Љешнице, и стане онамо одметати народ наш и бити се с Турцима; кнез Симо Марковић с нахијом Биоградском и Ваљевском удари најприје на Соко, а кад му не могне ништа учинити, остави око њега страже, као што су и прије биле, а он с главном војском пријеђе преко Дрине више Сребрнице, и онамо стане народ одметати и с Турцима се бити; Кара-Ђорђије с нахијом Рудничком, Пожешком и Ужичком, и с нешто војске из нахије Крагујевачке и Смедеревске, отиде к Лиму, да би саставио Србију с Црном Гором, на Суводолу разбије силнога пашу Пећског, узме Сјеницу [12]) и Нову варош, и очисти све до Лима на

---

[12]) Леополд је Ранке у својој књизи: Die ſerbiſche Revolution казао по мојијем ријечима, да је Кара-Ђорђије Сјеницу онда узео *на јуриш*, али ја сад на своју и свију нас срамоту морам казати да то није истина, него да је било овако: Кара-Ђорђије уговори с Турцима да изиђу са својијем пртљагом и да иду куд ко хоће. Кад Турци у одређено вријеме отворе шанац и пођу кроз Српску војску, која им је сокак била начинила, а док их још ни пола није било изишло, Срби предње стану убијати и пљачкати; кад то виде Турци који су још били у шанцу, они шанац затворе, и стану се наново бранити

ономе крају, а кад он дође на Лим, Херцеговци од Лима до Црне Горе устану на Турке, и тако се он заиста састане с Црногорцима, и многи Црногорци и Херцеговци дођу му у логор да виде њега и његове топове и војнике, а и он пошаље у Црну гору своје двије војводе, Чолак-Анта и Рака Левајца; Миленко пријеђе преко Мироча и саставши се с Русима опколе Кладово, али се од стране Нишке приправљала несрећа, која ће све то учинити у ништа.

У Делиграду је отприје управљао Петар Добрињац, и свагда срећно; сад Младен мислећи за цијело да ће Срби узети Ниш и жалећи и завидећи да Петар, као непријатељ његов и Кара-Ђорђијев опљачка онаку варош и још већма осили, наговори Кара-Ђорђија те место њега постави Милоја Петровића главнијем управитељем на ономе крају. Сад се на несрећу народну састану у Делиграду два хата на једнијем јаслима: Милоје силан и бијесан а уздајући се у Младена и у Кара-Ђорђија, није гледао Петра лијепијем ријечима да ублажи и с њим да се сложи (као што му је Кара-Ђорђије и наручивао), него је хтио управо да му на срамоту заповиједа и пркоси; Петар пак уздајући се у своје пријатеље и једномишленике и опоминући се својијех заслуга,

---

и Србе корити што тако на вјери раде. Кара-Ђорђије се правдао, да су то учинили људи непокорни без његова знања и допуштења, и тако Турке наговори којекако да опет пођу, али и други пут буде као и први. Трећи пут морао је Кара-Ђорђије дати Турцима у таоство кнеза Ђука, из нахије Крагујевачке, и још неколика од знатнијих поглавица (којијех имена не могу сад тражити), и тако остали Турци изиђу и отиду с миром и Срби узму Сјеницу. Ово су мени овако приповиједали људи који су ондје били и очима гледали.

није хтио Милоју да се покори него му јавно показивао да га не признаје за свога старјешину. Тако се и остале све мање старјешине, које су се ондје биле скупиле, подијеле на двоје: једни постану Милојевци а други Петровци. Али поред свега тога војска се опет крене из Делиграда к Нишу, и Ресавски кнез, Стефан Синђелић, са својом војском начини шанац до самога Ниша на селу Каменици. У том, Српском несрећом, Руси не могну због Дунава, који се био излио, рано прићи у Бугарску, за то војска Турска, која се била доље скупила, потрчи сва Нишу у помоћ. Искупивши се сви Турци према Србима, један дан (негдје око Петрова дне) баш кад је Петра с коњицима Хајдук-Вељко био одазвао Гургусовцу у помоћ, ударе Турци свом силом на Ресавски шанац. Војници су из другијех шанчева хтјели да иду Ресавцима у помоћ, али Милоје заповједи да се нико није макао, него свак да чува свој шанац. Турци ударе на Ресавски шанац на јуриш, и Ресавци су се јуначки бранили, али „Ко ће сили Божјој одољети?“ Једни су Турци падали а други су преко њих ишли у напредак, и тако кад се опкопи испуне мртвима, живи преко њих навале у шанац и стану се са Србима бити пушкама кијачки, сјећи и бости сабљама и ножевима, и чупати се за вратове. Кад кнез Стефан види да Турци обладаше, он из пиштоља запали џебану и отиде у вјетар с многијем Србима и Турцима који су били око њега. И тако изгину сви Ресавци, којијех је, као што се онда говорило, било око 3000, [13]) само сеиз кнеза Стефана, младо и врло

[13]) Турци послије од њиховијех глава сазидају кулу на путу иза Ниша, која и данас још стоји.

црномањасто момче, узјаше на кнежева хата, и умијешавши се међу Турке, који су мислили да је циганче и сеиз каквога Турског поглавице, остане у животу и дошавши међу Србе каже како је било [14]). Кад Срби из другијех шанчева виде шта би од шанца Ресавскога, они сви, и сам Милоје, оставе своје шанчеве и топове, па побјегну к Делиграду, а Турски коњици навале за њима, те их многе постижу и исијеку, а и од онијех који измакну, многи се не уставе ни у Делиграду него се разбјегну куд ко зна. Петар Добрињац више се и не врати к својој војсци него, како чује шта је било на Каменици, отиде у Биоград к Родофинику, и оданде послије с њиме преко Баната у Каравлашку.

Кара-Ђорђије очистивши онако онај крај од Турака и саставивши Србију с Црном гором, остави ондје нешто војске, а с осталом врати се на Нови Пазар, и ударивши одмах на варош попали многе куће а Турке сатјера у шанац, па их стане бити из топова и из кумбара; и баш кад се за цијело надао да ће му се који дан предати, стигне му овај жалосни глас од Каменице. Онда он одмах распише свијем старјешинама да оставе све што су гдје наново заузели и да се врате за пређашње границе, па нека их чувају пограничне нахије као и прије, а остала сва војска да похита дан и ноћ на Мораву; а он оставивши Нови пазар потрчи с коњицима к Делиграду. И он и Миленко застану Срба још у Делиграду, али су Турци тако били осилили и узели мах да их не могну узбити, него извадивши Српску војску из Делиграда Миленко отиде к

---

[14]) Ово је момче било послије код Хајдук-Вељка, и ја сам у Неготину с њиме говорно о овом догађају.

Поречу да чува Дунаво оздо, а Кара-Ђорђије пред Турцима стане се измицати к Ћуприји. Кад је Кара-Ђорђије одовуд ишао к Делиграду, он остави у Ћуприји својега буљубашу Петра Јокића и Капетана Радича Петровића да ондје шанац утврђују и чувају, у коме би се он мого уставити, ако не могне Турака узбити на Делиграду; али неко дође те-буљубашу Петра и Радича превари (нехотице или навалице, то се незна), да је Кара-Ђорђије другијем путем утекао са свом војском својом преко Мораве [15]), за то они шанац у Ћуприји запале, и топове, које онако у хитњи нијесу могли повући, побацају у Мораву. Док је Петар још палио и кварио шанац, стигне Кара-Ђорђије пред Турцима надајући се ондје да се затвори, и на своје велико чудо и жалост видећи шта је, у који мах запита Петра: „Шта је то, по души те....?“ у онај мах

---

[15]) Ја сам прије тако чуо и написао, и сад се тако почело штампати; али ми у том каза син истога Петра Јокића, г. Манојло, како је отац његов приповиједао више пута, да га је Младен, пролазећи онуда у Шумадњу прије Кара-Ђорђња; наговорно, да запали шанац у Ћуприји рекавши му, да му је Кара-Ђорђије по њему то поручио; и да је Кара-Ђорђње по том у Јагодини, кад се Младен стао правдати, пуцао нањ као и на Петра у Ћуприји, и будући да су у онај мах сједили, и Младен прекрстивши ноге држао по обичају сабљу преко крила, зрно му из пиштоља дохвати мало кора од сабље и рани га у мошње, од које је ране послије лежао и видао се (ово се слаже с оннјем што су жене по Биограду зуцале, да Младен са другом женом својом није могао ништа радити). Петар је, као што каже поменути његов син, додавао још и то, да је Младен њега у овом преварио једно за то, што је нањ мрзно због некаква Турскога коња, око којега су се негда отимали, а друго, што се бно поплашио од Турака, пак се бојао да га Кара-Ђорђије не би оставио ондје у шанцу за управитеља.

потегне из пиштоља те га здраво рани више лијеве сисе под раме, али зрно не прође на другу страну него се устави у некакој кости, и наши самоуки видари нијесу га могли извадити, него се рана онако замлади, и тако је он зрно носио неколико година докле му га у Земуну не изваде Њемачки учени видари.

И тако Кара-Ђорђије са свом Српском војском пријеђе ондје на лијеву страну Мораве, а Турци без страха и без икакве сметње палећи и харајући отиду на Мораву између Пожаревца и Смедерева. Како се ово дозна у Биограду, Родофиник с владиком Леонтијем и с Петром Добрињцем и с Јованом Протићем (совјетником нахије Пожаревачке) и још с неколико душа мањега реда пребјегне преко Дунава у Панчево, и оданде преко Баната и Ердеља отиде у Букреш. Људи од овијех бјегунаца мањега реда, као н. п. Стефан Живковић, који је прије био секретар у совјету, па на свршетку прошле године истјеран из службе, казивали су послије да им Родофиник, кад су пошли из Биограда, није казао куда ће, него их позвао само к Дунаву да се шетају, а кад су дошли к лађи на Дунаву ниже Биограда, онда им заповједио да улазе у лађу. Кад се разгласи да је Руски посланик из Биограда побјегао, људи се од тога поплаше још већма него од Турака. У том нахија Биоградска с Дрине, а по том и друга војска од Сјенице и од Новога Пазара приспије на лијеву страну Мораве, те тако Турке мало обуставе, а још на праву срећу Руси пријеђу преко Дунава у Бугарску, и Турцима свима дође заповијест да оставе Србију и да похитају пред Русе, и тако Турци оставе не само Мораву, него и Делиград и у њему позаглављиване велике топове, које Срби

прије нијесу могли извући. И тако Срби, мјесто што су се за цијело надали границе своје распространити, једва се на једвине јаде одрже у ономе што су прије имали.

Кад се војске Српске по заповијести Кара-Ђорђијевој врате испреко Дрине, Бошњаци (закона Турскога) одмах се стану прикупљати к Дрини, према Јадру, и кад се искупе сви, онда пријеђу преко Дрине и опколе Лозницу и тако је притијесне, да је била у великој невољи. Турске је војске ту било толико много, да је Јаков, који је био пошао Лозници у помоћ, није могао од Лознице одбити ни кроза њу у Лозницу продријети. Кад се Турци онако срећно врате с Мораве натраг, Кара-Ђорђије сам собом с нешто војске отиде Лозници у помоћ и саставши се с војском Јаковљевом, ударе на Турке те их одбију од Лознице, а по том их претјерају и преко Дрине.

Пошто се и овдје посао тако срећно сврши и Кара-Ђорђије се стане спремати да иде натраг, Јаков, кад су све старјешине заједно сједиле, запита Кара-Ђорђија, ко ће у напредак чувати Лозницу, а Кара-Ђорђије му одговори: „Онај, који је и до сад чувао," т. ј. Јаков с Јадранима. Онда Јаков одговори, да он *не ће*, већ нека је чувају Младен и Милоје, који не ће Руске војске да приме, него хоће сами да царују; и пошто се тако добро сваде, Јаков упарави сву своју војску, коју је још напријед био приправио, па изведавши свога синовца прота на сриједу, стане говорити: „Ево, браћо, ја сам овога послао, још како смо се стали бити с Турцима, те нам је нашао цара, који ће нас се примити и за нас се старати; али Младен и Милоје не ће да га приме, него сами хоће да царују;" по том

напомене пропаст на Каменици и т. д. И тако се у мало без боја растану. Ово је било готово на свршетку јесени; а о новоме љету (године 1810.) доведе Јаков на скупштину изненада 600 људи под оружјем, који су башећи се по улицама викали: „Цара хоћемо! не ћемо Младена и Милоја да нам суде и управљају!" Једни су долазили пред ону кућу гдје се совјет састајао и викали: „Камо тај високосрамни (мјесто високославни) совјет?" и искали да им се покаже шта је писано у Русију и каки су одговори из Русије долазили. На скупштини су (у Кара-Ђорђијевој кући) исто тако старјешине готово све викале на Младена и на Милоја, и кривиле их за пропаст на Каменици. Милоје, још прије него је Кара-Ђорђије пошао на Лозницу, на малој скупштини у Асан-пашиној паланци окривљен је и осуђен да сједи у Остружњици, куда је већ био и отишао; сад пак Кара-Ђорђије рекне овако: „Е којекуде, ако Младен није добро чинио, ти господару Јакове сједи на његово мјесто па ради боље; а кад сви хоћете цара, хоћу га и ја, и ти господару Миленко и ти Кума-Милане (к Милану Обреновићу) и ти господине Мелентије (к Рачанском архимандриту, Хаџи-Мелентију), идите у Караулашку те тражите цара и доведите Русе у Србију, па, којекуде, нека најприје .... моју жену" (јер се говорило да Руски војници силују жене и дјевојке).

Јаков сједавши на Младеново мјесто одмах заповједи да неколико совјетника, који му нијесу били по вољи, иду својијем кућама, и мјесто њих други да не долазе, додајући, да нема откуда би се свима могло плаћати, а да их није ни од потребе имати толико много. И тако се најприје совјет надре и почне кварити! Онога ље-

та Јаков отиде опет у своју нахију да чува Дрину од Турака, а мјесто њега дође опет Младен у совјет; али се совјет више не потпуни ни отпуштенијем ни новијем совјетницима, него остане онако надрт.

Одређени ови посланици отиду са скупштине сваки својој кући да се спреме на пут. Кад Милан и Хаџи-Мелентије спремљени дођу опет у Биоград, даде им се Михаило Грујовић за секретара, и по том примивши потребна писма отиду оданде у Пореч да узму Миленка, као што је прије уговорено; али кад тамо, шта да виде и чују! Миленко им каже да он од сад не ће више да зна ни за совјет ни за Кара-Ђорђија, него мјесто себе пошаље с њима у Караблашку свога секретара Јеремију Гагића, а он остане у Поречу прикупљајући бећаре да се брани, ако би Кара-Ђорђије ударио на њега, а уз то трудећи се не би ли одметнуо од Кара-Ђорђија све нахије на десној страни Мораве.

Миленка је Кара-Ђорђије на скупштини за то одредио да иде у Караблашку, што су старјешине од његове стране највише викале да хоће војску Руску у Србију и што није могао да не узме међу посланике никога од оне стране: Милана пак и Хаџи-Мелентија и Грујовића одредио је за то, што је знао да су то његови пријатељи и привржениці.

Родофиник дошавши у Букреш правдао се да је за то побјегао из Србије, што је Кара-Ђорђије хтио да га убије, које су му свједочили они што су с њиме дошли, Петар пак Добрињац помоћу Родофиникове свједоџбе и препоруке начини се народнијем послаником и у име свега народа стане искати војску у Србију под управом Родофиниковом, које му се готово и обећа.

Кад прави посланици дођу у Букреш, Петар се Добрињац придружи к њима и без њихове воље, и навали око Милана то га одврати од Кара-Ђорђија доказујући му да они не желе Кара-Ђорђија збацити, него хоће само да га ограниче да не може по својој вољи све чинити шта хоће. И тако Милан, у којега се Кара-Ђорђије највише уздао, пријеђе на ону страну и постане највећи противник владе Кара-Ђорђијеве. Дознавши ово Кара-Ђорђије пошаље у Букреш за своју обрану некога архимандрита Спиридона Филиповића, који је био родом однекуд из Далмације и у Биограду с Руском пензијом живљео господски, готово као и Родофиник, и показивао се Кара-Ђорђију велики пријатељ и непријатељ Родофиника и његовијех послова. Филиповић је Кара-Ђорђија правдао да он није хтио Родофиника убити, а Родофиника је тужио да је за то побјегао из Србије, да би Турци лакше и прије њоме обладали; али свијем трудом својијем слабо више и он могне што учинити до што се послови Српски замуте и заплету још већма. У том мјесто кнеза Багратиона постане главнијем управитељем Руске војске на Дунаву граф Каменски, који, видећи да се у оваковијем сметенијем и замршенијем пословима са Србијом и у Србији не може ништа радити, стане гледати како би партаје ове помирио и сложио колико се може, и тако да би Кара-Ђорђија, за којега је знао да у земљи највећу власт има, умирио и ослободио, напише му као „*верховному вождю народа Сербскаго*", лијепо писмо, а Родофиника окриви што је побјегао из Србије и метне га под суд[16]). По том архимандрит Хаџи-Меленти-

[16]) Родофиник је био врло паметан и у своме послу вјешт човјек, и за Србе је велика несрећа што нијесу могли

је и Петар Добрињац отиду у Србију, али Милан не хтједне без Руске војске никако, него остане у Букрешу као народни посланик. Још се није могло уредити ни одредити да се војска Руска пошаље у Биоград, али се одреди да на прољеће пријеђе неколико хиљада преко Дунава Србима у помоћ.

К Миленку су у Пореч бјежали гдјекоји

бити с њиме у љубави и пријателству. Ја сам у овој књижици само као мимогред споменуо заваду Срба с Родофинником, а кад би се то хтјело управо описати и редом побројити све, што се он могао тужити на Србе и шта су се Срби на њега тужили, ваљало би написати читав повелики чланак; али томе овдје није мјеста. Онда се тако говорило, да га је граф Каменски окривио и дао под суд, али онаковоме господину и с онакијем разумом ласно се било оправдати и Кара-Ђорђија окривити. Наскоро иза тога постао је у Петербургу управитељ Азијатскога одсјека у министарству иностраних послова, и у тој је служби био више од 20 година; кад је граф Неселроде ишао куд на пут, он је остајао на његову мјесту, као управитељ цијелога министарства. Сви Српски послови ишли су преко њега, једно за то, што су припадали у његов одсјек, а друго, што се мислило да их он, што је око двије године био у Србији, најбоље познаје. Појединијем Србима много је добра учинио, а о народу Српскоме како је мислио, показаће овај догађај што ћу сад да приповједим. У почетку године 1819. познам се ја у Петербургу с бароном Шилингом, који на питање своје дознавши од мене да познајем Родофинника каже ми да је великн његов пријатељ и понуди се да ме води к њему, и ја приставши радо на то, он дође к мени у одређени дан са својијем колима и узевши ме у њих пођемо к Родофинниковој кући. Кад дођемо пред кућу, он отиде најприје сам да види јели домаћин код куће и може ли нас примити; а кад се с њиме састане и каже му да му је довео једнога Србина, који је написао и издао Српски рјечник, он с подсмијехом рекне: *Шшо ће Сриски рјечник? — Али опеш може биши од иошребе: кад несшане Срба да се зна какијем су језиком говорили.*" (Иза

кривци не само из Шумадије, него и чак одозго испреко Колубаре[17]), али изван Пореча није могао ни почети ништа против Кара-Ђорђија, а Кара-Ђорђије нађ у Поречу није ударао, једно за то, што се народа стидио, и бојао се да му ко не би рекао, као неки његов момак, Милосав Лаповац, године 1804. кад је позвао момке да ударе на кнеза Теодосија из Орашца: „Ми нијесмо устали да се бијемо с браћом својом, него смо устали да се бијемо с Турцима, а вама ако је

овијех ријечи, — које је мени барон Шилинг приповиједао пошто смо се вратили натраг — рекне му да ме доведе. И тако барон Шилинг вративши се к мени изнђем и ја из кола те отидемо у салу. Како је Родофиник чуо да сам ја писао рјечник, одмах је морао помислити да сам Аустријски Србин, јер се опомињао, да је у Србији за времена његова бављења онамо било врло мало људи, који су само чатити знали; за то ме дочека на ове ријечи: „Камо се ви у Србњу да бијемо Турке?“ А ја му одговорим: „Ја сам, ваше превосходитељство, био Турке у Србији и прије вас и послије вас.“ И тако пошто дозна и увјери се да сам заиста родом из Србије разговарао се са мном о Кара-Ђорђију и о Младену и о другоме којечему).

[17]) Као н. п. из Шапца писар Луке Лазаревића, по имену Јован Манојловић, који је био родом однекуд из Бачке (чини ми се из Сенте или Суботице), па слао некаке лопове, који су опет одонуда били родом, те харали трговце негдје у Потисју. Пошто се позна нешто од отетијех ствари на жени и у кући његовој, и Кара-Ђорђије на тужбу и на искање Аустријскога правитељства преда главнога од оних лопова и стане даље истраживати, ко је још у то био помијешан, он се поплаши за свој живот и побјегне к Миленку у Пореч. Овај је Јован Манојловић био вјешт столарски мајстор (тишлер), и радио је послије у Биограду свој занат, па кад једном начини један особити сандучић са тајнијем преклечићима и покаже га Младену, рекне му он: „Море, ваљало би те бити, па не дати плакати: код такијех златнијех руку, па идеш да служиш другога и да тражиш хљеба преко погаче.“

што криво, ето вам поља, па се удрите сами;“ а друго, што се бојао да Миленко у невољи не би Пореча предао Турцима (Рецепу из Адакале). Тако Миленко, као одметник проведе у Поречу неколико мјесеци с бећарима, а кад потроши све што је имао, и не имадне више чим плаћати им, те се они стану бунити против њега, а уз то се он још разболи од костобоље, онда се помири с Кара-Ђорђијем.

Кад се у Србији дозна да ће војска Руска прићи преко Дунава у Србију, одреде се из свију нахија најизбранији војници да иду на Дунаво пред Русе, и да с њима оно љето онамо војују, а на јесен кад се врате у своје нахије да могу народу казати да је војска Руска заиста прешла у Србију и да су они с њоме војевали. Из даљнијех нахија не опреми се у ову војску људи по много, али се изберу све најприкладнији и најбољи, да би Руси видјели каку добру војску Срби имају, и одреде им се нове старјешине, које прије нијесу биле ништа, тако је, н. п. Јадране и Рађевце водио Троношки архимандрит Методије Лазаревић, а Мачване и остале из Шабачке нахије брат Луке Лазаревића, Ђуко; из онијех пак нахија доље од Мораве, одреди се сва војска са својијем старјешинама и још с лијеве стране Мораве нахија Смедеревска с Вуицом, и Грочанска с Атанасијем Чарапићем; а над свом овом војском постави се главни заповједник Петар Добрињац. — Руске војске преведе у Крајину граф Цукато, као што се говорило, око 7000[18])

[18]) Тако се у нас онда говорило, а у Руској историји („Михайловскаго-Данилевскаго: Описаніе турецкой войны съ 1806. до 1812. года“) стоји да је граф Цукато“ имао свега војске у малој Влашкој 7350 људи, од који-

људи, а Срба је било 4500 пјешице и 1500 на коњма.

Турака је било у Крајини више него и Срба и Руса, и на неколико мјеста били су поградили шанчеве и врло се утврдили, особито на Прахову. Али Срби и Руси под управом графа Цуката истјерају их мало помало из свију шанчева и претјерају преко Тимока: ту су многе Српске старјешине за своју храброст добиле златне или сребрне колајне, као н. п. Вуица и Хајдук-Вељко златне, а Здравко, Вељков бимбаша, и Иван Момировић, Миленков пређашњи писар а оида као буљубаша, сребрне; али су многи и изгинули јуришајући на Турке да би се показали, међу којима је био и Атанасије Чарапић. Пошто се овако очисти Крајина од Турака, граф Цукато пошаље нешто војске Српске и Руске на Кладово, али су се Турци ондје били врло утврдили и тако се стану бранити, да им у брзо не могну ништа учинити, него их опколе и стану бити из топова и кумбара.

У томе Рушић (-Хуршид)- паша удари од Ниша са силном војском Турском (као што се говорило око 35000 људи), али не хтједне опкољавати и бити Делиграда, као што је чињено пређашњијех година, него против њега остави на Алексинцу нешто војске, а с осталом отиде те узме Крушевац, па улогоривши војску око Мораве стане ударати на Српска села и збјегове по ономе крају нахије Јагодинске, и навађивати да продре у Шумадију. Пред ову војску

јех је 3782 човјека под управом полковника Желтухина одређено било да чува малу Влашку, а остали (међу којима је било 2331 пјешак, 935 казака и 300 пандура) били су одређени за Србију: „для дѣйствій въ Сербіи“.

Турску дође и сам Кара-Ђорђије и прикупи нешто војске, што се могло, али је Турака било толико много, да им се Срби у пољу нијесу смјели ни показати, него на брзу руку поправе стари шанац (још од времена докле Крушевац није био узет од Турака) на Јасици, и оданде стану Турске чете по селима пресретати; али Турци ударе ту на њих и послије жестокога боја и прољева крви с обје стране обладају шанцем и побију многе Србе, али не остану у Српскоме Шанцу на Јасици, него га покваре, пак се опет врате натраг у главни логор. Српски војници, особито гледајући како Турци пале и харају села и ударају на збјегове те робе жене и дјецу, тако се поплаше да стану међу собом говорити и спремати се да оставе старјешине, пак да бјеже сваки својој кући, и да гледају шта ће чинити са женама и с дјецом, као што и учине многи, особито Ријевчани; а тако би исто учинила и нахија Крагујевачка у Делиграду како би дознала да су Турци преко нахије Јагодинске продрли даље у Шумадију. Кад Кара-Ђорђије ово све види, он пише неколико књига једну за другом и Петру Добрињцу и графу Цукату: или одмах да се пошаље војске Руске Србима у помоћ пред ове Турке, или Петар да остави Русе и Кладово, па час прије да похита са свом војском Српском к њему, *„ер"* вели *„кад пропадне све амо, шта ће нам онда Кладово помоћи?"*

Граф Цукато од војске Руске, коју је имао код себе, није могао Србима послати ништа, а пустити Петра с војском Српском оданде, било му је још теже, јер би он онда одмах морао оставити Србију и прећи у малу Влашку и тако прекинути пут између Срба и Руса; за то јави

ово главноме управитељу Руске војске, графу Каменскоме, и он му испод Рушчука пошаље за помоћ Србима графа Орурка *„съ ладожскимъ полкомъ, баталіономъ волынскихъ улановъ, казачьимъ полкомъ, 300-ми Арнаутовъ*[19]) *6-ю орудіями легкой и 4-мя донской артиллеріи,“* (као што се у нас говорило свега око 3000 људи).

Хајдук-Вељко са својијем бећарима поведе ову војску Руску уз Тимок, али не отиду пријекијем путем пред Рушић-пашу него сврну лијево на Бању; ја мислим да је на овај заходни пут графа Орурка највише навратио Хајдук-Вељко, да би му узео Бању од Турака, из које је он прошле године кроз војску Турску морао побјећи. У Бањи је било сад у шанцу око куле 400 Турака с једнијем топом. Граф Орурк не имајући кад ту бавити се заповједи те Руси овај шанац узму на јуриш: Турци су се тако бранили да их је од 400 остало у животу само 90, а Руса је које мртвијех које рањенијех било 126 људи. Граф Орурк узевши тако Бању и предавши је Србима отиде к Делиграду, по свој прилици једно за то, кад је онако близу дошао, да би видио онај знатни Српски шанац, а друго, да би се што прије састао с Кара-Ђорђијем, који је онда био ондје дошао да војску Српску слободи и притврди да не би шанчева оставила. Из Делиграда Кара-Ђорђије и граф Орурк с војском Руском отиду управо на Јасику и стану пређашњи

---

[19]) Ово су били бећари, међу којима је било најмање правијех Арнаута (а може бити да није било ни једнога), него су били Срби и Бугари, и гдјекоји Грк и Цинцарин. У Каравлашкој се и данас зове *Арнаушин* сваки бољарски момак, који је у Турскијем хаљинама и с оружјем, макар кога народа био.

шанац поправљати. Кад Турци у јутру опазе да се Срби опет купе у Јасици, они наново ударе на њих, али их Срби с помоћу Руса (за које Турци још нијесу ни знали) узбију натраг. По том граф Орурк пошаље Кара-Ђорђија у нутра у Србију, као да диже нову војску, говорећи му: „*Ако Турци буду јачи, боље је да разбију самога мене него и мене и тебе.*" Он пак видећи да на Јасици није мјеста за Руску војску, премјести се оданде са свом Руском и Српском војском у поље Варваринско, и ондје начини шанац за 1000 људи и 8 топова, а унаоколо утврди се засјекама. У нас се приповиједало, да је Рушић-паша, кад је видио Србе и Русе у равну пољу, сазвао старјешине своје војске па им рекао: „Све кажете да Србин не смије у поље, него се крије по шуми или се по брдима закопава у земљу као свиња; сад ето поља, а ето Србина: сад да видимо ко царев хлеб једе!" — По том један дан, Септемврија 6. ударе Турци свом силом на Србе и на Русе, али не могну ништа учинити, него се узбију натраг. Турци су до сад били улогорени у пољу без шанца, али послије овога боја одмах у вече стану копати шанац око свега логора и до у јутру буду готови. Послије неколика дана Турци су опет ударали, али све у залуд; најпослије видећи да се Србима и Русима ништа учинити не може, крене се сва војска Турска и отиде натраг. Говорило се, да је Рушић-паша прије него се кренуо с војском натраг, навађивао на старјешине, да учине јуриш на Србе и на Русе и да их растјерају, макар шта стало; али му Смаил-бег из Сереза одговори: „Ми то можемо учинити, ако ћемо прегорети неколике хиљаде људи, али шта ћемо тијем добити? Јесмо ли онда

Србију покорили и пут у Биоград прокрчили? Не ћемо ли за онијем брдом опет наћи такове шанчеве с војском, и тако Бог зна на колико мјеста до Биограда? А ово се већ прикучила зима?" И на то Рушић-паша пристане, те се врати натраг.

Пошто ова Турска војска отиде са свијем из Србије, граф Орурк сам (без војске) отиде с Варварина у Тополу, па оданде у Биоград, а из Биограда вративши се својој војсци упути се натраг у Крајину. Као што је одонуд идући амо узео од Турака Бању, тако одовуд идући онамо узме Гургусовац, у коме је било 800 Турака са 4 топа. Граф Орурк дође ту 4. Новембрија, и растјеравши Турске коњике, који су се пред шанцем показали, опколи Гургусовац и стане га бити из топова, а уз то приправљајући војску за јуриш. Кад топови кулу развале, а Турци виде одређену за јуриш војску с фашинама и с осталијем потребама, они се предаду, и по уговору положивши оружје отиду куд ко хоће; Гургусовац и топове граф Орурк преда Србима као и Бању. — На свршетку мјесеца Септембрија преда се и Кладово: Турцима, који су у њему били (око 500 душа), допусти се да иду у Турску с обећањем да за годину дана не ће војевати противу Руса, а град, или управо рећи шанац око велике куле или малога градића, са 21 топ преда се Србима.

У оно исто вријеме кад је Рушић-паша навaљивао на нахију Јагодинску, удари силна Турска војска од Босне и прешавши преко Дрине опколи Лозницу и стане је бити из топова и из кумбара. Јаков Ненадовић са својом кнежином нахије Ваљевске и Лука Лазаревић с нешто војске из нахије Шабачке пођу тобоже Лозници у по-

моћ, али је Турака било толико много (као што се говорило свега око 30000), да нијесу смјели на њих ударати, него се негдје иза њих били улогорили, па гледали како Турци Лозницу бију. Кад се сад на источноме крају с помоћу Бога и Руса овогодишњи рат сврши овако срећно, Кара-Ђорђије подигне војску готово из све Шумадије, и од графа Орурка узме нешто новијех казака под полковником Никићем (који је био родом Климента из Сријема), и отиде Лозници у помоћ, и дошавши онамо удари на Турке, те их од Лознице одбије и претјера преко Дрине; а како је ово све било, најбоље ће се видјети из писма Кара-Ђорђијева које ево овдје додајем:

„Благородни Господару Милане Обреновићу и Господару Миленко Стојковићу и Господару Петре Ѳеодоровићу. Здравствуите!"

„Јављам вама како су били Турци од босне „силно навалили и млого щете учинили кое ми„слим дастесе и дамно за све извѣстили, Лозни„цу Главно место у муасерили у коим е біо „Господар воивода Антоніе Богићевић са 1200 „воиника, и умуасери били су 12 дана и били су „Турци топовима и кумбарама — са свію стра„на но слава Богу ніе млого щете било ми смо „им своиском у помоћ дошли са Грагуевачком, „смедеревачком Грочанском и са Београдском и „састали се са Господаром Јковом и са Госпо„даром Луком Лазаревићем, идоћемо сви свои„скама дотурака близу полсата иноћом шанац „начинимо октомбра 5. дня и у ютру рано на нас „Турци изаћу и сретну те се онда жестоко с „Турцима побіемо и турке надбіемо, итерамои „додрине доніови шанаца и у све ніове шанце „што су били око Лознице ми ућемо и доста

„турана убіемо ито исто вече како се наша вои-
„ска сва искупи прићемо близу Турака и око
„ніова шанца наше шанце изградимо и у ютру
„6. Октомвр. на светога Тому изићу у полѣ и
„Турци и ми те смо се побили страшно из топо-
„ва из пушака, за 8. сата коя баталіе нигда већа
„ніе била, Турака е млого изгинуло и много смо
„глава Турски оцекли ито ніе другоячіе било
„носмосе били измешали те се секли са сабля-
„ма? — Сата и туркесмо надбили нащ с меидан
„био и вишее три исета турака погинуло него
„наши Но на ти се старешине млоге изранили
„Г. Лука, Г. Стоян Чупић, воивода Мутаф, вои-
„вода янко цинцар и ранило се млого Главни
„Булюбаша и момака и капетан Милисам и под
„сваким старешином потрису Едека погинули
„и погинулое доста главни момака наши и свію
„старешина Такоћер иод прости люди од наіе
„крагуевачке 12. погинуло и 26. ранћни од наіе
„Грочанске 19. погинуло и 23. ранћни од наіе
„смедеревске 13. погинуло и 14. ранћни, од
„наіе валѣвске 20. погинуло и 28. ранћни. од
„наіе Шабачке 26. погинуло и 35. ранћни од
„мачве[20]) 10. погинуло. 16. ранћни од наіе звор-
„ничке 15. погинуло 24. ранћни од казака Го-
„сподина Никића погинуло 6. иранћни 12. и
„млогису кони свима изгинули Ни броя се не-
„зна тако 7го Котомбра Турци се нектеше би-
„тиснама, носе твердише вас дан ими, иони,
„иранћнике разпратише тога самога дана поће-
„мо свуда испред наши шанцова везетирати ка-

---

[20]) И Мачва је у нахији Шабачкој, али је овдје тако метнуто, може бити зато, што је оне прећашње казивао Лука, а ове Чупић.

„ко стои воиска и топови у том Турци препу-
„цаю 3. пушке и несрећом ране Господина Ни-
„кића уногу кое ніедном старешини, ништа не-
„ће бити у име Бога самое Чупић наивећма ра-
„нћн унапредак што се случи оћемо вама явити
„нобраћо доистае сила турска и нећемо моћи им
„ништа сами учинити ако росиска воиска не до-
„ће дазнате

Скоим остаем вам добро желећи
У лозници Октомбра 8го года 1810. Кара ћорће Петровић верховни Предводитель народа Сербскога

ранћни свега 178 ипогинули 117“.

Поред свију овијех бојева и брига и невоља, ни једна страна није заборављала ни своје међусобне распре. С графом је Цукатом у Крајину био дошао и Милан Обреновић, и ондје се неколика мјесеца договарао с Петром и с Вуицом и с Миленком (који је придигавши се од болести такођер ондје био дошао) и с осталијем старјешинама, по том је оданде ишао у Брусницу, у Ужице и у Биоград, али у Србији није хтио остати, него се с графом Орурком вратио у Крајину и оданде отишао у Букреш говоривши по Србији свијем својијем пријатељима, да он у Србију не ће доћи да остане у њој без војске Руске. Тако је и Јаков на своме крају радио, и купио потписе против Кара-Ђорђијеве стране, а уз то се преко писама договарао и с Петром Добриньцем и с другима. Мени је Петар приповиједао, како су му Јаковљеви момци доносили писма ушивена у седло, и приповиједајући ово подсмијевао се Јакову што се тако бојао Кара-Ђорђија. Кара-Ђорђије и Младен исто су тако радили са своје стране, и понајвише су

дознавали шта противници њихови мисле, а то управо са свијем дозна Кара-Ђорђије у Лозници. Један дан послије поменуте битке пође Кара-Ђорђије да походи рањена Луку Лазаревића, па улазећи к њему у колибу рекне: *„Е којекуде, шако ваља свакоме који право не ће.“* Може бити да је ово Кара-Ђорђије рекао што је од прилике знао да Лука с Јаковом шурује против њега, а може бити да је и због нечега другога, јер се приповиједало да је он Луку једном и тукао у Тополи за некакву кривицу тако јако, да је Лука од тога добио послије и некаку болест у прсима [21]); али Лука помисли, да је Кара-Ђорђије дознао све што раде против њега, и поплашивши се стане га молити за опроштење кривећи Јакова и друге, и уз то искаже све што је год знао (а знао је управо све).

Милан вративши се у Букреш пошаље оданде с некакијем писмима и порукама својега

---

[21]) Може ко рећи или помислити „Како би се могао туђи онаки старјешина као што је био Лука Лазаревић?“ Али то онда није било никако чудо. Године 1811. подигну Поцерци некаке тужбе и вику на својега војводу Јанка Стоићевића. Кара-Ђорђије и совјет пошаљу у Поцерину Илију Марковића, који је прије био совјетник од нахије Шабачке а онда попечитељ правосуђа или велики судија вилаетски, и Миљка Радојића попечитеља иностранијех послова, да то изврше и људе да умире и с војводом помире; али они дошавши онамо људе у Поцерини још већма раздраже и јавно осуде Јанка да се збаци а мјесто њега да буде војвода Илијин син, Ђуко, за којијем је била Лукина сваст. Кад Јанко, одмах потом, отиде Кара-Ђорђију и тужећи се и правдајући каже му, да су Илија и Лука људе подговорили да се туже и вичу нањ, а по том да су их Илија и Миљко још већма раздражили, само да би њега из војводства избацили и мјесто њега да би постао војвода Илијин син, Ђуко. Кара-

писара или секретара Лазара Воиновића (родом из Сријемске Митровице) Кара-Ђорђију као курира, и овај разабравши у Биограду да је Кара-Ђорђије на ономе крају, дође му у ово исто вријеме у Лозницу. Које Младен у Биограду, које Кара-Ђорђије овдје, обласкају и поткупе овога Миланова секретара, те изда господара својега, и каже им све шта он с Миленком и с Петром и с Јаковом и с осталијем старјешинама ради и мисли учинити. Пошто се овај Лазар Воиновић врати у Букреш, Милан се наскоро за тијем онђе разболи и умре, за то се онда говорило у Србији, а и у Букрешу, особито међу Милановијем момцима, да су Кара-Ђорђије и Младен поткупили и наговорили Воиновића, те га је отровао. Говорило се и то, да су они Воиновићу обрекли да ће бити код Кара-Ђорђија први секретар, и за ово бих ја готово могао рећи да је истина, јер је Воиновић, вративши се из Букре-

---

Ђорђије који је жељео и радно да у свакој кнежини војводство остане у једној породици, да би и он могао лакше своју власт и господство оставити својему сину, вјерује Јанку све, па позове к себи у Тополу Илију и Миљка и уведавши их у некакву собу узме столицу па и великога вилаетскога суднју и попечитеља иностранијех послова све њоме, докле је сву о њих није изломио! Па не само што је Кара Ђорђије овако тукао старјешине, које је могао, него је и Јаков године 1807. у Лозници тукао нацаком Рађевскога војводу, кнеза Крсту Игњатовића, који је годинама био много старији од њега и просјед. Ја сам онда истина био у Лозници, али се у онај мах нијесам десио пред чадором, него сам био у канцеларији, и Крста ми се послије тужио говорећи: „Није ми жао што ме бије господар Јаков, него зашто да ме бије и његов слуга“ (неки Ђорђије, кога су звали *диришше* и који је код Јакова од прилике био оно што се у Њемачкој код господе зове камердинер, па кад је Јаков викнуо да Крсту обале на земљу, и он га ударио ногом и песницом неколика пута)?“

ша по смрти Милановој у Биоград, мени говорио: „Ми ћемо све ово зауздати" (рекавши *ми* мислио је себе и Миљка Радоњића и Михаила Грујовића); али се преварио, јер не добије никаке друге службе осим учитељства у великој школи.

Дознавши Младен и Кара-Ђорђије да су противници њихови тврдо наумили Кара-Ђорђија ограничити, а Младена и Југовића истјерати из народнијех послова, и да им се у томе не може смести ако је и умръо Милан у Букрешу, они смнсле ову уредбу:

1. Миленко, Петар, Јаков и кнез Симо, да би се одвојили од народа, да´ дођу у Биоград у совјет и да се назову *попечитељи:* Миленко иностранијех послова, Петар правосуђа, Јаков унутрашњијех послова, кнез Симо народне касе, а Младен да буде попечитељ војничкијех или ратнијех послова.

2. Све остале старјешине, и дојакошње и које би се наново поставиле, да се назову *војводе,* и у власти да буду једнаки између себе, и да им нико други не може заповиједати осим Кара-Ђорђија и совјета, или онога којега би Кара-Ђорђије у вријеме рата одредио.

3. Од дојакошњијех совјетника, који су се још налазили у совјету, да се начини *велики* или *народни суд* у коме ће предсједник бити попечитељ правосуђа или *„велики судија вилаетски"*.

4. Ко на ову уредбу не би пристао онај да се истјера из земље [22]).

Да је ова уредба смишљена и да ће се по

[22]) Мени је Младен приповиједао у Крагујевцу 1822. године, да је ову уредбу измислио он с Михаилом Грујовићем путујући једном из Биограда у Тополу.

новоме љету на скупштини објавити, то се дознало у земљи још прије новога љета. Милан истина умре у Букрешу, али за живота изради те се одреди „нейшлотскій пѣхотный полкъ“ да иде у Биоград још оне године.

Петар и Миленко жељели су и радили, да би и ова одређена Руска војска приспјела у Биоград прије скупштине, али се она задоцни, као што се говорило, због јаке зиме и великога снијега; а кад војска не могне доћи, не дођу ни они, премда су били позвани. Јаков пође до Палежа, па ондје дознавши да војска Руска и Петар и Миленко не ће доћи, он се учини болестан и не хтједне даље ићи него пошаље на скупштину својега сина Јефрема.

Какогод што су Кара-Ђорђијеви противници жељели и радили да би Руска војска приспјела у Биоград за скупштину, тако су Кара-Ђорђије и Младен гледали да би се са скупштином ускорило прије доласка Руске војске а с њоме и Петра и Миленка. Тако се скупштина сазове одмах по новоме љету, па како на њој не буде ни Миленка ни Петра ни Јакова, војводе све приме нову уредбу с великом радошћу, и закуну се Кара-Ђорђију да ће му бити вјерни. Само тројица била су на скупштини, којима није била повољна ова уредба: Лука Лазаревић, Вуица Вулићевић и Милош Обреновић; али шта су њих тројица могли чинити против онолике множине прећашњијех војвода и новијех војводица? Није су смјели ни проговорити.

Пошто се ова уредба објави и прими, заповједи се свима, *одмах* да иду сваки на своје мјесто, да их не би Петар и Миленко с војском Руском ондје застали, за које се већ знало да су на путу, као што заиста и приспију у Биоград

на неколико дана пошто се скупштина разиђе.

Младен и Кара-Ђорђије не допусте да се војска Руска смјести у граду, него је разреде у вароши по кућама, а њезиноме „*шефу*“, који се звао Бала, одреди се кућа Кучук-Алијна, у којој је прије сједио Родофиник. Миленко остане у кући код шефа Бале, а Петар отиде к Стефану Живковићу. Миленко и Петар нијесу могли повести са собом никаке војске Српске, осим Хајдук-Вељка са неко 70 бећара, а уз то су се уздали и у Јакова да ће, као што је обрицао, довести војске као и на лањску скупштину. Видећи Кара-Ђорђије да је Петрова и Миленкова једина узданица Хајдук-Вељко, он га обласка што се више могло, говорећи му и заклињући се да га не дијели од свога сина Алексе; уз то још поклони му неколике стотине дуката и даде му диплому на војводство у Бањи, које је прије године дана побјегавши из Биограда к Миленку у Пореч, био изгубио, и на то му се он обрече и закуне да ће му у напредак бити вјеран; а да би га из Биограда што прије кренули и од Петра и Миленка одвојили, начине Младен и Кара-Ђорђије писмо, као да су Турци ударили на Бању, па га у Гроцкој даду у мезулану, те га оданде суруџија донесе у Биоград трчећи колико игда може. Како Кара-Ђорђије прими ово писмо одмах дозове Вељка к себи, и покаже му га говорећи: „Вељко сине, трчи!“ Вељко није чекао да му се ово двапут рекне, него одмах заповједи своме чаушу те удари у таламбас, и са својијем бећарима отиде из Биограда пут Бање. Јаков је од прије био први и највећи непријатељ Кара-Ђорђијев и Младенов, али је прије године дана узео Младенову једину кћер за свога

сина и могао је мислити да ће Младеново имање најпослије остати њему и његову сину, а уз то ни одређено мјесто у Биограду није му било неповољно, особито кад му син у нахији остаје војвода, с тога је већ био мало попустио и к Младену се приближио; на скупштину за то није хтио ићи, док види с каком ће снагом Петар и Миленко доћи и ко ће бити јачи: они, или Кара-Ђорђије и Младен; сад пак видећи да Петар и Миленко не могу ништа учинити дође и он у Биоград, али мјесто с војском, као што је обрицао, на саоницама са двоје момчади. Миленко и Петар слабо су куд смијели и излазити из кућа у којима су сједили, него је Стефан Живковић мутио једнако по вароши те разбирао и њима казивао шта се ради. Кад Вељко с бећарима отиде из Биограда и Јаков дође на саоницама с двоје момчади, Живковић једно вече рекне Петру и Миленку у својој кући: „И Вељко и Јаков издадоше нас: сад се више ни у што немамо уздати, него да ударимо на кућу ономе псу дебеломе (Младену), па како њега надвладамо и убијемо, онај ће пас црни (Кара-Ђорђије) или пристати с нама или побјећи у Шумадију.“ Миленко и Петар реку му на то: „Немамо људи“, а он: „Е, немамо људи! ја и вас два то су тројица, у мене има двоје троје момчади, у вас по двоје по троје, ето нас десеторица, можемо му на кућу ударити, па како стану пушке пуцати би ће људи“ [23]); а они му одговоре:

---

[23]) И заиста би било људи, једно, што су Биограђани мрзили на Младена, а друго, што је Стефан Живковић Бугарима, којијех је онда било сила у Биограду, много добра чинио, па би сви пошли за њим, а може бити да би и сељаци пљачке ради навалили, и Биоград похарали и попалили.

„Немамо џебане.“ Онда он отиде те донесе пуне бисаге фишека говорећи: „Ево и џебане.“ Али су они већ били клонули духом и ништа их то није могло наговорити и охрабрити, него, као што ми је Живковић сам у Бесарабији ово приповиједао пред Петром корећи га: „Миленко пуши, а Петар тарка у ватру.“

Пошто Кара-Ђорђије уклони Вељка из Биограда, један дан Младен позове на ручак шефа Руске војске са свијем официрима и Кара-Ђорђија са знатнијим Српскијем старјешинама, које су се ондје налазиле, међу којима су били Миленко и Петар. Послије ручка Кара-Ђорђије добро накићен вином и ракијом, са својијем момцима отпрати шефа у његов стан и онамо, може бити навалице, заметне с Миленком некаку распру и мало по мало тако се сваде, да повиче на момке да Миленку отпашу сабљу и да га затворе. Бала онда стане Кара-Ђорђија молити, да то не чини, особито код њега, кодкога је Миленко као гост. Кад Бала изговори ове ријечи, Кара-Ђорђије скинувши своју шубару с главе стане му говорити: „Шефе, тако ти хљеба царевога! кажи ми нраво, јеси ли ти дошао у Србију да браинш Миленка и Петра од мене?“ Бала се на ово питање нађе мало у чуду, па одговори: „Господару Ђорђије! нити сам ја дошао у Србију да браним Миленка и Петра од тебе, ни тебе од њих, него ме је мој старији послао народу Српскоме у помоћ, а под твоју заповијест.“ Чувши ово Кара-Ђорђије пође Бали к руци, говорећи: „Кад је тако, дај да те пољубим у руку мјесто цара.“ Бала му се не дадне пољубити у руку, него се пољубе у образ. По том се Кара-Ђорђије прође Миленка, и отиде са својијем момцима, Сјутрадан, како се по од-

јутри, пошаљу се Миленку и Петру дипломе на одређена им мјеста, али их они одмах врате натраг, изговарајући се у писмима да та мјеста нијесу за њих и да их не могу примити, него ако им се не да, да буду и у напредак оно што су до сад били, а они ће ићи сваки у своју постојбину, па у селу живљети сваки у својој кући као и остали људи. Други дан по Томе осване на свијем знатнијим раскршћима на зиду прикована пресуде, како се Миленко и Петар изгоне из земље: најприје су им биле побројене кривице, као н. п. Миленку, како се у Поречу био одметнуо од совјета и од Кара-Ђорђија, како је некаке новце који су из Русије били послати народу у помоћ, узео и потрошио у Поречу на бећаре; како је код Пореча заграђивао Дунаво, бајаги ради хватања рибе, а управо да хвата људе, који би на чамцима ишли с писмима од Кара-Ђорђија и од совјета у Каравлашку к Русима и како је такова писма, као и она што су Руси из Каравлашке слали Кара-Ђорђију и совјету, хватао и отворао и задржавао и т. д.; а Петру, како послије пропасти на Каменици (1809.) није хтио да се стара своје војнике ослободити и у скупу их задржати, него их оставио па побјегао у Биоград и оданде с Родофиником у Каравлашку; како се онамо сам од себе начинио народни посланик; како је задржао некаке новце, које је у Кладову скупио од ћумрука и т. д. По том се додаје како им је све то било опроштено, и како су им мјеста у Биограду одређена, и будући да их они не ће да приме и да не пристају на уредбу која је постављена на скупштини, тако се изгоне из земље да иду куд им је воља. Ова се пресуда оно јутро пошаље и њима и они одговоре да желе ићи у Каравлашку, и

по том их одмах одређени људи са нешто Ускијех казака отпрате до Каравлашке границе и претуре их преко Дунава. Још напријед, како су они дошли у Биоград, Кара-Ђорђије и Младен послали су у Пореч Смедеревскога војводу Вула Илијћа а у Кладово совјетника нахије Биоградске Павла Поповића, да не даду свратити се ни Миленку у Пореч ни Петру у Кладово, и тако су они пролазећи поред тијех мјеста, само стали мало код њих те им је изведено и изнесено, шта је који гдје имао. Пошто се Миленко и Петар овако истјерају из земље, Стефана Живковића Кара-Ђорђије затвори у Биограду, али га послије некога времена позове у Тополу и онамо му опрости, и он по том узевши пасош отиде у Каравлашку и више се не врати у Србију за времена Кара-Ђорђијева.

Споменуто је напријед како је Милан Обреновић био заповједник у нахији Рудничкој, Пожешкој и Ужичкој. Кад он (године 1810.) отиде у Каравлашку, на његову мјесту остане му брат Милош, који је назван *војводом* још у почетку буне кад и Милан *господаром*. Пошто Милан у Букрешу пријеђе на страну Петра и Миленка и осталијех Кара-Ђорђијевијех противника, није могло бити да се и Милош не поведе за њим, сад пак, које што се по новој уредби подручје његово раздијели различнијем војводама, и од оне три нахије њему не остане више до само једна трећина нахије Рудничке; које што се стане говорити и доказивати да му је брат Милан у Букрешу отрован, прилијепи се са свијем к њој. За то кад чује да су Миленко и Петар у Биограду без војске и у забуни, пише им, да не ударају натраг, него да се држе јуначки, и да ће им он, ако је потребно, доћи у помоћ

еа 2000 момака. Писмо ово дође у Биоград пошто су Миленко и Петар били већ протјерани, и тако не нашавши њих допадне некако Младену у руке, а он га преда Кара-Ђорђију.

Пошто Миленка и Петра пропрате кроз нахију Пожаревачку стану се људи бунити у овој нахији што им се старјешине изгоне из земље. Кара-Ђорђије не смијући дизати праве војске на своју браћу, подигне Биоградске бећаре и позове оближње војводе с момцима, и кад дође с њима у нахију Пожаревачку буна се утиша без боја. Међу овијем војводама био је и војвода Милош Обреновић. Пошто буну утишају и кад их је хтио Кара-Ђорђије распустити, каже Милошу пред свјема, да је крив и да му ваља ићи у Биоград да се правда. Кад дође у Биоград Младен му у совјету покаже оно његово писмо, што је писао Миленку и Петру и да би му лакше опростио (јер народа ради нијесу му били ради никаква зла чинити), стане говорити да он зна да то није из његове главе, него да је то писао његов писар, или најпослије да га је наговорио његов доглавни момак Димитрије Грк; а кад му Милош одговори да га на то нико није наговорио, него да је он то по својој памети писару заповједио тако да пише, Младен га прокара и посавјетује, па му опрости, и он се обрече да ће у напредак бити вјеран Кара-Ђорђију.

Мјесто Миленка узме се за попечитеља иностранијех послова Миљко Радоњић, професор из велике школе, који је био родом из нахије Рудничке па у дјетињству (по свој прилици уз Турски рат) прешао у Њемачку и онамо школе свршио; а мјесто Петра Добриња за попечитеља правосуђа Илија Марковић, совјетник на-

хије Шабачке; од осталијех пак совјетника састави се *велики* или *народни суд*, као што је прије споменуто.

Попечитељ правосуђа или велики судија вилаетски био је предсједник великога суда, који је своје сједнице држао за себе, а осталијех пет попечитеља имали су сједнице заједно, и све су послове отправљали у друштву, само што се сваки поречитељ сам потписивао на ономе послу који је био од његове струке. Да се Петар Добрињац примио попечитељства правосуђа, јамачио би и он долазио у сједнице ове петорице, али Илија то није могао тражити, него је захваљивао Богу и Младену што је и онако био.

Младен и Јаков и кнез Симо имали су плате на годину по 6000 гроша (или 500 дуката), а уз то и таин у месу, хљебу и јечму (кад га је било у граду). Остала тројица јамачно су имала много мање, али не знам колико. Совјет је сад управо био укинут, али му је име опет остало, и овијех 5 попечитеља заједно звали су се совјет и на свакоме њиховоме послу било је у почетку: „изъ совѣта народня," а на крају: „у правителствующемъ Совѣту народнѣмъ." По смрти Доситијевој поставе Кара-Ђорђије и Младен Југовића на његово мјесто, а кад се, на свршетку године 1812. истерају из овога совјета и Југовић и Радоњић, на њихова мјеста не постави се нитко, него совјет остане само на Младену и на Јакову и кнезу Симу; а кад 1813. године Младен и кнез Симо отиду на војску, остане само на Јакову и тако је био док није и он побјегао из Биограда и пребјегао у Сријем.

Војводама, како дојакошњима тако и онима који се наново поставе, даду се од прилике

оваке дипломе као што је ова Луке Лазаревића [24]):

„Сербскому войводи Г. Луки Лазаревићу.“

„Труди ваши за отечество поднети, и исти„ная храброст ваша против непріятеля на раз„нима мѣстама паказанная, обратилае наше вни„маніе на вас и в знак вашего отличія, и возна„гражденія потверждавамо имено вас войводом „и коммендантом Шабачким, и кнежине ваше „от ниже именоватн села слѣдующим обра„зом:“

„1.) Вам власть даемо с кнежинам вашим „управляти, и с оным полно заповѣдати, что вам „се предпише, а общество, кое ће бити под ва„шом властію, неугнѣтавати.“

„2..) Вы да будете полный исполнитель во„льи правителствующа совѣта народня, и во„льи моей.“

„3.) У дѣлама воениым от сад у будуще за„повѣсти, наставленія, потребованія примаће„те ис правителствуюша совѣта от Г. Попечи„теля военнога Младена Миловановића, у тако„вым што вам потребно буде от нѣга иштите.“

„4.) У дѣлам внутреным' ваши кнежина „што год быва, и треба да являте у Правител„ствующіи Совѣт Г. Попечителю внутреных „дѣл Якову Ненадовичу, от коега у таковым' „примаћете наставленія.“

---

[24]) Коју ми је у оригиналу дао г. Лазар Арсенијевић те сам преписао.

„5.) В прочем кромѣ нашей под нинога „власть неподпадате, касателно кнежине Ша„бачке; слѣдуе вам знати у будуще кому се „имате покоравати.“

„6.) У време воеваня под коега комман„дующаго в послушаніе и покорность вам пред„пише се быти, святѣйше да заповѣсти онаго „исполнявате; ибо свакій таковый коммандую„щій быће от нас избран, и наименован. Увѣ„рени мы, да вы с вашом признаностію, кою „вам оказуемо, быћете задоволни, — усугубите „труде ваше, у дѣлам касающимся благополу„чія народа и за показати себе достойным у бу„дуще сего уваженія.“

„У Београду Јануарія 18. 1811.

утверждено при народнѣм собранію

верховный Сербскога народа вожд

(М. П.) Георгій Петрович.

(М. П.) Правителствующій Совѣт народній.“

„Назначеніе Села под комманду Луке Лазаревича.“

Кнежина Тамнава.

1. Село Свилуево.
2. — Коцелѣво.
3. — Бреница.
4. — Суботица.
5. — Лютице.
6. — Каменица.
7. — Црнилѣво.
8. — Галовић.
9. — Голочело.
10. — Ћуковине.
11. — Каона.
12. — Муратовац.
13. — Пеиновић.
14. — Белотић.
15. — Мроска.
16. — Козарица.
17. — бошняк.
18. — брдарица.
19. — Малый бошняк.
20. — Градоевић.

Кнежина Посавина.

21. Оцино Село.
22. Село Враньска.
23. — Еленча.
24. — Мишар.
25. — Орашац.
26. Село Мрѣеновац.
27. — Міокус.
28. — Трбушац.
29. — Предворица.
30. — Жабар.
31. — Корман.
32. — Церовац.
33. — Вукошић.
34. — Лоянице.
35. — Рићаке.
36. — Куявица.
37. — Меовине.
38. — Зесеок вучевица.
39. — Скуплѣн.
40. — Владимирцы.
41. — Крнуле.
42. — Бобовик.
43. — Яловик.
44. — Драгоевац.
45. — Перво.
46. — Дебрц.
47. — Власаница.
48. — Крнић.
49. — Язавник.
50. — Месарци.
51. — Белвин.
52. — Суво село.
53. — Звезд.

Сума 53. Села.

„С тымћеш селыма коммандирати, и рачуне „ода свашта давати, а у согласію с Чупићем и „Янком Поцерцем быти, свакад ће вам едне за- „повѣсти долазити, а поћаособ како за воину, „тако и за проче.“

„И у договору с кметовима от ваше нахіе „да оградите 3 мензулане едну у Шабцу, другу „у Свилуеву, трећу у Мачви. За те три мензу- „лане от нахіе да узмете у сваку мензулану по „4 коня, а уз те конѣ по три мензулціе; исте ко- „иѣ и мензулціе рана и плата от нахіе, да у „еданпут уреде што ће им за годину требати „како за право вы с кметовыма наћете.“

„Магистратце с писаром оправите амо у „Београд к Совѣту, гди ће они примити поуче- „ніе и наставленіе како ће поступати и пресу- „ћивати.“

„Вы войвода да уредите у сваком селу кне- „за Сеоскога, кой ће са селом оградити кошеве, „и амбаре за десетке, и вам рачуне давати, и да „се немешате у свещеническій духовный чин, „коим имаде Митрополіт да суди.“

„А священици, и калугери да се у мірски, „и военна немешаю.“

„Вы пак гди кой на суд позовете да одма „онде отидете, а за млаће што кой гди учини „зло, похара или што буде да га имате предава- „ти Суду у Магистрат. Кое му Магистрат пре- „судити неможе ониће онакове слати у Совѣт.“

„А особито за свашта да являте како мени „тако и Совѣту за зло, и за добро. Зависть и „противност међу вама да небуде; а кои бы се „едан другом противіо, да ће морати на отвѣт „доћи, и за свашто от совѣта наставленіе да „иштете, и да познаете да е он верховна „власть.“

„Заклетве оне у Собору кое су биле, кои „преступи оће быти лишен старешства, а што „се кому опредѣли да са оным буде задоволян. „У овом вам пункту описуемо потребне ствари, „и наставленія от кога ћете шта тражити, то „есть от совѣта, кои су сад членови, раздѣлени „поособ у дѣлыма.“

„1. Господар Младен Милованович Попечи„тель военных дѣл што за войску потребуе, це„бане, олова, барута, ћунлета, вишека, топова и „проче военне муниције от онога да тражите.“

„2. Господар Миленко Стойкович Попечи„тель Иностранных дѣл, то есть ако бы какови „човек из друге землѣ прешао к нама, и што „тражіо, таки такова човека да пошлѣте к „иѣму.“

„3. Господин Досѵѳей Обрадович Попечи„тель Просвѣщенія народня, он ће знати про„свѣщенія издавати, и ако у нахіи учителыи „требаю, от нѣга иштите.“

„4. Господар Яков Ненадович Попечитель „внутреных дѣл; от нѣга ћете просити внутрен„на дѣла, онће вам наставленія давати.“

„5. Господар Петар Ѳеодорович он есть „великій Судія вилаетскій, кое ћете за таково „от нѣга наставленіе искати, кои скриви како „ће га каштиговати.“

„6. Господар кнез Сѵма Маркович попечи„тель кассе народнѣ, от нѣга наставленіе тра„жите, будући да ће се сви приходи обрнути у „народню кассу, и отандеће се искати потреб„на, за топціе плата, и прочая за содржанѣ.“

„Овіи преименовати 6 членова Совѣта би „ће сви у едном согласію, друго от нахіе да „пошлѣте 10 топція, и 5 добошара.“

„Свакій от свое кнежине главе да препи-

„шете право, и како препишете таки нама на „знанѣ да дате.“

„От муниције свака три мѣсеца рачун у Со„вѣт шаљите, колико сте примили, поарчили, „и шта јошт имате.“

„У Београду 11. Јануарія 1811. утверждено при народнѣм собранію верховный народа Сербскога вождь (М. П.) Георгій Петровичь. (М. П.) Правѣтелствующій Совѣт народньій.“

Од прилике за то рекох, што су у главноме биле све једнаке, а у мањијем стварима гдјекоје су биле и друкчије. Луки су дане двије кнежине једно за то, што је он овијем кнежинама и прије управљао, а друго што је био изишао на глас и прикучио се старјешинама првога реда; Кара-Ђорђијеви зетови, Пљакић и Кара-Марковић, може бити да су имали и по три и више, а остале су све војводе имале само по једну кнежину.

Новијех војвода постављено је у самој нахији Пожаревачкој седам: 1) Иво Момировић, 2) Живко Шљивић, 3) Томо Јовановић из Градишта, 4) Илија Стошић из Жагубица 5) Пауљ из Мелнице, 6) Раица, 7) дијете некаквога буљубаше Ђорђија из Крушевице, који је 1810-годинe погинуо на Брзој Паланци. Иво Момировић био је Миленков писар, а остали сви волили су буљубашу; у Поречу је постављен за воиводу Јован Стефановић, који је из почетка такођер био Миленков писар а послије су га звали

Јово бимбаша. У нахији Смедеревској поред Вуице постављене су још двије војводе: Вуле Илић и Станоје Главаш; у пређашњему подручју Миланову а по том Милошеву (у нахији Рудничкој, Пожешкој и Ужичкој) било их је може бити и десет, али су најзнатнији били Кара-Ђорђијеви зетови: Пљакић и Кара-Марковић. По граници, особито од источне стране, постављени су за војводе многи ускоци над ускоцима, и над онијем мјестима, која ће се у напредак отети од Турака: овима се нијесу могле у дипломама назначити поименце кнежине и села, него само, као што стоји у дипломи Кара-Марка Васића [25]), који је из Осата пребјегао у нахију Сокоску, „вам власть даемо съ кнежином вашом управляти.“

Тако се Кара-Ђорђије опрости својијех противника и постане неограничени господар, али тијем окрчи и Турцима пут, те лакше земљом обладају и њега из ње истјерају; јер да је Миленко 1813. године био доље на Дунаву, јамачно Турци онијем крајем не би онако лако обладали, а доклегод лађе њихове не би прошле уз Дунаво до Мораве, дотле се ни она војска Турска од Делиграда, ако би и продрла до Мораве, не би смјела ондје утврђивати; а исто би тако Петар Делиград бранио и Турке на ономе крају обустављао много боље од Младена; а и на Дрини да је био Јаков, јамачно би штогод био бољи од кнеза Сима, јер је од њега био паметнији и разборитији, а боље је познавао онај крај и људе на њему, па ако не би могао Тура-

[25]) Од које пријепис има друштво Српске словесности.

ка узбити, може бити да би сачувао Љешницу и Лозницу, да онако жалосно не пропадну.

У Љешници је било око 5—600 људи, највише Поцераца и нешто Мачвана, са четири топа под управом Поцерскога војводе Јанка Стоићевића, брата славно познатога војводе Милоша Поцерца. У почетку љета (1813. год.) силна војска Турска прешавши Дрину на Врањеву, гдје је мост био намјештен, опколи шанац овај и стане га једнако бити из топова и из кумбара а уз то приближујући му се кроз земљу. Војске је Српске на ономе крају било око 10.000 људи под управом кнеза Сима Марковића, али никако нијесу смјели ни умјели да избаве људе из Љешнице кад су видјели да Турака узбити не могу, него су једнако премјештали шанчеве по Поцерини. Кад Турци онима у шанцу досаде и кроз земљу приближе се до самога шанца, пошаље везир владику Зворничкога, те их узме на вјеру, да се предаду, обећавајући им, да ће се пустити да иде сваки к својој породици, само да предаду шанац и оружје. Кад се они на таково обећање предаду, Турци их преко Босне оправе у Цариград; који су се путем поразболијевали, оне су носили на коњма, а који се нијесу могли држати коња, оне су убијали и сјекли им уши као и онима који су од болести помрли, и носили за знак да нијесу побјегли него да су мртви остали. Који су живи дошли у Цариград, они су као робови одређени на најтеже послове, док у почетку владе кнеза Милоша посланици његови не потраже их у Цариграду, и које нађу у животу не измоле од Турака и не пошаљу у Србију, гдје их дође само 45; војвода Јанко нити се вратио, нити се зна гдје је умрло.

Пошто Турци освоје шанац у Љешници,

они се са свом силом врате на Лозницу, у којој је било 800 Јадрана са 6 топова под управом Петра Николајевића Молера. Турци у почетку мјесеца Августа и Лозницу стану бити са свију страна из највећијех топова и кумбара, и прикучивши се кроз земљу к шанцу, побију Србима из шешана све тобџије тако, да им није било никаке користи од топова. Срби су из шанца били начинили кроз земљу тавник, кроз који су силазили на Штиру те захватали воду, али Турци дознавши за то одврате Штиру на другу страну, те тако шанац остане и без воде: многи су били брашно разасули по којекакијем хаљинама и даскама ако би ударила киша да би га могли закувати и хљеб умијесити. Владика је Зворнички и ту долазио и звао Србе на предају, али Молер није владикама вјеровао ни другијех ствари а камоли у таковоме послу, него заиште у везира да устави ватру и да одреди своје посланике да се разговоре о предаји. Везир то учини, и саставши се Турски посланици с Молером. Турци су искали да Срби положе оружје па да их пошаљу Хаџи-бегу [26]) у Сребриницу, и ондје да се доведе свакоме своје робље (жене и дјеца) па даље куда их одреде; а Молер је искао да их Турци пропусте с оружјем, да изиђу из шанца и да прођу кроз Турску војску и да иду куд ко хоће, а њима да оставе шанац и топове с џебаном која је у сандуцима. Нити Турци пристану на искање Молерово ни Молер на Турско, него раставши се Турци опет почну шанац бити као и прије. Вративши се Молер с овога

[26]) Јер се мислило и говорило да је он био особити пријатељ Србима.

договора у шанац каже Србима све пореду шта Турци иште, додајући још ово: „Ја, браћо, жив Турцима у руке не ћу, а ви ако хоћете, ето Вам Турака; а ја идем на шанац, нека ме убију; ако ли се и ви нијесте ради Турцима предавати на овај начин, а ми да бјежимо једну ноћ кроз Турке, па који изиђе изиђе, а који погине Бог да га прости! Боље нам је свима изгинути, него се Турцима у руке предати. До сад сте, браћо, били на мојој души, а сад вас ја скидам са своје душе и остајете господари од себе: ако ћете се предавати, ето вам Турака, ако ћете бјежати, и ја сам с вама.“ На овај Молеров говор сви пристану да бјеже кроз Турке. На три дана прије него ће побјећи, Молер напише писмо Српскијем старјешинама (као што су ми казивали људи који су ондје били) *својом крвљу*, у коме им јави у какој су невољи, и да се више држати не могу, него они да гледају да их избаве, и то овако: пјешака што је могуће више најприје да пошаљу у Гучево, а они с топовима и с коњицима и с осталом војском да се покажу одоздо уз поље, па кад се Турска сила обрне к њима, онда ови из Гучева да се прикуче к шанцу, а ови из шанца да учине јуриш на Турке и с њима да се састану; најпослије дода и то: „Ако ко жели да ја пропаднем, пожалите барем народ овај и гледајте да би га избавили.“ Писмо ово однесе из шанца неки Пецо из Клубаца још с једнијем другом, којима даде Молер 10 дуката, и срећно прођу кроз Турке и писмо однесу у Српски логор. Кад за три дана не буде никаква гласа на ово писмо, они се у шанцу договоре да бјеже, и то једну ноћ кад је била велика киша и вјетар а и помрчина да се прста пред оком није видјело. Заказано је било свима, ако би кога Турци по-

знали, да не мање пушака него да се брани ножем и другијем, чим се може, а по свој прилици така је заповијест била и у Турској војсци, ако би Срби побјегли, да се не би војска побунила и између себе побила. Они сви изиђу из шанца на велику доњу капију од Штире па оданде обрне куд је ко знао, и колико је познато прођу с миром кроз Турке, јер нигдје пушка не пукне; али кад у јутру рано Турци опазе да су они побјегли, одмах ударе за њима у потјеру на све стране, особито делије, и многе сустигну и побију. Молерове је коње побила један дан Турска кумбара, која је међу њима пукла, али војводе Антонија Богићевића син Бојо изиђе на коњу (*послије свију*, јер му прије нијесу дали, да неби Турци опазили кад коњ пође мостом који је од дасака био начињен и пред капијом се спуштао преко опкопа), и за велико чудо прође срећно кроз Турке. Од 800 људи који су били у шанцу, 200 их је погинуло ондје, а око 400 у бјежању, те их је тако само око 200 остало у животу.

ДОДАТАК.

Да би се напунио пети табак додаћу још нешто о гдјекојијем људма који су напријед спомињати у овој књижици.

I.

Миленко Стојковић

родио се у нахији Пожаревачкој у селу Кличевцу. У младости својој сједио је у Пожаревцу и држао дућан; али се послије опет врати у село и наново стане живљети као сељак. Кад је Хаџи-Мустај-паша подизао Србе да се бране од јањичара, који су из Видина навађивали у Биоград, он је био буљубаша, а у почетку буне на дахије потписивао се бимбаша.

Кад дахије, на свршетку љета 1804. године, побјегну из Биограда у Адакале, Срби у договору са Бећир-пашом пошађу Миленка с неко 40—50 момака с препоруком од Рецепа на његова стрица Ибрахима, који је био старјешина у Адакалу, да побије дахије и главе да им донесе у Биоград. На овоме путу Миленко кад дође у Текију он друштво своје ондје сакрије а сам преобучен у просте Влашке хаљине отиде у

Адакале и преда Ибрахиму писмо Рецепово. Кад Ибрахим види шта му се пише, он каже Миленку да дође довече пошто се смркне, те ће му показати гдје дахије сједе па онда нека чини с њима како зна. Кад Миленко у вече дође с момцима и покаже му се кућа у којој су биле дахије, он удари на њих те их побије и главе им изодсијеца и однесе у Биоград (јамачно је ту Миленко задобио и новаца и другијех различнијех скупоцјенијех ствари).

Године 1805. особито је изишао на глас дочекавши и узбивши Афис-пашу на Иванковцу.

Кад Срби у почетку 1806. године поступе на све стране пашалука Биоградскога, Миленко отиде низ Дунаво те завлада Поречем, и по том се из Кличевца ондје пресели и намјести.

У прољеће године 1807. кад ударе наново на Турке на све стране, Миленко пређе с војском преко Мироча у Крајину и улогори се на Малајници; али силна војска Турска под управом Видинскога везира Мула-паше и Гушанц-Алије, који је оне зиме отишао из Биограда, изиђе предањ те га опколи са свију страна, и друкчије се не би могао избавити да му није дошао Кара-Ђорђије с војском из Шумадије и Руски генерал-мајор Исаијев с нешто Руске војске из мале Влашке.

Кад Срби у почетку године 1807. побију Турке у Биограду, остану многе жене удовице и дјеца сирочад, које је све морало просити да не помре од глади, и било их је толико много, да се по улицама готово није могло маћи од њих. Да би се Срби избавили ове досаде, а уз то још да би овој сиротињи и свијем Турцима учинили што по вољи, натоваре ову сву сиротињу у двије лађе па је низ Дунаво оправе у Турску. Кад лађе

ове дођу у Пореч, Миленко их устави ондје, па ушавши у њих изабере најљепше жене и дјевојке и дјевојчад и женску дјецу и узме к себи, и тако начини читав харем. У томе му умре жена, која је једнако сједила у Кличевцу; а у Поречу умре оборкнез Крајински Перча Станковић Карапанца, иза којега остане лијепа и богата жена по имену Милена: онда он поред свега својега харема запроси ову удовицу и ожени се њоме обећавши јој да ће Туркиње све распустити и живљети само с њоме. Али он овога обећања својега не испуни, него послије некога времена Милену оправи у Кличевац да онамо живи, а он остане у Поречу с Туркињама као и прије. Кад Милена види шта је и како је, она у Кличевцу стане с момцима живљети као и он у Поречу с Туркињама. Дознавши Миленко за то, он отиде у Кличевац те Милену топузом добро истуче, па је онда отпусти од себе вративши јој све што му је била донијела.

Поменуте ове Туркиње није он само држао код себе у кући, него је гдекоје од њих и по нахији, кад је путовао, водио уза се на хинтову, те су га послуживале чибуком и кафом и т. д.; а кад се којијех од њих наситио, он их је удавао за своје слуге или поклањао својијем доглавницима, ко н. п. што је једну поклонио некоме Грку, Николи Дани, који му је био главни хазнадар и вијећник, а једну своме писару Арсу Протићу; а и малу дјецу поклањао је госпођама које нијесу имале дјеце.

У друштву овијех Туркиња било је и Влахиња, само што њих није поклањао (јер нијесу биле робиње) него их је само удавао.

Кад га у почетку 1811. године истјерају из Србије, он оне од Туркиња које су се још зо-

стале код њега одведе у Каравлашку, а кад онамо послије неколико мјесеци види да га много стоје, а новаца нема, нити је икакијех доходака имао осим 300 дуката на годину пензије, што му је одредило Руско правитељство кад је изишао из Србије, а уз то може бити да му је ко и говорио да је срамота толике жене уза се водити, онда их једном искупи све предасе па им каже: „Ја ћу ову (којој је чини ми се било име Катинка) задржати код себе, а ви све можете ићи куд која хоће, воља вам у Турску или Србију, само ми кажите куд која жели, да јој извадим пасош." И тако их распусти а Катинку по том вјенча за се.

Миленко је био средњега раста и лијеп и црномањаст човјек: ја сам га видио само једном у Биограду на улици, али људи који су га добро познавали говорили су, да је био врло паметан човјек, а исто тако и јунак; врло је мало говорио, и сви његови подручници морали су га се бојати као живе ватре. У Србији није знао читати, и у Поречу су га учили и мучили у залуд, али у Русији кажу, да је по новом начину (по којему се не говоре *имена* слова него само *гласови*) тако био научио, да је читао књиге и писао писма. Од прве жене имао је три сина: Милана, Ивана и Живана, и једну кћер, која се у Каравлашкој удала за некаквога Легатовића, који је, чини ми се, био родом из Босне или из Херцеговине, па у некакој Руској служби стекао доста новаца. Да ли има сад ко. жив од Миленкове породице ја не знам. Кад су Руси 1812. године изишли из Каравлашке и Миленко је онда отишао у Русију, и чини ми се да је умръо у некаквој вароши негдје око Црнога мора.

II.

Петар Теодоровић Добрињац

родио се у нахији Пожаревачкој у селу Добрињи. У младости је био хајдук неко вријеме, а по том је као сељак трговао живом стоком и другијем којекаквијем ситницама. Године 1804. био је буљубаша под Миленком; године 1805. био је и он на Иванковцу против Афис-паше, иза тога је тако изишао на глас да га је совјет, као што је казано, на свршетку оне године звао бимбашом и војводом; године пак 1806. бранећи Делиград од Ибрахим-паше Скадарскога тако се прославио, да је дошао у ред првијех старјешина у земљи. Ја се опомињем како су жене по Биограду пјевале:

Господар Петар на цареву друму
Он ми чека седам паша војске
И осмога царева везира —

Пошто је Кара-Ђорђијева влада (1813. године) пропала у Србији, Петар је огледао неколика пута да би се опет помијешао у Српске послове, али му се није дало. Тако је 1814. године ишао у Руски главни квартир, чини ми се, чак у Париз, па како није имао у рукама никаке власти није га хтио нико ни погледати; на свршетку године 1815. или у почетку 1816. кад Српски посланик Михаило Герман пође из Србије у Петербург јави се у Бесарабији њему и договоре се да иду заједно у Русију: Петар је молио да се поред Германа умијеша у Српске послове, а Герман је мислио да њега Петар од-

веде само у Петербург о своме трошку; а за даље је, по свој прилици, имао сваки особите своје мисли. Кад у Петербургу први пут изиђу пред Родофиника, он Грчки запита Германа откуд Петар с њиме, а Герман му опет Грчки одговори, да је сам пристао узањ; онда Родофиник каже Петру Српски, да он са Србијом сад нема више никака посла, него одмах сјутра да одлази из Петербурга у Бесарабију, које Петар и учини.

Петру је као и Миленку одређено по 300 дуката на годину пензије, а кад се послије учињенога мира између Руса и Турака 1812. године из Каравлашке пресели у Бесарабију, онамо је држао бољарска села под закуп, а поред тога и тргујући које чиме живио је господски.

Био је крупан и пун човјек, и више плав него смеђ. Кад је изишао из Србије (1811. године) може бити да му није било још пунијех 40 година. Био је шаљив и не само говорљив него и рјечит: Кад би што приповиједао тако је знао редом говорити као да чита из књиге. Као старјешина био је велики јунак особито знајући људе к себи привући и наговорити их да га слушају; непогодан је био за оне који су хтјели да му заповиједају, али према својијем подручницима и друговима био је врло љубазан. Издашан и чазбен био је за чудо: пошто је Кладово узето од Турака (1810. године) и он у њему постао управитељ, сви су Руски официри и Српски поглавари, који су се ондје налазили, код њега једнако и ручавали и вечеравали и чај нили докле у почетку 1811. године није отишао у Биоград; а исто је тако и у Кишењеву частио све губернске чиновнике, те су зато и они њему у свачему били на руци и много му којешта гледали кроз прсте; а и по селима кад је сједио, била му је

кућа отворена и сто постављен за свакога, који би му откуд наишао. Па не само што је овако частио и дочекивао, него је и новаца давао, и на поклон и у зајам, кад би ко у потреби заискао а у њега би се десило. Кад би коме што дао у зајам, онај није било потребе да се стара како ће му вратити; али и он од кога би што узео у зајам, онај више није требало да се брине у што ће оне новце оставити. Читати није знао, али је био онда једини старјешина у Србији овога реда, који је писарима знатнија писма (на велику господу) казивао ријеч по ријеч (т. ј. *дикширао*): ја сам 1819. године у Бесарабији, у селу Бумботи, гледао и слушао како је он овако једно писмо некаквоме Руском генералу писао преко свога писара Јована Миленковића, који је прије некога времена умръо овдје у Биограду, и нијесам се могао начудити како он то лијепо казује. Петар је Добрињац имао два сина, која су оба умрла у Петербургу у кадетскоме корпусу, и осим њих имао је једну кћер по имену Љубинку, која је била удата за Кузмана сина Луке Лазаревића, и чујем да с једнијем сином сад живи удова овдје у Биограду. Петар је умръо у Јашу 1828. године.

III.

Иван Југовић,

каошто су ми казивали, родио се у Бачкој у Сомбору, и право име било му је *Јован Савић*, па кад је прешао у Србију онамо се назвао Иван Југовић. Свршивши Мацарска права био је у Карловцима професор у II. Латинској школи, па ми-

троплит Стратмировић омрзне нањ што је био врло лијеп човјек и жене га радо имале, те га истјера из службе и из Карловаца. По том је био секретар код владике Шакабенте у Вршцу, али Стратимировић владику наговори, те га и он отпусти; онда не знаюћи шта ће чинити пређе у Србију (по свој прилици на свршетку године 1805.) и у Смедереву постане писар у совјету; али га на брзо иза тога заболе очи, те се опет врати на Аустријску страну и отиде у Пешту да се лијечи. Пошто се излијечи, године 1806. врати се опет у Србију на своје пређашње мјесто; али је и ове исте године опет ишао у Пешту и у почетку године 1807. вратио се натраг. Пошто ове (1807.) године умре Божо Грујовић, Југовић остане у совјету први секретар. Казато је у књижици овој, како су га год. 1807. Кара-Ђорђије и Младен били одредили да иде у Петербург, али од Букреша (а не од *Јаша*, као што је казано на страни 26.) [27]) даље не отиде, и вративши се одонуд био је једнако у совјету (већ у Биограду) први секретар, а Јеремија Гагић други. Дневице на Божић дође од Кара-Ђорђија писмо совјету, да ни један од њих више не иде у совјет, и тако се, да кажем обичнијем нашијем ријечима, *истјерају* из службе.

Гагић пође у Каравлашку да тражи какву Руску службу, али из Биограда пишу Миленку у Пореч да га даље не пусти, него да га устави код себе за секретара, као што и буде. Југовић пак придружи се Младену још већма и стане јавно викати на Родофиника и на Чардаклију говорећи да је Чардаклија по наговору Родофини-

[27]) Тако и Аврам Лукић и Чардаклија и Јеремија Гагић нијесу били у Јашу него у Букрешу.

ковом навратио Кара-Ђорђија те је истјерао њега и Гагића из совјета; и да би имао ода шта живљети договори се с Младеном, да отвори велику школу.

Школа ова постала је овако. Совјетници су сједили у својијем кућама и живљели су доста господски, а секретари су били сиромаси људи, који нијесу имали ништа до оно мало плате (ја сад не знам колика је била, али је јамачно била мања од совјетничке), па ни она им није била одређена и постојана као совјетницима. За то Аврам Лукић, совјетник нахије Пожешке и Рудничке, узме к себи Јеремију Гагића, с којијем је ишао у Трст и у Букреш, те је код њега и сједио и све потребе имао без икакве плате; Јефто Савић, совјетник нахије Зворничке, и мој рођак и први учитељ, по мојој жељи да бих што научио и на моју молбу узме к себи исто тако Југовића, за којега сам ја у Карловцима слушао да је врло учен, а и у совјету као писар познао сам се мало с њиме. На скоро иза тога мој и Југовићев домаћин, Јефто Савић, отиде са још једнијем совјетником у Смедерево, као некаква *совјешна команда*, да пречишћавају и расправљају некакве рачуне с оностранскијем трговцима, а ја и Југовић с двоје-троје чељади, која су нас послуживала, останемо у кући сами. Како сам ја куповао и набављао што је за кућу требало, тако дошавши једном на дућан (од данашњега Руског конзулата пошав к цркви) некога Јова Лутора (којега су за то тако звали, што се говорило да никад не пости) да купим нешто, нађем на ћепенку повелику гомилу старијех књига и с радошћу похитам да их прегледам, кад тамо али Српске нема ни једне, него све Њемачке и Латинске. По том ја замолим дућанцију те ми их

да, да носим кући. Пошто их Југовић прегледа, он за једну рекне; „Ову ћу ја узети за себе," а другу пруживши мени рекне: „Ову ти узми за себе, те ћеш је преда мном читати да учиш Њемачки." Ова моја звала се: Edward Rosenthal, eine abentheuerliche Geſchichte, коју сам ја послије пред њим читао, и он ми је показивао, што нијесам разумио; она пак његова била је историја свију народа од постања свијета до Христа, коју он одмах стане преводити на Српски. Ја бих му свагда у јутру донио и на сто метнуо по једно стакло од розолије у слами или у шашу Јадранске шљивовице, коју би он преводећи књигу по често припијао док је до подне сву не би попио. Што би тако до подне превео, оно би послије подне, особито у вече, мени читао питајући ме разумијем ли, па ако гдје што не бих разумио, оно би ми тумачио. Ова се историја на Њемачком језику почињала овако: „Овај свијет стоји, како нам свето писмо доказује, више од 6000 година; али он није овакови створен, као што се сад очима нашима показује, јер градове и вароши и многе друге ствари Бог није створио, него су их људи мало помало начинили." И ја сам ову књигу, која је била на малој осмини и, колико се опомињем, око 20 табака велика, много тражио којекуда и никако је нијесам могао наћи. Мени се чини, да је ова историја, овако у кратко, била љепше написана него све које сам налазио њу тражећи. Не знам или код Јевреја или код Грка говори се о поезији, и има по један примјер и о прози и о поезији, т. ј. како се једна ствар каже у прози како ли у поезији. Јамачно су у књизи ови примјери били за Нијемце, али их је Југовић у пријеводу обрнуо на Србе: како је онај у прози казао, редом сад не знам,

али се онога у поезији опомињем врло добро, ево га:

„Мечемъ паки прославлѣни,
„Радостію восхищени
„Трубимъ гласно по вселеной
„Братіи нашой разселеной:
„Сербія царица
„Пресвѣтлаго лица
„Скиптеръ сама держитъ свой."

Југовић мени нигда није казао зашто књигу ову преводи, али кад је сву преведе, онда каже да ће да отвори велику школу, и по препоруци Младеновој Кара-Ђорђије и совјет одреде му 1500 гроша на годину (а дукат је онда био 9 гроша, тако је сва плата била 166 дуката и 6 гроша). У одређени дан дође Младен са свијем совјетницима и с митрополитом и Доситијем и, пошто митрополит у највећој соби гдје ће бити школа освети воду, Доситије сједећи прочита из једнога великог тефтера (које је био рукопис од друге књиге „Собранія вещей") *о достојном почитанију к наукама:* и сад се опомињем како се Младен грохотом насмијао кад је у читању Доситије рекао: „У попа би ваљало да су и прасад мудра, а у њега су и дјеца луда." По том се сјутра дан почела школа. Осим мене први су ђаци били: Кара-Ђорђијев син Алекса, Младенов сестрић Јовица, Миленкови синови Милан и Иван и пасторак Николче, син совјетника нахије Ћупријске Милосав, Стефан Новаковић из Смедерева, Милоје Божић из Чумића, Максим Ранковић и Радован Дољанац из Оструженице. Сви су ови ђаци знали прилично читати и писати; најгори је у овоме међу њима био Младенов сестрић Јовица, за којега се говорило, да је

у Сријему водио слијепце, и кад је почео ићи у школу још је био у Сремачкоме гуњу (а послије неколике године Младен га је оженио Кара-Ђорђијевом кћерју Полексијом). Клупа у школи није било, него су ђаци унаоколо сједили на сламнијем столицама. Југовић из почетка није предавао ништа друго осим историје и рачуна. Историју је из својега рукописа казивао ђацима, те су је писали, па им је послије тумачио. Уз историју говорио је често и о географији, и за то је био набавио неколике мапе, које су на зиду биле објешене; рачун је предавао наизуст, и за чудо је у томе био вјешт, — особито што се тиче разломака (Brüche), — штоно се у нас каже, и у дрвену главу могао би улити.

У почетку године 1809. Кара-Ђорђије и совјет пошаљу опет Југовића у Букреш, у Руски главни квартир, с Павлом Поповићем совјетником нахије Биоградске и с Кара-Ђорђијевијем секретаром Јанићијем Димитријевићем, а на његово мјесто у великој школи постане Миљко Радоњић, и школа се онда премјести у другу кућу, а и ђака је већ више било придошло. И како су се науке у овој школи све више умножавале, тако су се додавали и нови учитељи, као Лазар Воиновић, Мишо Поповић, Глишо (не знам како се звао, него сам чуо, да је прије био писар код Луке Лазаревића) и Симо Милутиновић. Пошто је школа ова мало помало уређена, у њој су се училе (на Српском језику, како је који учитељ знао) ове науке: 1) *Историја свију народа од постанка свијета до нашега времена;* 2) *Географија цијелога свијета и шпатистика свију држава;* 3) *Права* (чини ми се *Римска*); 4) *нешто мало из Физике;* 5) *како се пишу писма* (свакојака); 6) *Рачун:* 7) *Њемачки језик;* и

8) *правоучителна преподавања.* Све су ове науке биле раздијељене у три године, и била су за њих три учитеља (а што их ја прије набројих више, они су постајали кад је који умръо или отишао). Од поменутијех првијех ђака, ако који од Миленковијех синова није жив, осим мене данас већ нема ни једнога; а од онијех који су послије придолазили и код Радоњића ишли у школу, имају још двојица: Лазар Арсенијевић (Бата-Лака) и Лазар Поповић, и обојица сад живе у Биограду.

Кад се Југовић врати из Каравлашке, Кара-Ђорђије га постави за предсједника у Биоградском суду. У почетку године 1810. готово у оно исто вријеме кад је Кара-Ђорђије архимандрита Филиповића послао у Букреш, пошаље и Југовића у Беч, али се набрзо врати не свршивши ништа. Пошто умре Доситије (28. Марта 1811.) постави га Кара-Ђорђије на његово мјесто, за попечитеља просвете.

На свршетку године 1812., опет, управо о Божићу, дође од Кара-Ђорђија писмо совјету, да се и Југовић и Радоњић и Грујовић (који је био први секретар у совјету) изгоне из службе (као Њемачки људи, од којијех остане у совјету, као први секретар, једини Стефан Филиповић, а и он само тога ради, што се био оженио кћерју кнеза Сима Марковића и код њега у кући сједио); и будући да се је поговарало да ће их сву тројицу из Биограда послати некуда унутра у земљу, за то се Југовић поплаши и ноћу пребјегне на Аустријску страну, и говорило се да је одмах отишао у Беч, а по том оданде к својему брату, чини ми се у Бечкерек, код којега је наскоро иза тога и умръо.

Ја сам напријед споменуо да је Југовић викао на Чардаклију и на Родофиника, али врло набрзо иза тога, пошто је он онда истјерао из совјета, умре Чардаклија, и чује се да му је у Пешти наручен гробни камен с натписом који је писао Доситије. Прије него је тај камен дошао у Биоград Југовић је мене запиткивао, шта бих ја написао Чардаклији на гробу, а ја сам му на то одговорио да не знам ни сам. Кад се чује да је Чардаклијн гробни камен дошао у Биоград, он пошаље мене те натпис, који је био на њему, разгледавши га добро и прочитавши неколика пута, научим наизуст, и вративши се натраг очитам му га од ријечи до ријечи. Тај је натпис по ријечима био ово (а по правопису од прилике [28]):

„Родолюбцу каменъ сей Серби полагаютъ,
„Дѣла сего безсмертіемъ Серба увѣнчаютъ,
„Сербіи во Россію посланику перва,
„Да разори Турецка сѣдину окова.
„Петаръ онъ бѣ Новаковичъ родомъ Спировый,
„Чардаклія капетанъ а сенаторъ первый;
„Благодарной Сербіи радость на плачъ паде,
„У тисящи осамъ сотъ осмомъ преставися въ Бѣлградѣ."

Кад се овај камен намјести у црквени зид (с лијеве стране главнијех врата) више гроба Чардаклијна, други дан у јутру освану по различнијем раскршћима на зид прилијепљени ови стихови (као гробни натписи Чардаклији):

---

[28]) Јер оне плоче на којој је изрезан нема више овдје, него је некуд уклоњена кад је прије неколико година црква наново зидана и распространавана.

I.

„Овде лежи Чардаклія
„Ништа сада гдѣ не клія,
„Естество се суши.
„Едъ се змієвъ пуши свуда,
„Плоде и садъ честна труда
„Завистльиво гуши.

„Сама еще горда ружа,
„Кадъ е нама горка стужа
„Терномъ се поноси;
„На гробу му финикъ [29]) древо,
„Кога роди его чрево,
„Плодъ яданъ доноси."

II.

„Овде лежи Чардаклія
„Въ Сербскомъ крилу гадна змія;
„Арнаутинъ лютый бяше,
„Скотски свагда и живляше;
„Законъ, вѣру онъ погази,
„Серблѣ браћу онъ омрази:
„Мал' се не зби его трудомъ,
„Да с' побію между собомъ [30]).
„Земльица е своимъ трусомъ [31])
„Свѣдочила браћи Руссомъ

---

[29]) Југовић је овдје мислио Родофиника што га је Чардаклија довео у Србију.

[30]) Мени је Југовић приповиједао, да је Чардаклија наговарао Кара-Ђорђија да убије Младена и Милоја.

[31]) Онај дан, кад су Чардаклију закопали, увече се тресла земља.

„Божю ярость на злобника,
„Всеобщега клеветника,
„Трудивши се отмастити,
„Кости вражѣ избацити."

(мени се чини да овога има још, али се наизуст не опомињем више, а што имам написано није овдје, него је у Бечу).

На ово (за које је свак знао да је Југовићев посао) напише Доситије одговор у прози на читавом Табаку, који се почињао народном пословицом: „У лажи су кратке ноге." Као што онда у Биограду није било штампаније одговор овај није ни штампан, а није ни прикиван по зидовима, него је само преписиван и читан (и по свој прилици га већ данас нико и нема).

На овај одговор Доситијев Југовић је одмах писао којекаке мале стишиће против Доситија, и гдјекоје од њих читао је својијем пријатељима, а кад побјегне из Биограда остави их све на своме столу; ја и њих имам у Бечу негдје написане као што ми их је још у оно вријеме дао Г. Лазар Арсенијевић, који се онда десио у Биограду (а ја сам био у Брзој-паланци); а овдје ћу додати колико их се опомињем наизуст (и то по ријечима):

„У лажи су кратке ноге,
„То насъ уче басне многе,
„А виде и люди.
„Лисица е танка стаса,
„Ал' е она пася гласа,
„Залуду се труди:
„Кріе очи,
„Медля речи,
„Ал' е виде люди.

„Шеитан-люди што не виде!
„Кудгодъ коя репомъ вине
„Они одма све то виде" —

А даље се само то опомињем, да је иза још једнога или неколика стиха било (чини ми се по некакоме старом списатељу): „Стидите се ви који зло чините, а не гледајте да застидите оне који то објављују;" па онда:

„Не надай се, Доситею,
„Што с' утек'о у Сербію
„Да си ти се спасао:
„Ми ћемо ти рећи
„Баръ на твоіой даћи:
„Калуђеръ си біо,
„И добро си піо,
„Залуду си скитао.

„Грчки свагда говораше,
„Сербљ Гркомъ продаваше,
„Ситнихъ слова родъ.

„Нит' е ладанъ нити врућъ,
„Нит' е нашъ нити туђъ,
„Ко му сад би родъ?

„Ни на земльи ни на небу,
„Него у своме толстомъ трбу,
„Неситый е то родъ.

„Онъ ласкаше господаромъ
„За трапезомъ пуномъ туга,
„Масног — зый родъ."

Овога има још, јер се опомињем да има: *„окаяный родъ, люта зуба родъ, одъ два рода родъ"* (што је био калуђер и свјетовни човјек); али

редом више не знам наизуст, а и у овоме може бити да сам који стих преметнуо или изоставио, али додао јамачно нијесам ништа.

Југовић је био врло лијеп човјек: у струку висок, а нити је био врло танак ни дебео, масти је био смеђе, имао је повелике лијепе бркове, и у образу био је много налик на лик краља Стефана Уроша I. Осим Српскога језика знао је Латински, Њемачки, Мађарски, Талијански и Француски; Француске је књиге читао највише и сила пута, кад је лијепо вријеме било, ходајући по авлији тако здраво као да се с киме разговара, и по свој прилици је ово чинио, да би му се језик навикао на изговор Францускијех ријечи. Да не речем да се никакав Србин нашега времена у науци и у разуму не би могао с њиме испоредити, али се јамачно може рећи, да је био из реда најученијих и најпаметнијих Срба. Особито је био досјетљив и на подсмијех готов: ја ћу о томе овдје споменути само један примјер. За ново љето 1808. године Доситије напише стихове Рускоме цару и Родофинику, па на ново љето послије цркве отиде к Родофинику с некијем Петром Томићем, који је имао врло лијеп глас и био добар пјевач, и ступивши на врата Томић стане пјевати и тако отпјева најприје оне цару па онда и оне Родофинику. Томић иза тога дође одмах к Југовићу и каже му то, онда Југовић рекне: „Сад ти реци да је сан ништа! Ја ноћас сним гдје се на сокаку чује прекрасна музика, кад промолим главу кроз пенцер да видим шта је, а то се голог — з човјек натрћио па остраг задио тумбету те свира. То је тај ваш посао. Ваљало би да је те стихове, што су написани цару, предао Родофинику совјет, па би онда Родофиник њих по куриру послао у Русију

те би могли доћи цару у руке." Стихови су ови оне исте године штампани у Млецима на два мала листића, и ја не знајући да ли су још гдје штампани додаћу их овдје од слова до слова онако као што су наштампани. Ево их:

„СТЫХИ

„на новыи годъ 1808. сочиненыи
„въ Бѣлградѣ отъ сербовъ.
„Великому государю царю
„и самодержцу всероссійскому
„Александру Павловичу

„Слава и честь во вѣки
россїискому царю,
„Праведному сѣверныи
страна государю.
„Сербыя ему привѣствуетъ
сеи новый годъ,
„Да славится имя его
отъ рода въ родъ.

„Александре первый
россїиская сладосте,
„Имене христїанскаго
надеждо и радосте.
„Буди всегда сербыи
благи покровитель,
„Рода россовъ сроднаго
пребуди спаситель.

„Имя твое славно
будетъ между человѣки,
„И сербскыи родъ непрестанно любитъ тя во вѣки.

„Не престанетъ тебѣ
желатъ вѣчную славу
„И съ цвѣтами у вѣнчаватъ
твою царскую главу.

„Вся Сербыя къ небесемъ
гласъ свои возвышаетъ,
„Здравствуите Александръ
нашъ она восклицаетъ.
„Имя твое да цвѣтаетъ
въ будущыя годы,
„Тобою да прославится
многыя народы.

„ИНЫИ СТЫХИ
Высоко Превосходителнѣйшему
„Господину Генералу
„РОДОФИНИКУ.

„Родофиныкъ Сербскыи зна-
читъ ружа и финикъ,
„Ружа носи собомъ мирисъ
финикъ дае сладкїи плодъ.
„Серблыи своемъ Родофинику
желе щастливъ новый годъ,
„Благодаре великому
россовъ Господару.
„На оваковомъ милостивомъ
и великомъ дару,
„О Родофиникъ ты сербовъ
мила звѣздо данице.
„Россїискаго царя свѣтлое
намъ представляшъ лице.
„Многосе за сербыю
старашъ и трудишъ,

„А утому вѣрно первомъ
Александру служишъ,
„А што тебы сербыя
зато може дати.
„Развѣ бога молитъ
дати онъ наплати,
„Имя твое да се слави
на земли и мору.
„Да потомцы сербскыи
отъ тебы во вѣкъ говору,
„Зато тебы сербыя
во вѣкъ благодарна.
„За твое добро никада
не буде заборавна,
„И садъ тебы сердечно
желаетъ отъ бога.
„Родофиныкъ живи славно
на лѣта премнога.

„ВЪ ВЕНЕЦИИ
„Печатана марта 22. 1808.
„Иждивенїемъ же, и настоянїемъ
„въ тvпографїи
„П. Спиридона Рафаиловича.
„Отечествомъ отъ пащроевичъ."

Коликогод што је Југовић био научен и паметан, толико је био поносит и бијесан: слабо је ко могао с њиме лијепо говорити осим онијех људи којијех се бојао или од којијех је што тражио; али, за чудо, са својијем ученицима био је прилично љубазан. Казао сам како је до подне пио ракију, а исто је онако послије подне пио црно (Неготинско) вино, и може бити да му је то прекратило живот. Кад је умръо још му није

било 40 година, и кажу да је умръо од сухе болести, а док је био у Србији никад није кашљао и у осталоме једнако је био здрав, само што је очи морао чувати и свагда их је у јутру прао млаком водом. За јела особита није марио, а исто тако ни за лијепе хаљине.

ИМЕНА Г. Г. ПРЕНУМЕРАНТА.

Алексиначко Окружје.

Алексинац.

(*од Г. Стоиљка Димитријевића ирактиканта.*)

Г. Павле Мутавџијћ начелник окр. Алексиначког . . 1
„ Петар Стојковић помоћник „ „ . . 1
„ Ђорђије Клинковић физикус „ „ . . 1
„ Арсеније Ђокић секретар начелништва 1
„ Франц Зелени инџинир окружни 1
„ Антоније Протић II. писар начелниш. 1
„ Стоиљко Димитријевић практикан начелниш. за брата Драгутина 1
„ Марко Ђорђијевић практикант начелниш. . . . 1
„ Лазар Јевтовић „ „ 1
„ Владимир Милошевић „ „ 1
„ Милосав Јевтовић „ „ 1
„ Михаило Јовановић „ среза Б. Моравског . 1
„ Коста Прендић телеграфиста 1
„ Јован Живић „ 1
„ Сава Петровић „ 1
„ Милош Миленковић „ 1
„ Јован Михајловић трговац овд. 1
„ Јован Милановић практикант ђумрука 1
„ Манојло Пиперин попгар овд. 1
„ Младен Бошковић III. кл. постил. за синове Мику и Николу 1
„ Василије Тодоровић директор карантина 1
„ Алекса Димитријевић писар „ 1
„ Ђорђије Марковић II. осмотрит. „ 1
„ Ђорђије Божиновић ћатип турског језика . . . 1
„ Николче Андријевић ђумрукција Алексин. . . . 1
„ Јован С. Милосављевић писар ђумрука 1

(Од Г. Трифуна Трифунца.)

Г. Трифун Трифунац предсјед. прим. Алекс. суда . . 1
„ Јован Игњатовић члан прим. суда 1
„ Илија Јанковић мумџија овд. 1
„ Ђорђије Јанковић ћурчија „ 1
„ Стојан Лукић налбантин 1
„ Живко и Живан Стојадинови браћа, дућанџије овд. . 1
„ Новко Стаменковић кафеџија овд. 1
„ Милош Станимировић налбантин 1
„ Димча Кауновић бакалин 1
„ Голуб Милојковић трговац овд. 1

св. 10

(Од Г. Ј. Печеновића.)

Г. Јован Туцаковић предсјед. окруж. суда, каваљер . 1
„ Јован Печеновић члан „ „ 1
„ Мита Протић „ „ 1
„ Ристо Спасојевић секретар „ „ 1
„ Мијаило М. Ђиласовић архивар 1
„ Мојсило Гавриловић мл. писар 1
„ Јефрем М. Радојковић учен. IV. гимн. разр. Београ. . 1
„ Никола Д. Таушановић практикант суда . . . 1
„ Никола Ј. Бабовић „ „ . . . 1
„ Миленко М. Ивковић „ „ . . . 1
„ Антоније Ђорђијевић „ „ . . . 1

св. 11

Срез Алексиначко-Ражањски.

Г. Мирко Протић начелник срески, потпоручник . . . 1
„ Никола Цветковић писар „ 1
„ Сава архимандрит манастира св. Романа 1
„ Хрисанд намјесник „ „ „ 1
„ Радивоје Милетић парох Ражањски 1
„ Бранко Вељковић парох Сталаћски 1
„ Живан Стојановић учитељ Ражањски 1
„ Јован М. Живановић „ Ћићевачки 1
„ Живоин Поповић „ Вукашиновачки 1
„ Радојко Стамболић трговац из Делиграда . . . 1
„ Моринко Живковић „ из Ражња 1
„ Матеја Ракић „ „ 1
„ Ђорђије Крстић „ „ 1
„ Милија Трифунац кмет Суботињачки 1

св. 14

Из среза Бањског.

Г. Милован Пејчиновић начелник срески 1
„ Алекса Јоцић писар срески 1
„ Андрија Богдановић писар опш. Бањске 1
„ Јован Урошевић учитељ Врмчански 1
„ Сима Рајковић кафеција из Бање 1
„ Голуб Вељковић кмет Сесалачки 1
св. 6

Из среза Бугар-Моравског.

Г. Спаса Милосављевић капетан за синове Димитрија и Антонија 2
„ Димитрије Мијалковић писар 1
Госпођица Софија Мијалковић ученица 1
Г. Лазар Михаиловић кмет Трњански 1
„ Станко Павловић трговац „ 1
„ Миладин Мартиновић парох Житковачки 1
„ Марко Миловановић намјесн. ср. Буг. Моравског . . 1
„ Василије Стојановић парох Лужански 1
„ Тодор Павичевић „ Трњански 1
„ Димитрије Стефановић ђакон цркве Тешичке . . 1
„ Коста Илић арендатор Шаревачки 1
„ Димитрије Јовановић трговац из Голешице . . 1
„ Стојан Денић парох Трњански 1
„ Мато Дамјановић латов карант. за сина Димитрија . 1
„ Милован Михаиловић латов кар. „ „ Илију . . 1
свега 83 кн. св. 16

Беч.

(*Од Г. Велимира Барбарића.*)

Његово Високоблагородије Г. Метел барон Ожеговић ц. кр. дворски совјетник 1
Његово Високоблагородије Г. Георгије витез Стојаковић ц. кр. дворски совјетник 1
Благородна господа:
Јаков Ужаревић ц. кр. конџип. у министр. правосуђа 1
Стеван Пејаковић „ „ „ „ 1
Стеван Павловић ц. кр. чиновник 1
Велимир Барбарић ц. кр. официјал код врховног суда 1
св. 6

(*Од Г. Александра Сандића.*)

Његово Високоблагородије Г. Отон барон Брук ц. к. морн. капетан 1
Вис. пречасни Г. Михаило Т. Рајевски протопресвитар при Руској послан. капели 1
Г. Др. Фр. Дворачек 1
„ Огњеслав Утјешеновић Острожински, ц. кр. министр. тајник 1
„ Димитрије Т. Тирка великокупац и краљев. Грчкога ордена Спаситељева каваљер 1
„ Јован Мариновић 1
„ Љубомир Петронијевић 1
„ Иван Атанацковић морн. капетан. 1
„ Константин Ненадовић шт. капетан артилерск. у књ. Србији 1
„ Корнилије Станковић компониста Српскога црквен. пјенија 1
„ Ђорђе Ј. Пасковић 1
Господа православни:
Дрд. Михаило Полит. 1
„ Александар Вукашиновић 1
Петар Ј. Стеић 1
Петар Деспинић племић Коморишки 4
Светислав Г. Касапиновић 1
Глигорије Гершић 1
Исо Ј. Павловић 1
Јозе Копач Словенац 1
Јаков Грубковић Далматинац 1
Јован Живоиновић 1
Павле Дуњецки Пољак 1
Валтазар Богишић 1
Никола Лугумирскиј 1
Господа медицинери:
Јова Андријевић 1
Младен Обрадовић 1
Петар благород. Видак 1
Никола Малетић 1
Јова Предраговић 1
Едо Асангер 1
Господа мудрослови:
пречасни: Иван Божић свећеник 1

Господа мудрослови:
- Огњеслав Јагић 1
- Јозе Перичић 1
- Фрањо Петрачић 1
- Јосиф Хадија авдитор. практ. 1
- Ст. Сомборскиј техник 1
- Арсеније Стојановић 1

Господа трговци:
- Петар Хаџи-Ристић 1
- Димитрија М. Јевтановић 1
- Јован Остоић 1
- Димитрије Тинковић 1
- Димитрије Петровић 1
- Михаило Павковић 1
- Манојло Јокић 1
- Светозар Јовановић 1
- Ђорђе Милићевић 1

Господа трговач. помоћници:
- Димитрије Београдац 1
- Сима Татић 1
- Никола Форовић 1

св. 58

Биоград.

Његова Свјетлост књаз Милош Т. Обреновић I. . . 30
Његова Свјетлост књаз насљедник Михаило М. Обреновић 20
Њезина Свјетлост књагиња Јулија М. Обреновића . 10

Његово Високопреосвештенство архиепископ Биоградски и митрополит цијеле Србије господин Михаил 3

Књажески двор.

(*Од Г. Михаила Барловца ађутанша књажеског.*)

Г. Мајор Миленко Теодосић I. ађутант за себе и кћер Љубицу 2
„ Филип Христић I. кабинетски секретар 1

Г. Димитрије Јоксић II. кабинетски секретар . . . 1
„ Настас Јовановић дворо-управитељ код књаза насљедника 1
„ Х. Дим. Јовановић протојерej војнички и придворни свештеник 1
„ Михаило Барловац капетан и ађутант књажески . 1
„ Антоније Книћанин „ „ „ . 1
„ Стефан Лукић „ „ „ . 1
„ Јован Варјачић поручик „ „ . 1
„ Ђорђије Дука Пешика поручик „ „ . 1
„ Мајор доктор Карл Белони 1
„ Доктор Карло Пацек 1
„ Моја Гавриловић члан касационог суда 1
„ Мата Ивановић апотекар 1
„ Аркадије Маринковић тјелохранитељ књажески . . 1
Госпођа Марија А. Маринковић 1
Г. Милош Спасојевић — Брка — поручик 1

св. 81

Митрополитски двор.

(Од Г. Николе Стојевића ђакона и протоколисте архидијецезалне конзисторије.)

Г. Пречесњејши архимандрит Враћевш. и члан архидијецезалне конзисторије Гаврил. 1
„ Пречесњејши архимандрит Горњачки и вјероучит. лицеја Савва 1
„ Пречесњејши протојерej Игњат Васић члан архидијец. конзист. 1
„ Пречесњејши протојерej Биоградски Илија Новаковић 1
„ Чесњејши Јерej Станко Димитријевић члан арх. конз. 1
„ „ намјесник Јагодински Михаил Петровић . 1
„ „ Јерej Обрад Михаиловић парох Биоградски 1
„ „ „ Милосав Милетић „ Јагодински 1
„ „ „ Атанасије Поповић „ „ 1
„ „ „ Павле Крецојевић „ „ 1
„ „ „ Димитрије Поповић „ Јовачки . 1
„ Василије Лазић Секретар Арх. конзисторије . . . 1
„ Атанасије Георгијевић столоначел. арх. конзисторије 1
„ Чесњејши Јован Илијћ ђакон и зван. арх. конзистор. 1
„ Јован Стојаковић канцел. Арх. конзисторије . . . 1

св. 15

Совјет.

(*Од Г. Ј. Т. Бабића.*)

Г. Стевча Михаиловић предсједатељ совјета, генерал-мајор	1
„ Илија Новаковић члан совјета, полковн. каваљер	1
„ Андрија Стаменковић члан совјета	1
„ Станојло Петровић „ „ полковн. каваљер	1
„ Данило Стефановић „ „ потполковн. „	1
„ Марко Дабић „ „ полковник „	1
„ Стефан Миљковић „ „ „ „	1
„ Владисав Вујовић „ „	1
„ Матија Симић „ „ полковник	1
„ Рајко Лешјанин главни секретар совјета	1
„ Панта Јовановић I. „ „	1
„ Јован Бабић II. „ „	1
Г. Алекса Симић бивши представник	1
„ Лазар Арсенијевић бивши члан совјета	1
св.	16

Књажеска канцеларија.

(*Од Г. Косте Селаковића регистратора.*)

Г. Цветко Рајовић књажески преставник	2
„ Коста Цукић комесар сталне Дунавске комисије	1
„ Милоје Лешјанин начелник одјељења администр.	1
„ Димитрије Голубовић секретар „ „	1
„ Милан Ђ. Стоићевић „ „ иностраног	1
„ Васа Живановић „ књаж. српске аген. у Букр.	1
„ Владимир Стојановић архивар књаж. канцеларије	1
„ Тодор П. Тодоровић експедитор „ „	1
„ Риста Прендић татарин I. класе	1
„ Василије Стефановић канцел. књаж. канцеларије	1
„ Стојан Сераф-Костић „ „ „	1
„ Дамјан Армашевић практикант „ „	1
„ Константин Х. Д. Рошу „ „ „	1
„ Филип Јаковљевић „ „ „	1
„ Тома А. Поповић трговац из Биограда	1
„ Стеван С. Андријевић трговац из Земуна	1
св.	17

Војничка управа.

(*Од Г. Светозара Хаџијћа наредника.*)

Г. Младен Жујовић начелник главне војн. управе, полковник и кавалјер	2
„ мајор Димитрије Миланковић	1
„ капетан и авдитор А. Петровић	1
„ „ Љубомир Ц. Јанковић	1
„ „ Лука Милосављевић	1
„ ш. капетан Илија Марковић	1
„ „ „ Мија Јанковић	1
„ „ „ Стефан Пешић	1
„ поручик инжинир. Коста Протић	1
„ „ генер. штаб. Љубомир Ивановић	1
„ „ артиљер. Милоје Н. Симић	1
„ наредник гл. војн. управе Велимир Поповић	1
„ „ „ „ Милош Сандић	1
„ писар „ „ Илија П. Цветковић	1
	св. 15

Попечитељство финанције.

(*Од Г. Јов. Гавриловића.*)

Г. Јован Гавриловић помоћник попеч. финанц.	1
„ Милан Д. Давидовић начелник одјељења казначејства	1
„ Риста Петровић I. књиговодитељ попеч. фин.	1
„ Рада Милованчевић I. рачуноиспит. „ „	1
„ Михаило Н. Јовановић II. „ „ „	1
„ Павле Марковић столоначелник „ „	1
„ Александар Васојевић	1
„ Светозар Стефановић рачуноиспитатељ	1
„ Владимир Савић експедитор	1
„ Аврам Павловић канцелиста	1
„ Милош Николајевић „	1
„ Павле К. Стојановић	1
„ Алекса Марковић	1
„ Крста Петровић секретар економ. одјел.	1
„ Ђорђије Бранковић рудар	1
„ Алекса Стојковић чиновн. по струци шумарској	1
	св. 16

Главна контрола.

(*Од Г. Илије Маргешића.*)

Г. Павле Станишић управитељ гл. контроле	1
„ Стојан Спасић рачуноиспитатељ	1
„ Христифор Соллар „	1
„ Јован Савић „	1
„ Груица Ивановић „	1
„ Михаило Радивојевић „	1
„ Марко Поповић „	1
„ Младен Рајковић „	1
„ Дамјан Станишић „	1
„ Филип Ковачевић „	1
„ Тома Ц. Јанковић секретар гл. контроле	1
	св. 11

Попечитељство унутр. послова.

(*Од Г. Јована Ристића.*)

Г. Тодор Бојовић помоћник	1
„ Др. Јован Ристић начелник полицајн. одељења	1
„ Милан Јанковић секретар	1
„ Живоин Стојановић архивар	1
„ Петар Марковић I. столоначелник у полиц. одељ.	1
„ Павле А. Павлићевић канцелиста	1
„ Милан Николић „	1
„ А. Прокић практикант	1
„ Гаврил Солдатовић практикант	1
„ Петар Драговић „	1
	св. 10

Попечитељство правосудства.

Г. Аћим Димитријевић архивар и регистратор	1
„ Марко Ђорђијевић експедитор	1
„ Милан Вељковић практикант	1
	св. 3

Попечитељство просвете.

Г. Димитрије Матић попечитељ	1
„ Л. П. Ненадовић начелник	1
„ Сава Сретеновић секретар	1

Г. Д. Нешић секретар 1
„ В. Мих. Грујовић члан апелац. суда 1
„ Маринко Радовановић члан апелац. суда 1
„ Миливој Прајзовић библиотекар 1
7
10
3
св. 20

Војничка струка.

А к а д е м и ј а.

(*Од Г. Благоја Јовановића наредника аршиљер. школе.*)

Г. Ранко Алимпић управитељ артиљер. школе, мајор . 1
„ Никифор Јовановић „ поручик . . . 1
„ Михаил Динић потпоручик 1
„ Михаило Шпанић професор 1
„ Јован Анђелковић питомац артиљер. школе . . . 1
„ Јован Драгашевић „ „ „ . . . 1
„ Јован Аранђеловић „ „ „ . . . 1
„ А. Давидовић „ „ „ . . . 1
„ И. Младеновић „ „ „ . . . 1
„ Топаловић „ „ „ . . . 1
„ Радивојевић „ „ „ . . . 1
„ М. Катанић „ „ „ . . . 1
„ Д. Бурић „ „ „ . . . 1
„ С. Димитријевић „ „ „ . . . 1
св. 14

Г. Потпоручик 4. роте I. баталиона Јевђеније Милићевић 1
„ наредник 4. роте I. баталиона Аксентије О. Јаковљевић 1
„ писар 4. роте I. баталиона Јефрем Топаловић . . 1
„ старији поднаредник стрељачког одељења Александар Б. Ристић 1
„ старији поднаредник Ш. роте I. баталиона Василије Мијатовић 1
„ млађи поднаредник Ш. роте I. баталиона Петар Шајковић 1

Г. млађи поднаредник III. роте I. батал. Радосав Тодосијевић 1
„ млађи поднаредник III. роте I. батал. Петар Радојковић 1
„ млађи поднаредник IV. роте I. баталиона Максим Ђоковић 1
„ млађи поднаредник IV. роте I. баталиона Јован Лукић 1
„ препишчик IV. роте I. баталиона Михаило Ж. Ђурђевић 1
„ цајгхаузција III. роте I. батал. Милан Димитријевић 1
„ Петар Јанковић војник стрељачког одјељења . . . 1
„ Никола Каменић „ „ „ . . . 1
„ Риста Брчиловић „ „ „ . . . 1
„ Милан Јовановић „ „ „ . . . 1
„ Матеја Николић „ „ „ . . . 1
„ Милан Пејовић „ „ „ . . . 1
„ Димитрије Барбуловић војник стрељачког одјељења 1
„ Јован Станчић „ „ „ . 1
„ Вучка Петровић „ „ „ . 1
„ Сава Јовановић „ „ „ . 1
„ Андрија Јовичић „ „ „ . 1
„ Огњан Ивковић војник III. роте II. баталиона . . 1
„ Миленко Станисављевић војник III. роте II. баталиона 1
„ значар IV. роте II. батал. Јован Илијћ за брата Јанка 1
„ Милутин Миљковић IV. роте II. баталиона . . . 1
„ Атанасије Марковић „ „ . . . 1
„ Стојадин Миљковић „ „ . . . 1
„ Атанасије Милетић „ „ . . . 1
„ Никола Станојевић „ „ . . . 1

св. 31

(*Од Г. Јевте Чепурца наредника.*)

Г. Сима Петровић наредник гл. в. управе 1
„ Димитрије Јовановић наредник артиљер. дирекције за сина Васу 1
„ Милосав Танасијевић стари подн. II. р. I. б. из Здравчића, Окр. Ужичког 1
„ Михаило Димитријевић ст. под. II. р. I. б. из Биограда 1
„ Живко Михајловић Ваљевац II. р. I. 1
„ Аксентије Лукић „ из Томисаваца II. р. I. б. 1
„ Михаило Стефановић поднаредник 1
„ Панта Пауновић „ из Шутаца . . 1
„ Лазар Ђурђевић редов. из Уба 1

Г. Кузман Видосављевић ст. подн. I. р. I. бат. из Мрсаћа 1
„ Јован Ковачевић „ „ „ „ из Шапца 1
„ Теодосије Миловановић мл. „ „ „ из Буковице 1
„ Милан Михајловић из Заграђе 1
„ Арсеније Милосављевић писар батерије 1
„ Петар Милановић артиљериста 1
„ Недељко Мићановић мл. подн. Подринац 1
„ Никола Антић мл. подн. I. р. I. бат. 1

св. 17

Управитељство вар. Биограда.

(*Од Г. Милана А. Шукића секретара.*)

Г. Никола Христић управитељ вар. Биограда потпуковн. 1
„ Мића Вукомановић члан управит. Биограда, капетан 1
„ Марко Бабић „ „ „ „ 1
„ Георгије Станковић „ „ „ „ 1
„ Манојло Н. Тодоровић члан управ. Биограда, капетан 2
„ Младен Мицић I. писар „ „ „ 1
„ Димитрије Ђорђијевић II. писар управ. Биограда, капетан 1
„ Коста Миловановић потпоручник жандармерије . . 1
„ Вучко Вељковић практикант управит. вар. Биограда 1
„ Димитрије Јовановић „ „ „ „ 1
„ Михаило Петровић „ „ „ „ 1
„ Милоје Чанчаревић „ „ „ „ 1
„ Атанасије Милојковић „ „ „ „ 1
„ Тома Антоновић „ „ „ „ 1
„ Марко Јакшић „ „ „ „ 1
„ Живко Бранковић „ „ „ „ 1

св. 17

(*Од Г. Симе Стефановића кварталник.*)

Г. Јован Кумануди правитељ. банкер 1
„ Живко Карабиберовић трговац 1
„ Стефан Х. Костић „ 1
„ Јоца Николић „ 1
„ Милија Карастојановић „ 1
„ Д. М. И. „ 1
„ Димитрије С. Тодоровић материјалиста 1
„ Живко Стојановић „ 1
„ Петар Стојановић терзија 1

„ Василије Ђ. Поповић „ 1
„ Обрад Теодосијевић „ 1
„ Танасије Ђ. Илић „ 1
„ Сима Ненадовић колција ћумр. Биоградског . . . 1
„ Михаило Ристић рибар мајстор 1
„ Стефан Томић дуванџија 1
„ Тома Васић „ 1
„ Коста Павловић папуџија 1
„ Сава Немањић добошар 1
„ Милош Вуић кројач за жену своју Јулијану . . . 1
„ Божидар Н. Николић ученик 1
„ Данило Марковић калфа трговачки 1
„ Никола Живановић ћурчија 1
„ Никола Стојановић сарач 1
„ Михаило Р. Ђурић бакалин 1
„ Тодор Поповић угоститељ 1
„ Коста Златковић механџија 1
„ Светозар Костић кантарџија 1

св. 27

(*Од Г. Николе Јелисавца кваршалника.*)

Г. Спиро Т. Нешић магазација 1
„ Максим Милошевић дућанџија 1
„ Тома Павловић берберин 1
„ Ђока Јанковић „ 1
„ Радован Милошевић механџија 1

св. 5

(*Од Г. Васе Јовановића кваршалника.*)

Г: Коста С. Димитријевић адвокат 1
„ Јован Миленковић бакалин 1
„ Тодор Н. Партал арендатор механциски 1
„ Ђока Синђелић механџија 1
„ Јован Ранковић рачуновод. касапски 1
„ Арсеније Јовановић писар „ 1
„ Коста Смиљанић терзија 1
„ Ђорђије Ђиоза бакалин 1

св. 8

(*Од Г. Симе Кондића кваршалника.*)

Г. Стефан Стефановић бив. президент совјета . . . 1
„ Стеван Магазиновић „ преставник књажески . . 1

Г. Благоје Јездимировић проток. ун. дјела 1
„ Стојан Николић трговац 1
„ Теохар Јанковић „ 1
„ Стојан Плашинилетовић трговац 1
„ Јеремија Радовановић „ 1
„ Илија Ивановић „ 1
„ Хајнрих Смутек архитект 1
„ Димитрије Постник живописац 1
„ Јован Ђорђијевић трговац 1
„ Стеван Раић „ 1
„ Алекса Р. Стојановић шпекулант 1
„ Милан Даниловић бив. ађутант 1
„ Милан Мишковић шпекулант 1
„ Стоиљко Пешић механџија 1
„ Урош Јовановић калфа тргов. 1
„ Спаса Терзијћ кафеџија 1
„ Никола Д. Панић механџија 1
„ Јован Марковић трговац 1
„ Лазар Тодоровић налбанта 1
„ Тричко Михаиловић бакалин 1
„ Љубомир Николић ковач 1
„ Спира Петровић мумџија 1
„ Јефрем Милосављевић бакалин 1
„ Јосиф З. Ресавац 1
„ Панта Јовановић бив. практикант 1
„ Тодор Марковић кафеџија 1
„ Милан Крезовић келнер 1
„ Лазар Губеривчевић шпекулант 1
„ Васа Тенковић колачар за сина Милоша 1
„ Тома Стојановић кројач 1
Госпођа Катарина Стојановића ученица 1
Г. Леополд Нађ кафеџија 1
„ Радован Петровић надзиратељ добара Г. Симића . 1
„ Лазар Кнежевић калфа чизмарски 1
„ Бока Милошевић кројач 1
„ Вучко Ђорђијевић чизмар 1
„ Стеван Мицић механџија 1
„ Мита Стефановић син Аксентија кафеџије . . . 1
„ Исидор Терзић калфа 1
„ Димитрије Р. Копљарац практик. за сестру Јелену . 1
„ Марјан Јовановић сапунџија 1
„ Миле Ђорђијевић бакалин 1
„ Лука Симић терзија 1

Г. Таса Стојановић татарин 1
„ Јован Великић касапин за сина Димитрија . . . 1
„ Филип П. Мирковић бакалин 1
„ Аћим Симић механџија 1
„ Дионисије Баић калфа 1
„ Петар Костић калфа 1
„ Алекса Николић бакалин 1
„ Павле Ђорђијевић чизмар 1
„ Петар Атанасијевић за сина Стеву 1
„ Вучко Анђелковић бакалин 1
„ Станиша Анђелковић механџија 1
„ Лука Јовановић бакалин 1

св. 57

Начелништво окружно.

Г. Јован Димитријевић мајор, начелник окружни . . 1
„ Гаврил Перишић капетан, помоћник 1
„ Тома Ковачевић казначеј 1
„ Флор Бирг физикус 1
„ Секретар Владимир Лазаревић 1
„ Димитрије Г. Ђорђијевић практикант 1
„ Живко М. Радовановић „ 1
„ Сима А. Вукићевић 1
„ Антоније Струнцалић 1
„ Ђорђије К. Младеновић 1

св. 10

(Од Г. Ж. П. Ранковића капетана ср. Колубарског.)

Г. Глигорије Геросимовић парох Барошевачки . . . 1
„ Лазар Милосављевић учитељ „ . . . 1
„ Симеон Фишековић „ Даросавачки . . . 1
„ Лазар Геросимовић парох „ . . . 1
„ Петар Геросимовић „ у Даросави 1
„ Иван М. Арсенијевић „ Венчански . . . 1
„ Димитрије Станишић дуванџија из Барошевца . . 1
„ Глигорије Милосављевић ученик шк. Барошевачке . 1
„ Димитрије Протић парох Шопићански 1
„ Милош Грчић учитељ Вреоачки 1
„ Обрад Радоичић парох Чибутковачки 1
„ Живан П. Ранковић ш. капетан и начелн. ср. Колубарског 1

Г. Милутин Миљковић писар ср. Колубарског . . . 1
„ Милан Јов. Илић практикант у канц. ср. Колубарског 1

св. 14

Трговачки суд.

(*Од Г. Ђорђија Р. Пантелијћа протоколисте.*)

Г. Василије Бараковић предсједатељ тргов. суда . . 1
„ Живко Недић 1
„ Илија Коларац члан тргов. суда 1
„ Никола П. Кики „ „ „ 1
„ Станоје Илић секретар изваредног суда . . . 1
„ Димитрије Маринковић секретар тргов. суда . . . 1
„ А. Шпанић професор полу-гимназије Теразијске . 1
„ Тодор Мијушковић професор полу-гимназије Теразијске 1
„ Мато Сав. Карамарковић професор полу-гимназије Теразијске 1
„ Коста Х. Селаковић 1
„ Никола Хаџи-Тома 1
„ Ђорђије Р. Пантелић 1
„ Максим Л. Максимовић писар тргов. суда . . . 1
„ Радивој Тодоровић канцел. касац. суда 1
„ Атанасије Стефановић 1

св. 15

Професори Лицеја.

Г. Коста Бранковић ректор 1
„ Др. Јосиф Панчић професор 1
„ Јанко Шафарик „ 1
„ Сергије Николић „ 1
„ Ђорђије Даничић „ 1
„ Архимандрит Горњачки Сава 1
„ Игњат Станимировић професор 1
„ Владимир Јакшић „ 1
„ Панта Срећковић „ 1
„ Др. Стојан Вељковић „ 1
„ Никола Крстић „ 1
„ Коста Јовановић „ 1
„ Богдан Јакшић младенац 1
„ Дан. Медаковић 1

св. 14

(*Од Г. А. Васиљевића професора богословије.*)

Г. Андрија Стаменковић члан совета земаљског	1
„ Јефрем Груић пом. попеч. правосудства	1
„ Јован Илић члан касац. суда	1
„ Владимир Јовановић секретар попеч. финанције	1
„ Стојан Бошковић уредник српскијех новина	1
„ Панта Срећковић професор лицеја	1
„ Архимандрит Јевгеније	1
„ Протосинђел Теодосије	1
„ „ Данил	1
„ Јеромонах Никанор	1
„ А. Васиљевић	1
„ Аврам Поповић питомац IV. разр. богосл.	1
„ Обрад Адамовић „ „ „	1
„ Сима Чајкановић „ „ „	1
„ Недељко Баић „ „ „	1
„ Јосиф Петровић „ „ „	1
„ Јован Селаковић „ „ „	1
„ Димитрије Дукић „ „ „	1
„ Јосиф Јеремић „ III. разр. „	1
„ Тимотије Марковић питомац III. разр. богосл.	1
„ Јефрем Хаџић „ „ „	1
„ Димитрије Илић „ „ „	1
„ Јован Марковић „ „ „	1
„ Нестор Ристић „ „ „	1
„ Стефан Протић „ „ „	1
„ Тимотије Поповић „ „ „	1
„ Јевтимије Поповић „ „ „	1
„ Драгутин Вујановић „ „ „	1
„ Алекса Берић питомац II. разр. богосл.	1
„ Панта Бранковић „ „ „	1
„ Илија Младеновић питомац II. разр. богосл.	1
„ Милош Влајковић „ „ „	1
„ Танасије Поповић „ „ „	1
„ Антонија Божић „ „ „	1
„ Илија Протић „ „ „	1
„ Љубомир Станковић „ „ „	1
„ Илија Павловић „ „ „	1
„ Матија Поповић „ „ „	1
„ Милутин Јанковић „ „ „	1

Г. Јеремија Вучићевић	питомац	II. разр.	богосл.	1
„ Јефрем Павловић	„	„	„	1
„ Љубомир Тодоровић	„	„	„	1
„ Милош Поповић	„	„	„	1
„ Аксентије Милићевић	„	„	„	1
„ Никола Поповић	„	„	„	1
„ Коста Рашковић	„	„	„	1
„ Трифун Молеровић	„	„	„	1
„ Петроније Урошевић	„	„	„	1
„ Вуле Милановић	„	„	„	1
„ Младен Видаковић	„	I. разр.	„	1
„ Илија Миљковић	„	„	„	1
„ Стефан Радивојевић	„	„	„	1
„ Тодор Лазаревић	„	„	„	1
„ Панта Стефановић	„	„	„	1
„ Стеван Величковић	„	„	„	1
„ Милосав Јокић	„	„	„	1
„ Мнлан Кекић	„	„	„	1
„ Никола Поповић	„	„	„	1
				св. 58

(*Од Г. Владимира Вуића професора.*)

Г. Ђорђије Малетић	директор	1
„ Владимир Вуић	професор	1
„ Александар Чварковић	професор	1
„ Димитрије Балаицкиј	„	1
„ Дам. Маринковић	„	1
„ Ђурђије Кирић	„	1
„ Др. Папакостопулос	„	1
„ Ст. Каћанскиј	„	1
		св. 8

Из Читалишта.

Г. Јован Сим. Марковић	архивар	1
„ Михаил Арсенијевић	трговац	1
„ Коста Овчаревић	„	1
„ Сима Пискаровић	„	1
„ Драгољуб С. Поповић	„	1
„ Коста Стевчић	„	1
„ Максим Здравковић	учен. VI. разр.	1
„ Ђ. Аћимовић	трговац	1
„ Урош Кнежевић	живописац	1

Г. Јефрем Груић помоћник у попечит. правосуђства . 1
„ П. Симоновић држ. совјетник руски 1
„ Јанићије Кујунџић слуш. права 1
„ Милисав Р. Протић секрет. касац. суда 1
„ Риста Попадић трговац 1
„ Јован М. Станић православ 1
„ Димитрије Ђ. Главинић трговац 1
„ Иван М. Мркшијевић члан суда окр. Ужичког . . 1
„ Иван Матије Мрковуковић из Вел. села у Јадру . . 1
„ Јован Д. Лазаревић трговац 1
„ Теодор Секулић апотекар 1
„ Тома Живановић управитељ поште 1

св. 21

(*Од Г. Браће А. Ђорђијевића болтаџија.*)

Г. С. Ранчевић 1
„ М. Ђорђијевић 1
„ Радован Јанковић словоливач 1
„ Радисав М. Христић телеграфиста 1
„ Лука М. Краљевић православ 1
„ Теодор Савић Црнућанин 1
„ Ђорђије Л. Димитријевић калпакџија 1
„ Тома Петровић кројачки мајстор 1
„ К. Н. Борисављевић 1
„ Ђорђије Маргетић камараш 1
„ Трифун Ђорђијевић колачар 1
„ Ж. Стоиловић руководатељ телеграфа 1
„ Илија Мостић телеграфиста 1
„ Тома Д. Добринковић телеграфиста 1
„ Н. К. Х. Брзаковић телеграфиста 1
„ Никола Остоић II. кл. „ 1
„ Михаил Нешић славоливач за синовца Константина 1
„ Алекса Јовановић ученик к. С. словоливнице . . 1
„ Коста Вулетић словослаг. за кћер Олгу 1
„ Димитрије Михаиловић словослаг. 1
„ Петар Ђорђијевић „ 1
„ Илија Тамић „ 1
„ Светозар Митић штамп. при брзотиску 1
„ Риста Ковачевић „ „ „ 1
„ Димитрије Николић штамп. при брзотиску . . . 1
„ Никола Михајловић 1
„ Јован Ф. Ђорђијевић бакалин 1

Г. Љубомир Тодоровић канцел. совјета 1
„ Милан Новаковић „ „ 1
„ Јаков Јаковљевић ученик I. гимназије 1
свега 542 кн. св. 30

Босна.

(*Од Г. Дра. Брлића.*)

Пресвјетли господ. бискуп Панатенски и намјестник апостолски Фр. Марјан Шуњић 1
Г. Филип Пашалић државник францишканах босанских у Фојници 1
„ Мартин Недић ислужени државник и бискупски намјестник у Сутиски 1
„ Фра Андрија Кујунџић ислужени државник и гвардијан у Крешеву 1
„ Фра Грго Мартић учитељ 1
„ Фра Филип Кунић жупник на Бугојном 1
св. 6

Брод.

(*Од Г. Дра. Брлића.*)

Г. Фрањо Оршолић жупник рим. кат. 1
„ Павао Милер његов духовни помоћник 1
„ Мате Лазић жупник Славенско-православни . . . 1
„ Др. Ђорђије Мушицки управитељ контумације . . 1
„ Мате Магдић ц. к. војени чиновник 1
„ Саво Давидовац капетан Бродске регементе . . . 1
„ Фра Јерко Лацковић намјестник фрањеканског самостана у Броду 1
„ Јоцо Поповић трговац и грађанин 1
„ Ацо Петровић трговац и сенатор 1
„ Стипо Скалица трговац и сенатор 1
„ Томо Скалица трговац и грађанин 1
Госпођа Марија Лацковића грађанка 1

Госпођица Милева Лацковића 1
„ Тина Лацковића 1
„ Софија Радаковићева 1
Г. Јаков Делија грађанин и сенатор 1
„ Петар Филиповић од Фрајденберг трговац и грађанин 1
„ Стјепан Месић опанчарски мајстор и грађанин . . 1
„ Фрањо Ружић ковачки мајстор 1
„ Антоније Михаљевић канцелиста магистратски . . 1
Госпођица Марија Лацковића 1
Госпођа Марија Куковића 1
Г. Ђорђије Хаџић чиновник код тридесетнице . . . 1
„ Јосип Секић лајтнант у пензији 1
„ Константин Пахани 1
„ Мирослав Малин 1

св. 26

Буђановци.

Часн. г. Димитрије Малетић парох 1

Ваљевско Окружје.

Ваљево.

Г. Аксентије Срећковић начелник окружја Ваљевског за сина Петра ученика 1
„ Гаврил Х. Поповић за синове Јефрема и Љубомира ученике 1
„ Живан Антонијћ Ликодра помоћник начелништва Окружја Ваљевског 1
„ Јосиф Лутман инцинир Ваљевски 1
„ Вук Носовић писар начелништва окружја Ваљ. . . . 1
„ Стојча Иванковић предсједник суда окружја Ваљ. . 1
„ Димитрије Бранковић члан „ „ „ . 1
„ Стојан Ђорђијевић практикант начелништва Ваљ. . 1
„ Раниса Филиповић поштар Ваљевски окр. Ваљ. . 1
„ Живко Тадић предсједник прим. суда окр. Ваљ. . 1

Из другијех мјеста.

Г. Јефрем Ракић капетан среза Колубарског . . . 1
„ Ђорђије Бранковић практикант ср. Кол. 1
„ Григорије ман. Боговађе архимандрит 1
„ Симеон Ивановић парох Рибнички 1
„ Матија Поповић парох Мионички 1
„ Петар Марковић парох Петњички 1
„ Љубомир Ракић из Мионице земљедјелац 1
„ Петар Молеровић из Боговађе учитељ 1
„ Милан Богатић из Петнице „ 1
„ Милан Лукић из Мионице „ 4
„ Филип Вићентијевић из Пауна учитељ 1
„ Лазар Андријевић из Мионице трговац 1
„ Милета Читаковић из Мушића кмет 1
„ Павле Емић из Струганика кмет 1
„ Стојан Брдарић из Пепељевца кмет 1
„ Велимир Ковачевић из Гор. Лајковца земљедјел. . . 1
„ Урош Мијаиловић из Команице земљедјел. . . . 1
„ Петар Шутуља из Струганика кмет 1
„ Васо Вуксановић из Придворице кмет 1
„ Ранисав Живановић из Стрмова кмет 1
„ Живко Милисављевић из Бошњановића земљедјел. . 1
„ Илија Ђокић из Гор. Мушића земљедјелац . . . 1
„ Младен Марковић из Цветановца кмет 1
„ Јован Нешић из Бабаића механџија 1
„ Глиша Божић капетан среза Подгорског за сина свог Милоја 1
„ Алекса Недић из Лелића трговац 1
„ Сима Јанковић из Богатића за сина Љубомира . . 1
„ Димитрије Андрић из Лесковица за сина Павла . . 1
„ Јефрем Томић из Ђелија парох за сина Љубомира . 1
„ Аксентије Јаковљевић из Лесковица за сина Јефрема 1
„ Манојло Томић из Стубла за сина Михаила . . . 1
„ Младен Поповић из Ђелија учитељ 1
„ Иван Поповић из Обреновца парох 1
„ Младен Марковић из Обреновца кмет 1
„ Милош Концулић „ „ „ 1
„ Аксентије Миленковић из Обреновца трговац . . 1
„ Михаило Узуновић из Обреновца механџија . . . 1
„ Матија Павловић из Забрежја кмет 1

Г. Јефрем Здравковић из Обреновца кмет 1
„ Радован Кузмановић из Обреновца трговац . . . 1
„ Јаков Крчединац из Обреновца трговац 1
„ Ђука Марковић „ „ „ 1
„ Сретен Милосављевић из Обреновца трговац . . 1
„ Димитрије Ристић из Уба писар ср. Посав. . . . 1
„ Јаков М. Антонијевић из Уба практик. Посав. . . 1
„ Миња Обрадовић из Дружетића кмет 1
„ Алимпије Станковић из Голе-Главе кмет 1
„ Степан Ранковић из Козлића кмет 1
„ Васиљ Јоксимовић из Дружетића земљедјелац . . 1
„ Милан Пунић из Голе-главе писар прим. суда . . 1
„ Радосав Божић из Радуме кмет 1
„ Младен Ковачевић из Слатине земљедјелац . . . 1
„ Вељко Јаковљевић из Бранковине учитељ . . . 1
„ Данил Петровић из Бранковине парох за сина Светозара 1
„ Степан Драгојловић из Бранковине земљедј. за сина Радивоја 1
„ Петар Костадиновић из Козлића земљедј. за синовца Аксентија 1
„ Павле Павић из Бранковине земљедј. за сина Валија 1
„ Димитрије Јовановић из Бранковине писар прим. суда 1
„ Пантелија Лештерић из Врела трговац за сина Бошка 1
„ Јеремија Стевановић из Врела парох 1
„ Иван Кандић из Трлића земљедј. за супругу Живану 1
„ Павле Милошевић из Чучука кмет 1
„ Сима Степановић „ „ земљедј. за сина Андрију 1
„ Стеван Неглић из Радуме трговац 1
„ Која Ђелмаш из Гвозденовића кмет 1
„ Марко Јеремић из Тврдојевца земљедјелац . . . 1
„ Трифун Младеновић из Бањана кмет 1
„ Живко Симоновић из Бабине-Луке ђак 1
„ Обрад Павловић из Дивача кмет 1
„ Павле Сабовић учитељ школе Рабровичке . . . 1
„ Јанко Ковановић из Близања кмет 1
„ Јефрем Ашковић за брата Филипа 1
„ Радомир Ралетић из Јошеве земљедј. за брата Радивоја 1
„ Ивко Брдаревић из Кожара кмет 1

Г. Јаков Поповић из Вуконе кмет 1
„ Јелесије Матић из Гвоздановића земљедјелац . . 1
„ Марко Лазаревић из Вуконе „ . . 1
„ Петар Лазић из Трлића парох 1
„ Јанко Лазић из Докмирски парох 1
„ Никола Поповић парох Рабровички 1
„ Јован Крстивојевић из Забрдице кмет 1
„ Тодор Угриновић учитељ Новачки 1
„ Гаја Бошковић из Голе-Главе земљедјелац . . . 1
„ Андрија Нешковић практикант из Среза Тамнавског 1

св. 94

Винковци.

(*Од Г. Дра. Брлића.*)

Г. Јосип барон Ткалчевић ц. к. мајор 1
„ Опат и жупник Гашпар Радић 1
Госпођица Регина Шилизовића 1
Г. Гавро Бабић свештеник и професор на гимназији . 1

св. 4

Вршац.

Високопреосвештени Господин Емилиан Кенгелац . . 1
Г. Методије Миланковић архимандрит Месићки . . . 1
„ Пантелије Јовановић игуман Златички 1
„ Софроније Ивачковић прота Паланси 1
„ Филип Трандафиловић прота Вршачки 1
„ Кипријан Стануловић протођакон и учитељ Богословије 1
„ Сава Павишевић протођакон и учитељ Богословије 1
„ Јосиф Цветковић намјесник Месићки 1
„ Симо Цијук адвокат 1
„ Лазар Цвејић адвокат 1
„ Светозар Пеша адвокат 1
„ Димитрије Нешић адвокат 1
„ Лазар Стефановић парох Вршачки 1

св. 13

Вуковар.

(*Од Г. Васе Марковића.*)

Г. Константин Михајловић	1
„ Васа Марковић	1
„ Александар Вукашиновић	1
„ Јован Михајловић	1
„ Тоша Станић	1
„ Миша Михајловић	1
„ Младен Ђорђијев Поповић	1
„ Васа Романовић	1
„ Јован Сарајкић	1
„ Никола Поповић	1
„ Аћим Радошевић	1
„ Паво Јоановић адвокат за сина Милана	1
„ Павле Ђорђијевић у Зомби	1
„ Мита Марковић	1
„ Александар Панић парох Мирковачки	1
	св. 15

Добросело (у Лици.)

Г. поп Томе Обрадовић	1

Дубровник.

(*Од Г. Меда Пуцића.*)

Г. Преосвештени бискуп Дубровачки Вицко Чубранић	2
„ Перо Франасовић парох Трстенски	1
„ Мато Водопић парох Грушки	1
„ Ловро Кукуљица професор Богословља	1
„ Стјепо Скурла свештеник	1
„ Перо Будмани	1
„ Др. Иво Казначић	1
„ Фрањо барон Гундулић	1
„ Граф Медо Пуцић	1
„ Костадин Петковић Руско-императорски консул.	3

„ Божидар Јанковић православни парох 1
„ Јово Лајновић 1
„ Јанко Унковић 1
„ Гаврило Петрановић из Шибеника 1
„ Никола Путица, трговац 1
„ Јосо Калик 1
„ Божо Бошковић 1
„ Ристо Опухић 1

св. 22

Дужи, (манастир.)

(*Од Г. Вука Врчевића.*)

Препод. г. Јевстатије Дучић игуман, одарен султанским орденом 1
„ Јоанићије Перовић јеромонах 1
„ Василије Уљаревић 1
„ Леонтије Радуловић 1
„ Милентије Перовић 1

св. 5

Ђаково.

(*Од Г. Дра. Брлића.*)

Његова преузвишеност Госп. бискуп Ђаковачки Јосип Јурај Штросмајер 3
Г. Јуре Тординац управитељ бискупске писарне . . 1
„ Мирко Хрват одвјетник 1
„ Лука Ботић бискупски чиновник 1
„ Никола Шокчевић намјестник Босанскога манастира 1
Духовна младеж бискупије босанско ђаковачке . . . 1
„ „ калуђерска из Босне 1
Г. Јосип Мишковић капелан 1
„ Филиповић Хелденталски Адам каноник и жупник у Горјани 1
„ Топаловић Мато каноник Римски код св. Јеронима и жупник у Градишту 1

Г. Фрањо Шаговац професор 1
„ Јосип Хегедушевић лијечник 1
св. 14

Житомислићи (манастир.)

(*Од Г. Јоаникије Пажучине.*)

Г. Серафим Перовић игуман 1
„ Никифор Дучић јеромонах и управитељ духовне учионице 1
св. 2

(*Од Г. Вука Врчевића.*)

Препод. г. Серафим Перовић игуман 1
Г. Никифор Дучић 1
„ Пајсије Периновић 1
„ Софроније Спремо 1
св. 4

Загреб.

(*Од Г. Др. И. И. Ткалца и Косте Стошића.*)

Г. Мојсије Балтић ц. кр. савјетник код намјестништва Хрватског 1
„ Борђе Костић ц. к. намјестни државни прокурор . 1
„ Имбро Игњатијевић Ткалац философије и права доктор 1
„ Вјекослав Бабукић ц. к. професор 1
„ Адолф Вебер ц. к. професор 1
„ Људевит Вукотиновић властелин. 1
„ Димитрије Деметер медицине доктор, учредник народнијех Новина 1
„ Стеван Кокановић трговац 1
„ Иван Кукуљевић земаљски архивар 1
„ Светозар Кушевић секретар намјестништа Хрватског 1
„ Матија Месић ц. к. професор 1

Г. Максим Прица земаљски адвокат 1
„ Коста Стоишић књижевник 1
„ Данило Станисављевић ц. к. виши финанцијални совјетник 1
св. 14

Задар.

(*Од Г. Ивана Брчића.*)

Г. Иван Брчић профес. старо Славенскога и Илирскога наријечја у Задру 9
„ Анте Брчић претур у Рабу (Арбе) 1
„ Јосип Мркица Водички жупник 1
„ Вице Пуљас Трибуњски жупник 1
„ Иван Беламарић зларински Жупник 1
св. 13

Земун.

(*Од Г. Васе Василијевића.*)

Г. Лазар Савић прота Земунски и конс. члан. 1
„ Аврам Живановић парох Земунски 1
„ Петар Јовановић ц. к. мајор 1
„ Милош Радојчић 1
„ Др. Јаков Миланковић 1
„ Димитрије Лазић канцелиста 1
„ Ј. К. Сопрон типограф 1
„ Алекса Д. Јовановић трговац 1
„ Алекса Алексијевић „ 1
„ Коста Спида трговац 1
„ Петар Панајотовић трговац 1
„ Васа Василијевић „ 2
св. 13

Јагодинско Окружје.

Јагодина.

Г. Милан Антоновић Начелник Окр. Јагодинског капетан 1
„ Димитрије Савић помоћник штабс-капетан . . . 1
„ Лазар Рашковић казначеј 1
„ Лазар Милојевић секретар начелништва 1
„ Радомир Јефремовић II. класе писар начелништва . 1
„ Спиридон П. Крецојевић практикант „ . 1
„ Стефан Тасић практикант начелништва 1
„ Атанасије Петковић практикант начелништва . . 1
„ Сава Христић предсједатељ суда Јагодинског . . 1
„ Миленко Тимић члан суда Јагодинског 1
„ Јован Живановић секретар суда Јагодинског . . 1
„ Станисав Миљковић за ћер Персиду писар II. . . 1
„ Благоје Х. Симић експедитор 1
„ Ђорђије Вучковић за сина Петра и ћер Милицу II. писар 1
„ Петроније Ц. Митровић практикант суда окруж. Јагод. 1
„ Милан Газнбарић практикант 1
„ Иван Ђурић за брата Богдана практикант . . . 1
„ Стеван Лазаревић за сина Лазара практикант . . 1
„ Петар Петковић практикант 1
„ Милан С. Михајловић капетан ср. Беличког . . . 1
„ Ђорђије Гајић писар ср. Беличког 1
„ Милисав Д. Симић бив. практикант 1
„ Михаил Петровић намјесник Јагодински 1
„ Лазар Рајковић трговац 1
„ Милија Димитријевић шустер 1
„ Нацко Јанковић казанџија 1
„ Мијат Ђ. Радосављевић учитељ I. разреда . . . 1
„ Стеван 1
„ Тодор Димитријевић шустер 1

св. 29

Срез Левачки.

Општина Сабаначка	1
„ Пчеличка	1
„ Рековачка	1
„ Вукмановачка	1
„ Опарићка	1
„ Жупањска	1
„ Превешка	1
„ Пољанска	1
„ Грабовачка	1
„ Креновска	1
„ Медвеђска	1
„ Рајначка	1
„ Богаљиначка	1
„ Бељушићска	1
„ Волујачка	1
Г. Димитрије Вуловић парох Сабаначки и Пчелички	1
„ Сава Поповић парох Медвеђски	1
„ Никола Урошевић парох В. Дреновски	1
„ Стојан Николић учитељ Рековачки	1
„ Марко Ступљанин учитељ Дреновски	1
„ Јован Миловановић из Сињевице бив. поштар	1
„ Вуица Поповић ученик школе Рековачке	1
„ Милосав Матовић предсједатељ примир. суда општ. пчелич.	1
„ Јанко Марковић практик. канцел. среза Левачког	1
„ Вукосав Мркић из Рабеновца за сина Димитрија ученика	1
„ Петар Ђурђевић механџија из Белушића	1
св.	26

Срез Белички.

Општина Копривничка	1
„ Лаништанска	1
„ Пањевачка	1
„ Рибарска	1
„ Праћинска	1
„ Мијатовачка	1
„ Мајурска	1
„ Јовачка	1

Општина	Остриковачка	1
„	Трешњевачка	1
„	Синьевирска	1
„	Коларска	1
„	Беогићска	1
„	Лоћичка	1
„	Шантаривачка	1
„	Бунарска	1
„	Цикотска	1
„	Драгоцвенска	1
„	Беличка	1
„	Винорачка	1
„	Деоничка	1
„	Врановачка	1
		св. 22

Срез Темнићски.

Г. Коста Михајловић начел. Ср. Темничког, капетан	1
„ Светозар М. Томић писар ср. „	1
„ Миладин Миличевић намјесник Варваринski	1
„ Јефта Поповић парох Катунски	1
„ Петар Дедобарчевић парох Поточки	1
„ Филип Јовановић учитељ школе Варваринске	1
„ Јова Стефановић практ. канц. ср. Темнич.	1
„ Танасије Обрадовић практ. канц. ср. Темнич.	1
„ Живко Марковић кмет Бачински	1
„ Тодор Драшћевић кмет Јасички	1
свега 87 кн.	св. 10

Карловац.

(*Од Г. Димитрија Тодоровића.*)

Г. Васо Барако трговац	1
„ Јосиф Кунић „	1
„ Алекса Решковац трговац	1
„ Тодор Гавела трговац	1
„ Стефан Борчић „	1
„ Никола Радаковић трговац	1
„ Гавро Роксандић „	1
„ Никола Славнић „	1

Г. Јован Костић трговац 1
„ Радован Томић „ 1
„ Ђорђије Цебоци чиновник 1
„ Светозар Бошковић чиновник 1
„ Петар Узелац трговачки калфа 1
„ Јован Корач „ „ 1
„ Живко Шкандалски кројач 1
„ Димитрије Тодоровић трговац 1

св. 16

Књажевачко Окружје.

Књажевац.

(У читалишту уписани.)

Г. Никола Петровић начелник, окружни мајор . . . 1
„ Јован К. Протић помоћник начелниш. капетан . . 1
„ Димитрије Пуић секретар начелн. за сина Михаила . 1
„ Станоје Симић казначеј 1
„ Милајко Јелић писар начелниш. 1
„ Иван Микуловски окр. инџинир 1
„ Атанасије Л. Барјактаровић практикант начелниш. . 1
„ Тоша Огњановић предсјед. окр. суда 1
„ Михаило Ђирић члан окр. суда 1
„ Стеван Јовановић члан окр. суда 1
„ Коста Младеновић секретар за ћер Милеву . . . 1
„ Милисав Ђурђевић рачуноводит. окр. суда . . . 1
„ Иван Томић протокол. интабул. 1
„ Владимир С. Новаковић II. писар окр. суда . . . 1
„ Лука Цветковић практикант окр. суда 1
„ Милија Ристић „ „ „ за сина Љубомира 1
„ Трифун Ђорђијевић поручик, бив. ср. старешина . . 1
„ Атанасије Пантелић телеграфиста 1
„ Јаниђије Ђ. Стефановић 1
„ Пантелеимон намјесник манастира св. Тројице . . 1
„ Јован Б. Николић помоћник лекарски 1
„ Никола Димитријевић ученик III. IV. раз. . . . 1
„ Никола Вељковић ученик II. раз. 1
„ Димитрије Станојевић ученик II. раз. 1

Г. Атанасије Јанковић практ. ср. Тим. Заглавс. . . 1
„ Милош Станојевић трговац 1
„ Илија Живковић „ 1
„ Таса Павловић трговац 1
„ Коста Аћимовић трговац за сина Владимира . . . 1
„ Живоин Цонић трговац 1
„ Нацко Стоиљковић трговац за брата Михаила . . 1
„ Панта Николајевић берберин за сина Светозара . . 1
„ Никола Стојановић парох Жински 1
„ Радојко Пешић трговац из Бање Алексиначке за сина Живонна 1

св. 34

(*Од Г. Радомира Вучковића писара ср. Сврљичкога.*)

Г. Петар Ранћ начелник ср. Сврљ. ш. капетан . . . 1
„ Радомир Вучковић писар Сврљ. 1
„ Михаил Поповић парох Нишевачки 1
„ Димитрије Антоновић парох Црнољевски . . . 1
„ Филип Недељковић „ Изворски 1
„ Милован Вукадиновић кмет села Б. Иња 1
„ Филип Радосављевић учитељ школе Нишевачке . 1
„ Вуле Живадиновић Крагујевчанин ђумр. Грамадског 1

св. 8

(*Од Г. Николе Остоића учитеља.*)

Г. Никола Остоић учитељ Васиљски 1
„ Василије Остоић ученик I. раз. полу-гимн. . . . 1
„ Никодије Павловић ученик III. разреда 1
„ Младен Нешић „ „ 1
„ Трифун Радојковић „ „ 1
„ Илија Влаић „ II. разреда 1
„ Првул Бранковић „ „ 1
„ Мариико Милојковић ученик II. разреда 1
„ Раденко Вељковић „ „ 1
„ Алекса Н. Поповић „ I. разреда 1
„ Станко Ранђеловић „ „ 1
„ Трифун Милутиновић ученик I. разреда 1

св. 12

(*Од Г. Николе Димитријевића учитеља II. и III. раз. осн. шк. Књаж.*)

Г. Алекса Антонијевић учитељ Врбички	1
„ Никола Поповић парох Васиљски	1
„ Станоје Аранђеловић ученик IV. разреда	1
„ Јован Стефановић „ „	1
„ Владимир Аћимовић „ „	1
„ Милија Мишић „ „	1
„ Ђорђије Ђорђијевић „ „	1
„ Миленко Живановић „ „	1
„ Милосав Крстић „ „	1
„ Аксентије Петровић „ „	1
„ Урош Марковић „ „	1
„ Владислав Миловановић ученик III. разреда	1
„ Никола Шишмановић „ „	1
„ Ђорђије Антоновић „ „	1
„ Димитрије Сибиновић „ „	1
„ Алекса Андрић „ „	1
„ Љубомир Недељковић „ „	1
„ Никодије Павловић „ „	1
„ Никола Стојановић „ „	1
„ Милосав Милојковић „ „	1
„ Тодор Николић „ „	1
„ Младен Марковић „ „	1
„ Алекса Првуловић „ „	1
„ Бона Павловић „ „	1
„ Гаја Рајковић трговац из Књажевца	1
„ Ђорђије Пећовић учитељ Д. Каменички	5
	св. 30

(*Од Г. Николе Вељковића учит. II. раз. осн. шк. Књаж.*)

Г. Милан Рајковић ученик II. разреда	1
„ Илија Јеремијћ „ „	1
„ Алекса Јовановић ученик II. разреда	1
„ Михаил Нешић „ „	1
„ Светозар Николић „ „	1
„ Василије Павловић „ „	1

Г. Никодије Миливојевић ученик II. разреда	1
„ Михаил Нешић ученик II. разреда	1
„ Светозар Петровић ученик II. разреда	1
„ Лазар Милојковић „ „	1
св.	10

(*Од Г. Димитр. Станојевића учит. I. шк. Књаж.*)

Г. Димитрије Јовановић ученик II. разреда	1
„ Лазар Милојковић „ „	1
„ Ранђел Марковић „ „	1
„ Светозар Аћимовић „ „	1
„ Стеван Стевановић „ „	1
„ Алекса Марковић „ „	1
„ Димитрије Николић „ „	1
„ Тривун Првуловић „ „	1
„ Алекса Младеновић „ „	1
„ Светозар Веселиновић „ „	1
„ Стеван Николић „ „	1
„ Милија Божиновић „ „	1
„ Василије Пунић „ „	1
„ Милош Нешић „ „	1
„ Димитрије Ристић „ „	1
„ Милош Здравковић „ „	1
„ Риста Савић „ „	1
„ Владимир Николић „ „	1
„ Стеван Живковић „ „	1
„ Никола Јовановић „ „	1
„ Никола Николић „ „	1
„ Марко Крстић „ „	1
„ Петко Ивановић „ „	1
„ Ранђел Рајковић „ „	1
„ Јефрем Миловановић „ „	1
„ Стеван Младеновић „ „	1
св.	26

(*Од Г. Милана Богдановића учит. Црнољевског.*)

Г. Антоније Ђорђијевић ученик I. разреда	1
„ Петар Трчковић „ „	1
„ Алекса Голубовић „ II. разреда	1
„ Алекса Живић „ „	1
„ Алекса Ђокић „ „	1

Г. Антоније Живадиновић ученик II. разреда			1
„ Димитрије Гојковић ученик II. разреда			1
„ Илија Николић	„	„	1
„ Марко Трчковић	„	„	1
„ Никола Гојковић	„	„	1
„ Никола Живић	„	„	1
„ Раденко Милошевић	„	„	1
„ Ђорђије Марјановић	„	„	1
„ Михаил Радиновић	„	„	1
„ Никола Веселиновић	„	„	1
			св. 15

(Од Г. Симе Добросављевића учитеља Ново-анског.)

Г. Кирил Игуман ман. Суводола			1
„ Партеније јеромонах			1
„ Јосиф			1
„ Тодор Милојковић ученик II. разреда			1
„ Ђорђије Живковић	„	„	1
„ Јован Радивојевић	„	„	1
„ Јован Марковић	„	„	1
„ Василије Ристић	„	„	1
„ Трифун Милићевић	„	„	1
„ Стеван Живковић	„	„	1
„ Петар Поповић	„	„	1
„ Павле Јанковић	„	„	1
„ Милош Живковић	„	„	1
			св. 13

(Од Г. М. Крстића учитеља осн. шк. Заградске.)

Г. Стеван Николић за сина Живка ученика			1
„ Петко Ранчић парох за сина Николу			1
„ Лазар Павловић механџија			1
„ Милојко Ратковић механџија			1
„ Јован Вучић земљодјелац			1
„ Павле Протић ученик III. разреда			1
„ Петко Пуић за сина Вучка ученика			1
„ Никола Лазаревић земљодјелац			1
„ Јован Цветковић	„		1
„ Никола Ристић за сина Ђорђија			1
„ Стеван Јанковић ученик III. разреда			1
			св. 11

Свега 159 књ.

Крагујевачко Окружије.

Крагујевац.

(*Од Г. Косте Павловића прак. начелништва*).

Г. Живоин Јоксимовић мајор, начелник окружни . . 1
„ Арсеније Туцаковић капетан помоћник „ . . . 1
„ Петар Денић казначеј „ . . . 1
„ Сима Милутиновић секретар 1
„ Благоје Карић II. писар за сина Влад. ученика II. гим. 1
„ Живко Јоковић практикант 1
„ Илија Ђ. Марковић практикант за сина Владимира . 1
„ Милан Ђ. Нешковић практикант 1
„ Марко Николић практикант за супругу Круну . . 1
„ Љубомир Вучковић практикант 1
„ Коста Новаковић помоћник казначеја 1
„ Петар Глишић подпоручик и надзир. правнт. доб. . 1
„ Владимир Илић добошар 1

св. 18

Персонал суда.

Г. Петар Јаношевић члан суда за сина Лазара . . . 1
„ Јован Трипковић члан суда капетан 1
„ Милош С. Радивојевић члан суда 1
„ Владимир Р. Шапоњић секретар суда Крањског . 1
„ Илија Г. Пчелар рачуноводитељ II. класе 1
„ Тоша В. Николић I. писар суда 1
„ Алекса Станковић I. „ „ Пожаревачког . . 1
„ Алекса И. Ђорђијевић протоколиста 1
„ Андрија Д. Јовановић архивар 1
„ Павле С. Павловић књиговодитељ 1
„ Љубомир М. Петровић практикант суда 1
„ Тимотије Н. Ђорђијевић „ „ 1
„ Димитрије Ђорђијевић „ за синовца Сретена 1
„ Тодор Бранковић практикант за свастику Кату . . 1
„ Љубомир П. Јефремовић практикант 1

св. 15

в.) Хор официрски.

Г. Јанићије Зисић капетан, надзиратељ тополивнице . 1
„ Никола Петровић штапс-капетан 1
„ Груица Мишковић „ „ 1
„ Петар Вељковић поручник 1
„ Аранђел Миленковић „ 1
„ Константин Надрљански поручник 1
„ Илија Колак-Антић „ 1
„ Милутин Јовановић „ 1
„ Миливој Радојковић „ 1
„ Стојадин Катић „ 1
„ Петроније Ј. Тешић потпоручник ађут. II. бат. . . 1
„ Стојан Поповић „ 1
св. 12

г). Персонал полу-гимназије.

Г. Павле Радовановић управитељ 1
„ Вуле С. Паштрмац професор 1
„ Јосиф Веселић „ 1
„ Сима Живковић „ 1
св. 4

д.) Персонал надл. телеграфског.

Г. Мојсило Ђурић руководитељ 1
„ Владимир М. Здравковић телеграфиста 1
„ Коста Ристић „ 1
св. 3

е.) Персонал прим. суда.

Г. Арсеније Јовановић председатељ 1
„ Милош Мијатовић члан 1
„ Васа А. Ђекић писар 1
„ Стефан Јовановић практикант 1
св. 4

ж.) Доцније уписани.

Г. Станко Р. Мутавџић књигов. тополивнице . . . 1
„ Рад. Шилић апотекар 1
„ Коста Лазаревић ђакон и учитељ 1
„ Милан Д. Магазацић ученик I. гимназије 1
„ Никола К. Штерић 1
„ Јанићије Павловић правобранитељ 1

Г. Јован Јанковић кројач 1
„ Joann Jaksićs бравар 1

св. 8

II. Срез Крагујевачки.

Г. Коста Н. Маршићанин потпоручик начелн. сресни . 1
„ Јеротије Р. Блашковић писар 1
„ Љубомир Н. Миливојевић практ. за сестре Ружу и Персиду 1
„ Стефан А. Јанковић препишчик 1
„ Младен В. Тодоровић „ 1
„ Сретен Миливојевић кмет Ботуњски 1
„ Ђурђе Батавењић „ Грбички 1
„ Милован Марковић „ Мироњићски 1
„ Милоје Нешић „ Церовачки 1
„ Радован Маричић „ Десимировачки 1
„ Марјан Јаковљевић бив. кмет Ботуњски 1
„ Милован Урошевић из Ботуња 1
„ Милован Радивојевић кмет Брзански 1
„ Јован Најдановић „ Домуз-Поточки 1
„ Миленко Павловић „ „ „ 1
„ Ђорђије Миловановић „ „ „ 1
„ Вук Продановић „ Грошнички 1
„ Милош Радивојевић из Доброводице 1
„ Тодосије Ђорђијевић кмет Доброводички 1
„ Јован Петрићевић „ Поскурички 1
„ Васил Милошевић из Трмбаса 1
„ Марко Милојевић кмет Опорнички за сина Косту . 1

св. 22

III. Срез Гружански.

Г. Младен Вукомановић III. капетан нач. ср. Груж. за ћер Милеву 1
„ Савва Ђ. Јанковић писар 1
„ Тричко Софронијевић практикант 1
„ Јован Несторовић „ 1
„ Викенти Игуман манастира Враћевшнице . . . 1
„ Матеј Мартић учитељ Чукојевачки 1
„ Јосиф Колаковић ученик III. раз. школе Чукојевачке 1
„ Мијаило Куновчић учитељ Книћски 1
„ Коста Николић глав. кмет општине Добрачке . . . 1
„ Благоје Ранковић кмет Чукојевачки 1
„ Ђока Бранковић „ Белопољски 1

Г. Вилотије Ђорђијевић	кмет Барјанскн	1
„ Благоје Умењић	„ Топонички	1
„ Томе Цветић	„ Гунцатски	1
„ Милован Мићић	„ Вучковачки	1
„ Милован Марић	„ Радмиловачки	1
„ Никола Прокић	„ Забојнички	1
„ Обрад Новаковић	„ книћски	1
„ Василије Миљковић	„ Годачички	1
„ Стојан Ђаић	„ Стубањски	1
„ Лазар Котур	„ Чукојевачки	1
„ Сима Стефановић	„ Витановачки	1
„ Живан Савић	„ Закутски	1
„ Анђелко Павловић	„ Витковачки	1
„ Митар Томић	„ Лесковачки	1
„ Милија Туцаковић	„ Честнискн	1
		св. 26

IV. Срез Лепенички.

Г. Марко Јаковљевић поручик начел. срески	1
„ Никола М. Ђорђијевић писар	1
„ Иван Стојановић трговац из Раче	1
„ Миливоје Симић „ „ „	1
„ Благоје Петровић „ „ „	1
„ Јован Јанковић учитељ Павловачки	1
	св. 5

(*Од Г. Јована К. Ристића*).

Г. М. Јовановић	1
„ Јов. К. Ристић	1
„ Сава Марковић	1
„ Х. Никола Живковић	1
„ Сима Ганновић	1
свега 119 кн.	св. 5

Крајинско Окружје.

Неготин.

Епархија Неготинска.

Његово преосвештенство Епископ Неготински Г. Герасим	5
Г. Димитрије Милојковић протојереј Неготински	1
„ Радован П. Угриновић члан конзисторије Неготинске	1
„ Никодим Милојковић писар	1
„ Јосиф настојатељ манастира Букова	1
„ Лукијан Јеромонах	1
„ Пантелеимон намјесник св. Тројице за себе и свог питомца Михаила Лазаревића ученика III. грам разреда	2
„ Рафанло Монах ман. св. Тројице	1
„ Живан Миловановић парох Трњански	1
	св. 14

а). Окружно начелство.

(*Од Г. Јована Радовића начелника окружног*).

Г. Јован Радовић начелник потполковник за ћер Јелисавету и два ђака сиротна	3
„ Јован Милосављевић помоћ. ш. капетан за сина Владимира и Александра	2
„ Димитрије Ранћ писар	1
„ Петар Савић „	1
„ Александар Л. Лазаревић практикант, за брата Ђорђија ученика III. раз. гим.	1
„ Симеон Ратковић практикант за сина Јована	1
„ Атанасије Ђ. Атанацковић практикант за ћер Милку	1
„ Мијаило Николић практикант	1
„ Сава М. Исаковић „	1

Г. Димитрије С. Величковић практикант 1
„ Алекса Ђорђијевић бив. писар срески 1
св. 18

б.) Окружни суд.

Г. Живадин Весовић предсједатељ за себе и два сина . 3
„ Петар В. Јовановић члан, за сина Василија . . . 1
„ Атанасије Величковић члан, за сина Николу . . . 1
„ Алекса Поповић рачуноводитељ за сина Чедомиља ученика 1
„ Никола Стојковић архивар 1
„ Јездимир Чехић писар, за брата Луку 1
„ Васа Јов. Арбазанов практикант 1
„ Риста Ј. Анастасијевић практикант, за брата Светолика 1
„ Ђорђије Нешић практикант 1
„ Васа Абжић професор полугимназије 1
„ Ђорђије Живковић учитељ 1
„ Сава Пржић трговац солар. 1
„ Стеван Исаковић трговац 1
„ Никола Андрић кафеџија 1
„ Станко Милосављевић трговац 1
„ Јован К. Филиповић „ 1
„ Петар Панић „ 1
„ Арса Јовановић „ 1
„ Бока Тодоровић „ 1
„ Бока Станојевић-Беља „ 1
„ Коста М. Стевановић кројач 1
св. 21

Срез Крајински.

Г. Дина Протић начелник штапс-капетан 1
„ Тодор Марковић практикант 1
„ Јосиф настојатељ манастира Букова 1
„ Ђорђије Богдановић парох Рогљевски 1
„ Ђорђије Станојевић парох Мокрајњски 1
„ Петар Јовановић парох Кобишнички 1
„ Петар Димитријевић парох Радујевачки 1
„ Стојан Јовановић парох Брусинички 1
„ Живан Петровић учитељ Радујевачки 1
„ Илија Станојловић учитељ Рогљевски 1
„ Станоје Аћимовић учитељ Сикољски 1
„ Ђорђије Михаиловић учитељ Копривнички . . . 1

Г. Радоје Ђурић трговац Чубарски 1
„ Жико Николић трговац из Рогљева 1
„ Дина Јовановић трговац Радујевачки 1
„ Алекса Попадић кмет Сиколски 1
„ Јован Николић из Бљувановца за сина Станоја . . 1
„ Стока Спасојевић земљорадац из Памнича . . . 1
„ Вучко Јовановић „ „ „ . . . 1
„ Димитрије Јовановић трговац из Мокрање . . . 1
„ Марко Стојановић земљорадац из Речке 1
„ Иван Петровић „ „ Смедовца . . . 1
„ Милосав Петровић „ „ „ . . . 1

св. 23

Срез Поречкоријечки.

Г. Коста Антоновић начелник мајор 1
„ Димитрије Новаковић мајор пензионар из Милановца 1
„ Илија Д. Алексијевић писар 1
„ Ђорђије Николић практ. по струци финан. за шурака Косту 1
„ Јосиф Ј. Јосимовић практикант за синовца Ђорђија 1
„ Стеван Ђуричић парох Милановачки 1
„ Милосав Вељковић „ „ 1
„ Милош Радојевић „ „ 1
„ Вићентије Мркшић учитељ „ 1
„ Никола Ђ. Јовановић трговац „ 1
„ Ђока Ђ. Аничић „ „ за сина Васу учен. . 1
„ Ђорђије Н. Младеновић „ „ 1
„ Миша И. Николић „ „ 1
„ Урош П. Владисављевић „ „ за своју библиотеку . 1
„ Стеван Стојановић „ „ за сина Стојана учен. 1
„ Јован Ристић „ „ „ „ Владислава . 1
„ Стеван Димитријевић бив. ђумр. Текијска, за сина Живонна практиканта гл. контр. 1
„ Петар Илијевић трговац из Милановца 1
„ Илија Ранковић „ „ „ 1
„ Лазар П. Владислављевић предсјед. примир. суда из Милановца 1
„ Никола Велић члан примир. суда из Милановца . . 1
„ Сима Мончевић механџија из Миланов. за сина Милана уч. 1
„ Јован Димитријевић реиз из Миланов. за сина Николаја уч. 1

Г. Јован Николић механџија Миланов за ћер Живку учен. 1

св. 86

Крушевачко Окружје.

Крушевац.

(*Од Г. Николе Туцаковића иракшак. начелништва*).

Г. Милија Бугарин за себе, сина Атанасија, и синовца Михаила 3
„ Анастас Петровић помоћник 1
, Гаврило Протић казначеј 1
, Божидар Милићевић секретар за синове Светозора и Стевана учен 1
„ Петар Васиљевић II. писар 1
„ Тома С. Јовановић практикант за сестрића Љубомира Тристића 1
, Милан за Саву Ранковића практик Крушев . . . 1
„ Тодор Младеновић „ 1
„ Никола Требињац „ за синовца Љубомира 1
„ Милан Човић „ 1
„ Матије Матијашевић инцинир окр. 1
‘, Младен Јанковић физикус 1
„ Максим Браљинац члан суда окр. Круш. 1
„ Миленко Об. Човић I. писар суда „ 1
„ Јосиф Поповић протојерej Крушевачки 1
„ Благоје Ђорђијевић свештеник са сина Константина 1
„ Аксентије Протић парох 1
„ Тодор Николић свештеник 1
„ Димитрије Поповић учитељ III. разр. 1
„ Стеван Петровић ђакон учит „ за сина Миленка 1
„ Арсеније Стефановић учитељ I. „ 1
„ Радоица Ђурковић 1
„ Милош Марић и Никифор Бошковић болтације . . 1
„ Милојко Дуњић у оставци за ћер Милеву 1
„ Милан Р. Петровић тргов. марв. за сина све тозара . 1
„ Стојан Бркић „ „ Божидара 1
„ Михаило Живановић магазација „ Милана . 1
„ Миладин Конић „ 1

Г. Милић Радивојевић дућанџија 1
„ Живко Витоpовић терзија 1
„ Јован Матић и Михаил Рашић трговци 1
„ Стојко Лазаревић начелник ср. Крушевачког . . 1
„ Јова и Сава Млад еновић мумџије 1
„ Димитрије Ђурковић и Лука Петровић кафеције . . 1
„ Никола Ђорђијевић трговац 1
„ Аксентије Миловановић трговац 1
„ Сава Поповић „ 1
„ Милан Вучић и Филип за сина Лазара ученика . . 1
„ Лука Алексић „ „ Тому 1
„ Стефан Мар. Игрошанац 1
„ Васа Јовичић и Аксентије Стефановић ортаци . . 1
„ Вучко Јаћовић за сина Константина ученика . . 1
„ Вуле Радосављевић за сина Огњана 1
„ Новак Пауновић 1
„ Димитрије Ђорђијевић 1
„ Милан Бркић за сина Новака 1
„ Јеремија Момчиловић дунђерин из Суйдола . . . 1
„ Глигорије Лазаревић добошар 1

св. 48

(*Од Г. Максима Рашчевића праки. окр. суда*).

Г. Стефан Димитријевић предсједатељ суда у Крушевцу 1
„ Антоније Ж. Шокорац члан „ за сина Живка и ћер Марију 2
„ Максим Браљинац члан суда 1
„ Петар М. Перунишић Секрелар суда 1
„ Сава Стефановић рачуновод. „ 1
„ Миленко О. Човић I. писар „ 1
„ Јован А. Шурдиловић Архивар „ 1
„ Ђорђије Благојевић II. писар „ 1
„ Иван Обрадовић експедитор „ 1
„ Максим Ранчић практикант „ 1
„ Михаило Ђорђијевић практикант „ 1
„ Јосиф Стојадиновић „ „ 1
„ Танаско Терзић „ „ 1
„ Танаско Терзић „ „ 1
„ Гаврил П. Урошевић „ „ 1
„ Михаило П. Урошевић „ Начелништва 1
„ Марко Ступљанин учитељ из Вел. Дренове окр. Јагодинског 1

Г. Јован Алексић Пећанац трговац 1
„ Филип Јовановић трговац 1
„ Коста А. Шурдиловић трговац 1
„ Сава В. Дреновац „ 1
„ Стефан Марковић „ 1

св. 22

(*Од Г. Аранђела Мирчића писара ср. Козничк. окр. Крушев.*)

Г. Новица Вукићевић кмет из Бруса 1
„ Милан Ђорђијевић писар општине Бруске . . . 1
„ Милош Богићевић кмет из Дренче 1
„ Паун Матовић писар општине Враторске . . . 1
„ Милић Вучковић кмет из Кожетине 1
„ Миханло Стефановић кмет из Лепенице 1
„ Вучко Стаматовић „ „ Доброљубаца . . . 1
„ Ђорђије Ивковић „ „ Пљеши 1
„ Миленко Кнежевић „ „ Осредака 1
„ Обрад Арсић „ „ Виткова 1
„ Веса Савковић „ „ Трловца 1
„ Јован Предолац „ „ Разболе 1
„ Стеван Раић „ „ Дашнице 1
„ Филип Михаиловић „ „ Ступља 1
„ Милоје Стефановић „ „ Ботуње 1
„ Јаков Николић „ „ Шошића 1
„ Сима Козић „ „ Рибара 1
„ Вукоица Павловић „ „ Златара 1
„ Милутин Трифуновић „ „ Суботице 1
„ Стојан Филиповић „ „ Д. Злечиње 1
„ Петар Милисављевић „ „ Ковиоца 1
„ Недељко Јовановић „ „ Горевине 1
„ Живко Илић „ „ Тулежа 1
„ Вукоман Милованов. „ „ Врбинце 1
„ Бока Павловић „ „ Игроша 1
„ Сима Миленковић „ „ Ратаја 1
„ Недељко Ракићевић „ „ Веље Главе 1
„ Живко Ивановић „ „ Ржанице 1
„ Новица Вукићевић за општину Бруску 1
„ Милутин Цветковић кмет из Стубља 1
„ Милисав Ботановић „ „ Кобиња 1
„ Живко Алексић „ „ Липова 1
„ Милош Богдановић „ Пљешки 1

Г. Милисав Томић кмет из Вратара 1
„ Милутин Минић трговац из Кожетина 1
„ Стојан Траичевић „ „ 1
„ Петар Кранћ „ „ 1
„ Димитрије Милосављевић трговац из Кожетина . 1
„ Јефрем Милић абаџија „ . . 1
„ Стеван Петровић трговац „ . . 1
„ Аврам Поповић „ „ . . 1
„ Јован Поповић „ „ . . 1
„ Тома Панћ кмет „ . . 1
„ Вукоица Милошевић трговац „ . . 1
„ Миљко Стамболић „ „ . . 1

св. 46

(*Од. Г. Андрије Јавановића начелн. ср. Трстеничког.*)

Г. Андрија Јовановић начелник за сина Николу . . 1
„ Стефан Ј. Поповић писар „ „ Милана . . . 1
„ Михаил Поповић парох Вар. Трстеника 1
„ Тодор Андријевић 1
„ Милутин Мачутић парох Ново-Селски 1
„ Светозар Жарковић учитељ В. Трстеника . . . 1
„ Станко Радовановић трговац 1
„ Тодосије Петковић „ 1
„ Миленко Аврамовић „ 1
„ Риста Павловић „ 1
„ Милутин Ђорђијевић „ 1
„ Петар Катић „ 1
„ Михаило Спасојевић „ 1
„ Нестор Ђорђијевић учитељ Рибнички 1
„ Иван Бињић земљедјелац за сина Танасија учен. III. разр 1
„ Вукосав Клисарац „ за сина Василија учен. III. разр 1
„ Ђорђије Тасић трговац 1
„ Ђорђије Милетић ковач са сина Трифуна . . . 1
„ Рака Недовић трговац 1
„ Илија Ђирић „ 1
„ Гиле Вукојевић „ за сина Петра учен. IV. разр . 1
„ Милосав Митровић трговац 1
„ Милан П. Живановић писар прим. суда Вар. Трстеника 1
„ Јова Ђорђијевић кафеџија 1
„ Василије Стаматовић члан прим. суда 1

Г. Димитрије Ричанин трговац за сина Димитрија учен. III. разр 1
„ Риста Јовановић трговац за сина Светозара учен. I. разр. 1
„ Јанићије Миловановић предсједат. прим. суда Вар. Трстеника 1
„ Јован Савовић кафеција 1
„ Михаил Ђорђијевић трговац 1
св. 30

(Од Г. Прибака среск. начелника).

Г. Филип Прибак начелник среза Јошан 1
„ Благоје Николић писар „ „ 1
„ Милић Поповић парох Павлич 1
„ Симеон Максимовић парох Међур 1
„ Стефан Недељковић „ Слошачки 1
Свега 151 књ. св. 5

Купиново.

Госпд. Александар Чарнобарић, учитељ 1

Манђелос.

Часн. ч. Стефан Вукосављевић, парох 1

Митровица.

(Од. Г. Уроша Милушиновића).

Г. Јован Николић, парох и конс. члан. 1
„ Павле Панајотовић, трговац 1
„ Радован Суботић, опанчар 1
„ Коста Крстић за сина Васу 1
„ Јован Михајловић, струничар 1
„ Григорије Катанић, кабаничар за сина Јоцу . . . 1
„ Госпођица Даница Милутиновићева 1

Г. Димитрије Малетић, парох Буђаносачки 1
„ Ђорђије Кнежевић, парох 1
„ Павле Цвенић, „ 1
„ Стеван Вукорављевић „ 1
„ Тодор Петковић „ 1
„ Александар Црнобарић, учитељ 1
св. 13

Монтро.

Г. Др. Фрање Зах 1

Мостар.

(Од Г. Јоаникија Памучине).

Г. Валеријан Владимировић Безобразов Импер. Руски тит савјетник и конзул 10
„ Јоаникије Памучина, архимандрит 5
„ Гаврило Балордић, ефимер. 1
„ Перо Божић, ефимер. 1
св. 4

Нова Градишка.

(*Од Г. Др. Брлића.*)

Г. Јосип Марић, Римски православни жупник . . . 1
„ Георгије Марковић, трговац 1
„ Јано Димовић, трговац 1
„ Госпођа Катарина удова Јозиповића 1
св. 4

Нови Сад.

(Од уредништва Српског Дневника.

Г. Ђорђе Поповић учитељ у Ст. Бечеју 1
„ Љубимир Стојадиновић гимн. проф. у Н. Саду . . 1

Г. Јован Поповић — Зубан. трг. у Карловци . . . 1
„ Новак Голупски, капетан у пензији, Сентомашанин. 1
„ Нестор Цветнар кнез у Сентомашу 1
„ Василије Ничин економу Сентомашу 1
„ Ђорђе Поповић уредник „Данице“ 1
„ Емилије Чакра издаватељ „Словенке“ 1
„ Јован Ђорђевић уредник „Срб. Дневника“ . . . 1
„ Ђорђе Рајковић учитељ у Н. Саду 1
„ Андрија Милетић из Падеја слушатељ философ. у Сегедину 1
„ Младен Поповић трг. за сина Ђорђа 1
„ Душан Стојновић из Сент-Ивана 1
„ Ђорђе Петровић из Мартоноша 1
„ Аксентије Једош из М. Чанади ученик. V. гимн. классе у Сегедину 1
„ Ђорђе Веселиновић ученик I. норм. класе у Сегедину 1

св. 16

Осијек.

Пречастни господин Атанасије Поповић, протопресвитар Даљски и парох Осјечки, ч. А. Е. М. конзисторије Карловачке присједник 1
Г. Вјекослав Голуб ц. к. велике гимназије Осјечке стални равнатељ 1
„ Петар Јовановић слоб: и краљ града Осјека судац, у пензији 1
„ Јован племенити Јурковић, ц. к. урбаријалног суда Осјечког предсједник 1
„ Ђорђе Контић, ц. к. урбар: суда Осјечког совјетник 1
„ Ђорђе племенити Јурковић, властелин, и градске Осјечке општине совјетник 1
„ Васа Атанасијевић, физик варошки и градске Осјечке општине совјетник 1
„ Браћа Ђорђе и Стефан Костићи грађани и трговци . 1
„ Глиша Аргировић грађанин и трговац 1
„ Милош Песић грађанин и трговац 1
„ Марко Аксентијевић грађанин и трговац 1
„ Васа Радановић грађанин и трговац 1

св. 12

Панчево.

Г. Костантин Пенчић мед. Др. и физикус	1
„ Вићентије Костић трговац	1
„ Василије Живковић пар. и конз. члан	1
„ Лука Ранисављевић трговац	1
„ Никола Крчадинац „	1
„ Андрија Марковић чизмар	1
	св. 6

Пешта.

(*Скуп. А. Хаџић секретар Маш. Српске и уредник Срб. Летописа*).

Матица Српска	1
Г. Ђуро Вукићевић правник	1
„ Којо Бошковић „	1
„ Лаза Костић „	1
„ Паја Новић „	1
„ Коста Руварац „	1
„ Дмитар Бранковић „	1
„ Бранко Рогулић „	1
„ Никола Максимовић „	1
„ Др. Љуба Гаћански	1
„ Стева Стојић докторанат права	1
„ Урош и Ката Девић	2
„ Томислав Падавић из Бакра	1
„ А. Хаџић	1
	св. 15

Подринско Окружје.

Лозница.

(*Од Г. Стефана Мешанџића секреш. начелништва*).

Г. Миљко Марковић мајор начелник окружни . . . 1
„ Јанко Јовановић намјесник протојерејства . . . 1
„ Ђорђије Нинић удаљени од дужиости предсједатељ суда 1
„ Гајо Марковић члан суда окр. Подринског . . . 1
„ Никола Стојановић члан суда окр. Подринског . . 1
„ Јефрем Васић рачунов. „ „ „ . . 1
„ Стојан Константиновић архивар суда 1
„ Аксентије Тешић интаб. протоколиста 1
„ Љубомир Јовановић практикант 1
„ Милош Милисављевић казначеј начелства . . . 1
„ Атанасије Шишмановић практикант 1
„ Коста Мицић поштар 1
„ Стојан М. Кесић практикант начелства 1
„ Гаврило Димић љекар окр. 1
„ Милан Поповић учит. I и II раз. в. Лознице . . . 1
„ Спасоје И. Чворић писар ср. Јадранског 1
„ Јован Новак инџинир окр. 1
„ Матија Радовић II. писар начелништа 1

св. 18

(*Г. окр. начелника мајора Миљка Марковића*).

Г. Савва Бојић предсједатељ примир. суда в. Лознице . 1
„ Марко Спасојевић члан „ „ „ „ . 1
„ Коста Остојић дјеловодитељ 1
„ Ристо Панић трговац 1
„ Ђиро Јовановић „ 1
„ Јован И. Бошковић трговац 1
„ Живан Милетић „ 1
„ Максић Калабић „ 1

Г. Цветко П. Јездић трговац 1
„ Милош И. Веселиновић „ 1
„ Петар Аћимовић „ 1
„ Никола Стефановић „ 1
„ Миће Добросављевић „ 1
„ Јосиф М. Милосављевић „ 1
„ Марко Николић „ 1
„ Богдан Лукић „ 1
„ Милан Јовановић „ 1
„ Вучко Станојевић „ 1
„ Петар Станојевић „ 1
„ Јован С. Јолдић „ 1
„ Милош Арсеновић адвокат 1
„ Јован Јефић механџија 1
„ Јефрем Мијћ „ 1
„ Гвозден Мићић „ 1
„ Томо Ристић „ 1
„ Јован Митровић „ 1
„ Маринко Боичић трговац 1
„ Владисав Ристић „ 1
„ Јован Николић „ 1
„ Недељко Филиповић „ 1
„ Мијо Андрић „ 1
„ Максим Боиновић чаругџија 1
„ Никола Марковић сарач 1
„ Јанко Лазаревић терзија 1
„ Миће Стефановић „ 1
„ Исак Петровић „ 1
„ Живан Јовановић чаругџија 1
„ Лазар П. Јеринић терзија 1

св. 38

Срез Рађевски.

Г. Петар Радојловић начелник срески, капетан за ћер Јелену 1
„ Методије посветник гроба Господња у Јерусалиму . 1
„ Илија Поповић писар среза Рађевског за сина Светозара 1
„ Леонтије Скорић трговац за сина Мисава . . . 1
„ Јоцо Васић кмет и трговац 1
„ Богосав Поповић свештеник 1
„ Вилотије Миловановић кмет за сина Симеона . . 1
„ Милош Солдатовић трговац „ „ Лазара . . 1

Г. Васа Мркоњић трговац 1
„ Станко Убавкић учитељ Крупањски 1
„ Ђоко Димитријевић писар Крупањске општине . . 1
„ Лука Солдатовић трговац 1
„ Арсеније Петковић свештеник 1
„ Стојко Поповић учитељ Трешнички 1
„ Г. Матија Васиљевић бив. кмет Костарнички . . 1
„ Гајо Вучетић кмет Костајнички 1
„ Панто Глигорић ислужени војник 1
„ Милисав Видаковић трговац 1

св. 18

Срез Азбуковачки.

Г. Тодосије Тадијћ начелник ср. штапс-капетан за сина Драгутина 1
„ Милош Гужић писар ср. за сина Добросава . . . 1
„ Тодор Поповић свештеник Трешнички 1
„ Арсен Ганић земљедјелац 1
„ Миња Васић кмет Азбуковачки 1
„ Арсеније Дамјановић трговац за сина Мињу . . . 1
„ Антоније Савић трговац за ћер Вукосаву . . . 1
„ Иван Грунић земљодјелац 1
„ Иван Ракић „ 1
„ Стеван Марковић „ 1
„ Крсман Ђукић кмет 1
„ Матија Поповић учитељ Трешњички 1
„ Антоније Марковић начелник ср. Јадран. капетан . 1
„ Јован Стевић земљодјелац 1

св. 14

(*Од Г. М. У. Веселиновића трговца*).

Г. Часњејши Г. Ивко Поповић парох Трбушнички . . 1
„ „ „ Деспот Марковић парох 1
„ Данило Орел учитељ III и IV оси. разр. 1
„ Милан Поповић „ I и II оси. разр. 1
„ Роксандра Петровића воспитатељка 1
„ Атанасије Ш. Мариновић практикант 1
„ Цвијо Арсеновић трговац 1
„ Бурађ И. Чворић „ 1
„ Јанко Лазаревић „ 1
„ Саво Јаковљевић „ 1

Г. Лазар Јернић трговац. 1
„ Милош У. Веселиновић трговац 1
свега 100 књ. св. 12

Пожаревачко Окружје.

Срез Омољски.

(*Од Г. Јосифа Лазаревића учитеља Жагобичког.*

Г. Јосиф Лазаревић учитељ за синове Петра учен III. и Стевана II раз. 2
„ Живадин Богосављевић ученик III. разреда . . . 1
„ Светолик Глигоријевић „ III. „ . . . 1
„ Милош Милијевић „ III. „ . . . 1
„ Стојан Огњановић „ III. „ . . . 1
„ Мита М. Милићевић „ III. „ . . . 1
„ Стојан Матић „ III. „ . . . 1
„ Петар Панкалунић „ III. „ . . . 1
„ Јован Петровић „ III. „ . . . 1
„ Јован Цојкић „ III. „ . . . 1
„ Сава Благојевић намјесник Жасоб. за сина Светозора 1
„ Илија Јовановић парох Изворнички 1
„ Милосав Георгијевић парох Вуковчаки 1
„ Никола Вучковић „ Лазнички 1
„ Марјан Церковић начелник ср. Омољског за син. Милоша и Мих. 2
„ Стоић Миленковић практ. ср. Омољског 1
„ Алексије намјесник М. Горњака 1
„ Сава Јеромонах „ „ 1
„ Никодије Ивковић трговац 1
„ Риста Димитријевић механција 1
„ Тома Огњановић „ 1
„ Јанко Томић „ 1
„ Павле Томић „ 1
„ Митар Максимовић поднаредник 1
„ Јефрем Р. Стошић за сина Павла 1
„ Ђорђије Ристић за сина Ристу 1
„ Алекса Ђорђијевић механција 1

Г. Антоније Михајловић трговац 1
„ Милован Радосављевић дућанција 1
„ Милорад Цојкић трговац 1
„ Никола Марковић бакалин 1
„ Коста Јанковић механција 4
„ Милко Јанковић буљубаша 1
„ Аврам М. Лазаревић земљед. 1
„ Миливоје Станојловић за сина Аранђела 1
„ Димитрије Костић трговац 1
св. 38

Срез Речко-Звиждски.

(Од Г. Ивана пароха Горње Крушевице.)

Г. Илија Илић парох и намјесник Кладуровски . . . 1
„ Милија Костантиновић парох за сина Димитрија . 1
„ Симеон Белодедић „ 1
„ Панта Обрадовић писар ср. Звиждског за сина Костантина 1
„ Обрен Михајловић трговац у Гор. Крушевици . . 1
„ Ђорђије Димитријевић „ „ „ . . 1
„ Петар Василијевић „ „ „ за сиругу своју Анку 1
„ Станко Милошевић тргов. и механција 1
„ Стоић Милошевић „ „ „ за сина Живка
„ Макул Пауновић кнез Туриски 1
Свега 48 књ. св. 10

Пожега.

(Од г. Др. Брлића.)

Г. Фр. Игњатије Муха управитељ гимназије и гвардијан 1
„ Густав Кнежевић Котарски предстојник 1
„ Иван Филиповић главни учитељ 1
„ Иван племенити Бенко ученик 4 школе у гимназији 1
„ Милица удова Кушевић 1
„ Скендар Племенити Поша 1
св. 6

Радинци велики.

Часн. г. Георгије Кнежевић парох 1

Радинци мали.

Часн. г. Павле Цвенић парох 1

Рудничко Окружје.

Горњ. Милановац.

Г. Младен Николић практ. начелн. за снау Јелицу супругу Михаила Николића капет. Ср. Моравск. . . 1
„ Радоје Караулић практикант 1
„ Милисав Бонић „ 1
„ Павле Марић писар 1
„ Милош Кузмановић практик. 1
„ Панта Ковачевић „ 1
„ Станко Јовановић „ 1
„ Ђорђије Костић телеграфиста 1
„ Панта Луњевица писар ср. за синовца Милана . . 1
„ Арсеније М. Трифуновић практ. 1
„ Јован Ш. Јовановић дућанција 1
„ Бојан Марковић писар за читалиште Гор. Милановачко 1
„ Антоније Радосављевић писар ср. Качерског . . 1
„ Павле Грковић писар прим. суда за синовца Милут. 1
„ Мита Тадић трговац из сина Јоцу 1
„ Гаја Лучић преписчик у канцел. ср. Моравск. . . 1
„ Вуле Јанковић казначеј начелиништва 1
„ Матија Филиповић протокол. суда за своју заручн. Александру 1
„ Сима Б. Михајловић члан суда 1
„ Васалије јеромонах М. Никоља 1
„ Леонтије „ „ „ 1
„ Живко Радаковић учитељ шк. Миоковачке . . . 1
„ Васа Драгојловић угоститељ 1

Г. Вујо Васић трговац за сина Светозара	1
„ Стеван Костић учит. III IV разреда	1
„ Благоје Исајловић практик. телегр.	1
„ Милоје Миладиновић учитељ I и II. разр.	1
Гђа. Јулиана Кириловића воспитатељка	1
Г. Милоје Радовановић практ. суда	1
„ Илија Вукићевић помоћн. начелниш.	1
„ Никола Павловић трговац	1
„ Арсеније Кандић „	1
„ Драгојло Новаковић „	1
„ Михаило Пољавић капетан Црногорски	1
„ Јаков Сретеновић трговац	1
„ Иван Милић трговац	1
„ Иван Ђурић „ за сина Илију ученика	1
св.	37

(*Од Г. Петра Ј. Козељца*).

Г. Сава Н. Танасковић учитељ Моравички за стрица Стефана	1
„ Сима Соић изъ Дића за сина Димитрија	1
„ Спасоје Мотојевић кмет Липњаски	1
„ Андрија Павловић кмет Пољанички	1
„ Јоксим Васић кмет Моравички	1
„ Димитрије Недељковић помоћн. кмета изъ Бољковаца	1
„ Тома Поповић ученик из Шутаца	1
„ Јован Живановић помоћн. кметов. из Живковаца	1
„ Стефан Павловић парох Смрдљиковачки	1
„ Тома Матијевић „ Живковачки	1
„ Адам Тодоровић „ Моравички	1
„ Петар Ј. Козељац бив. капетан	3
„ Живоин Сандић ученик шк. Моравичке	1
„ Миљко Симић „ „ „	1
„ Сава Миловановић „ „ „	1
„ Милош Ј. Стојановић „ „	1
„ Сима Миловановић „ „	1
свега 57 књ.	57

Сомбор.

(*Од Г. Димитрија Поповића*).

Преч. Г. Ђорђе Бранковић, прота Сомборски и конз. члан 1
Г. Димитрије Поповић, намјесник, парох Сомбор., конзистор. члан и катихета у реалној школи . 1
Високород. Г. Марко Поповић, ц. к. вишег суда земаљског совјетник, окружнога суда у Сомбору предсједник и притежатељ златне грађанске-часне медаље 1
Високород. Г. Трива Атанацковић, ц. к. земаљског суда совјетник, а окружнога у Сомбору подпредсједник 1
Високоблагор. Г. Павао Радовановић, ц. к. окружног суда Сомборског совјетник 1
Високоблагор. Г. Светозар Милутиновић, ц. к. окружног суда Сомбор. совјетник и државни одвјетник 1
Благород. и племен. Г. Јаков от Мразовић, ц. к. окружног суда Сомборског канцелар. управитељ . 1
„ Г. Љубомир Машировић сенатор варошки . 1
„ „ Стеван Чордаров 1
„ „ Сима Леовић 1
„ „ Антоније Коњевић, варошки земљемјер . 1
„ „ Игњат Николић први вар. благајник . . 1
„ „ Коста Живановић варошки тајник . . 1
„ „ Василије Коларић варошки архивар . . 1
„ „ Александар Панајотовић, при ц. к. окружној грађевини азистенат 1
Поштенород. госпођа Катарина Гргурова рођ. Стојановића 1
„ Г. Тоша Гргуров трговац и варошки представник за сина Милана IV. реалне класе ученика 1
„ Г. Павао Станимировић трговац . . . 1
Књижница Српске препарандије 1
„ „ главне основе школе Сомборске . . 1
„ „ читаонице Сомборске 1

Смедеревско Окружје.

Смедерево.

(*Од Г. Стевана Поповића практик. начелништв. Смедеревског.*)

Г. Милоје Тодоровић начелник окруж. потполковник	1
„ Милосав Топаловић привр. помоћ. начелништва	1
„ Стеван Јанићијевић казначеј начелништва	1
„ Гаврил А. Јовановић секретар „	1
„ Светозар С. Спасић I. писар „ Смедеревског	1
„ Аксентије Михајловић II. „ „ „	1
„ Светозар М. Тодоровић практикант „	1
„ Милоје И. Мајсторовић „ „	1
„ Спасоје С. Бранковић „ „	1
„ Димитрије Ганчић предсјед. суда окр. Смедер.	1
„ Вуле С. Марковић члан „ „ „	1
„ Тома М. Мрцанловић интаб. протоколиста	1
„ Живоин Т. Панић дјеловодни „	1
„ Димитрије Б. Перишић архивар	1
„ Јефрем В. Млововановић II. писар суда	1
„ Димитрије А. Протић званичник „	1
„ Јован Валента окр. физикус	1
„ Јосиф Марковић парох Смедерев.	1
„ Захарија Поповић ђакон и учитељ Смедер.	1
„ Стеван Добровојевић учитељ општ. „	1
„ Паун Костандиновић	1
	св. 23

(*Од. Г. Васа Живковића учит. II. разр. осн. шк. Смедер.*)

Г. Василије Живковић учит. II. разр. са сина Александра	1
„ Игњат Стефановић трговац за сина Боку учен. I. разр.	1

Г. Ђорђије Тодоровић трговац 1
„ Милован Милићевић „ за ћер Анку 1
„ Ђорђије Величковић „ 1
„ Живота Јанићијевић приватан ђак нем. јез. . . . 1
„ Вукатин Јовановић учен. II. разр. 1
„ Стеван Пауновић „ III. „ 1
„ Светозар Стојадиновић учен. II. разр. 1
„ Димитрије Аранђеловић „ II. „ 1
„ Милосав Костић „ II. „ 1
„ Иван Јанчић „ II. „ 1
„ Јован Ивковић „ III. „ 1
„ Михаило Торбаровић „ IV. „ 1
„ Коста Николић „ II. „ 1
„ Радосав Ђосић трговац за сина Светолика . . . 1
„ Аћим Јовановић парох 1
„ Живота Јовановић „ 1
„ Михаил Мартиновић ученик III. разр. 1
„ Лазар Карамарковић „ IV. „ 1

св. 10

(Од Г. Јована Ђурића учитеља основ. школе Липске.)

Г. Стеван Крстић кмет општ. Липске за сина Стевана 1
„ Милован Милин помоћник прим. суда 1
„ Јанко Петковић земљедјелац из Радице за сина Трифуна 1
„ Мика Ђерговић земљедјелац из Радице за сина Вучка 1
„ Алекса Лазић земљедјелац за сина Станисава . . 1
„ Коца Коић „ „ „ Уроша . . . 1
„ Миливоје Јаковљевић „ „ „ Миладина . . 1
„ Милојко Станковић „ „ „ Никодија . . . 1
„ Радован Накарић „ „ „ Димитрија . . 1
„ Станко Накарић „ „ „ Миливоја . . . 1
„ Милан Милојковић „ „ „ Николу . . . 1
„ Никодије Аћимовић „ „ синовца Стојадина . 1
„ Милисав Ивановић „ „ синове Милана и Михаила 1
„ Миладин Перић земљедјелац за синове Ивана . . 1
„ Павле Ивановић „ „ „ Јанка . . 1
„ Глиша Миловановић „ „ „ Ђорђија . . 1
„ Марко Петровић „ „ „ Стевана . . 1
„ Радојко Ракић „ „ брата Цветка . . 1

Г. Васиљије Христић механџија 1
„ Димитрије Миљковић „ 1
св. 20

(Од Г. Марка Милошевића учиш. осн. шк. Осипаоничке)

Г. Марко Милошевић учитељ за себе и ћер Јелицу . . 2
„ Стојан Петровић трговац за унука Станка . . . 1
„ Рајко Јанковић ученик II. разр. 1
„ Таса Јовановић „ II. „ 1
„ Тома Марјановић „ II. „ 1
„ Адам Смиљковић „ II. „ 1
„ Аврам Илијћ „ II. „ 1
„ Живко Милановић „ II. „ 1
„ Марко Бошковић „ II. „ 1
„ Станисав Илијћ „ II. „ 1
„ Маринко Дмитровић земљедјелац 1
„ Лазар Бранковић „ 1
„ Живан Марковић „ 1
„ Томе Стојадиновић „ 1
„ Андрија Рајковић „ 1
„ Милан Лукић „ 1
„ Станоје Лукић „ 1
„ Станојло Поповић „ 1
„ Симеон Дабић земљедјелац 1
„ Пантелија Дабић „ 1
св. 21

(Од Г. Мих. Радовановића учиш. шк. Милошевачке.)

Г. Марко Лукић трговац за сина Данила 1
„ Милисав С. Лукић „ „ „ Јевтимија 1
„ Игњат Б. Лукић 1
„ Тома С. Лукић болтација 1
„ Никола Петровић кафеџија 1
„ Јанко Симић трговац 1
„ Илија Живановић члан прим. суда за сина Алексу . 1
„ Аврам Марковић трговац за сина Стевана . . . 1
„ Трифун Миленковић ученик II. разр. 1
„ Павле Ђурђевић трговац за сина Ристу 1
св. 10

(Од Г. Милића Соскића начелн. ср. Јасенич ког.)

Г. Милић Соскић капетан	1
„ Петар Марковић писар	1
„ Михаило Симић практикант	1
„ Вићентије Мајсторовић парох Азањски	1
„ Матија Крупежевић „ Вел. Крштански	1
„ Ђорђије Павловић „ Кусадачки	1
„ Петар Јовичић „ Ковачевачки	1
„ Јован Маринковић „ Марковачки	1
„ Милош. Ђ. Сретеновић „ Ст. Аџбеговачки	1
„ Данил Дрењаковић „ Голобочки	1
„ Марко Соскић кмет општ. Ковачевачке	1
„ Ђорђије Милутиновић помоћн. општ. Азањачке	1
„ Стеван Здравковић кмет општ. Вел. Орашке	1
	св. 13

(Од Г. Милоша Петроевића писара ср. Подунавског).

1. Смедерево.

Г. Милутин Банић протојереј окр.	1
„ Тома Васић начелн. ср. Подунавског поручић за сина Дим.	1
„ Милош Петровић писар ср. за синове Божидара и Михаила	1
„ Радосав Поповић практикант ср. канц.	1
„ Живота Атанацковић трговац	1
„ Настас Томић „	1
„ Васа Марковић за сина Стевана	1
„ Станко Остојић„ „ Ђорђија	1
„ Живан Петровић за синове Илију и Косту	1
	св. 6

2. Село Колари.

Г. Михаил Поповић парох Коларски	1
„ Сава Поповић „ Лондолски	1
„ Миленко Милутиновић парох М. Орашански	1
„ Лазар Граничарски учитељ Коларски	1
„ Стојан Ристић кмет за сина Милоша	1
„ Стеван Марковић трговац за сина Михаила	1

Г. Димитрије Атанацковић бурмуџија 1
„ Марко Поповић трговац 1
„ Кузман Павловић „ 1
„ Цветко Јовановић шпекулант 1
св. 10

3. Село Петријево.

Г. Миленко Миловановић газда 1

4. Село Водоњ.

Г. Ђорђије Љута ґазда 1

5. Село Удовице.

Г. Живан Јовковић глав. кмет 1

6. Село Сеона.

Г. Јован Митровић кмет за синовца Митра 1

7. Село Дубона.

Г. Радоица Блажић тргов. за сина Радосава 1
„ Милан Вељковић кмет 1
„ Милан Живановић ћурчија 1
„ Јозеф Холц пинтер 1
св. 4

8. Село Бадљевица.

Г. Ранко Николић кмет 1

9. Село Другоѵац.

Г. Милош Милић трговац 1
„ Сима Миловановић 1
св. 2

10. Село Суводо.

Г. Миладин Стојановић трговац 1
„ Дмитар Стојановић „ 1
св. 2

11. Село Врбавац.

Г. Стеван Катана 1

12. Село Раља.

Г. Јованча Ђорђијевић 1

13. Село Коњска.

Г. Милош Илић парох Коњштански 1
„ Петар Брдарче газда 1
св. 2

14. Село Липе.

Г. Живота Ивковић трговац 1
„ Урош Томић газда 1
„ Миленко Симић „ 1
„ Паун Христић меанџија 1
св. 4

15. Село Радинац.

Г. Сретен Михајловић парох Радиначки 1
„ Станко Николић кмет 1
„ Коста Јовановић трговац 1
св. 3

16. Село Враново.

Г. Сава Стојковић трговац 1
„ Димитрије Јовановић бив. учитељ 1
св. 2

17. Село Сараорац.

Г. Стеван Лазаревић поштар за сина Милоја . . . 1
„ Мита Младеновић кмет 1
„ Стеван Лазаревић прим. суда писар 1
„ Никола Дишић трговац 1
св. 4

18. Село Лозовик.

Г. Гаврил Велимировић парох Лозовички 1
„ Ђорђије Хаџић учитељ 1
„ Јанко Скокић кмет 1
„ Димитрије Х. Ђорђијевић трговац 1
„ Ђорђије Костадиновић „ 1
„ Павле Пантелић писар прим. суда 1
св. 6

19. Село Луговчина.

„ Ранко Јосић трговац 1

20. Село Биновац.

Г. Антоније Воиновић газда 1

21. Село Милошевац.

Г. Марко Лукић трговац 1
„ Панта Николић пандур канц. ср. Подунав. за сина Косту 1
„ Михаило Миовић пандур 1
„ Аћим Сандић за сина Димитрија 1
„ Стојан Нешић пандур 1
св. 4

22. Село Осипаоница.

Г. Аћим Јовановић парох 1
„ Живота Јовановић „ 1
св. 2

(*Од Г. Лазара Живковића учитеља В. Плане.*)

Г. Лазар Живковић учитељ за синове Василија и Николу 1
„ Пантелија Николић писар прим. суда 1
„ Милован Деспотовић за сина Симу 1
Свега 174 књ. св. 3

Стејановци.

Часн. г. Тодор Петковић парох 1

Тамишвар.

(*Од Г. Тодора Радичевића.*)

Г. Петар Прерадовић, обрштар и шеф генералштаба . 2
„ Игнатије Др. Брлић 2
„ Тодор Радичевић 10
св. 14

Трст.

(*Од Г. Андрија Стојковића.*)

Библиотека општества Српског 3
Г. Н. Вуиновић свештсник 1
„ Данило Бунић „ 1
„ М. Вучковић ђакон и учитељ 1
„ Јован Димовић учитељ в. учионице 1
„ Симо Крстов Лазаревић началник параплова Одесе . 1
„ Богдан С. Милиновић началник код Лојда . . . 1
„ Матко Бастијан учитељ Слав. језика 1
„ Урбан Бастијан директор и катихет дјевојачке учионе 1
„ Сидон Бркић 1
„ Иван Кук, ц. к. морански чиновник 1

Г. Ловро Видрић ученик 7. гим. разреда 1
„ Иван Брајдић 1
„ Василије Радаковић 1
„ Јован Скуљевић 1
„ Јевто Пјериновић 1
„ Јован Ковачевић 1
„ Никола Трифић 1
„ Фердо Кресник 1
„ Вилхелм Вилхар 1
„ Драго Памучина 1
„ Др. Стефан Васић 1
„ Фрањо Пелеше 1
Гђа Маријана А. Мариновића 1
Г. Димитрије Н. Пешика, ученик 1
„ Иван Поповић 1
„ Светозар Х. Тома 1
„ Јевто Гојковић 1
„ Ђорђије Косић 1
„ Димитрије Т. Андријевић 1
„ Ристо Н. Тузлић 1
„ Федерик Гризони 1
„ Марко Г. Стојковић 1
„ Андрија Стојковић 1

св. 36

Ужичко Окружје.

Ужице.

(Од Г. Филипа Ђ. Поповића писара ср. Пожешког.)

Г. Драгутин М. Жабарац начелник, мајор од каваљерије и почасни ађутант 1
„ Гаврил Поповић протојерej Ужички за синовца Владимира 1
„ Иван Мркшијевић члан суда 1
„ Паун Николић штапс-капетан ср. Златиб. 1
„ Димитрије Протић члан суда 1
„ Ђорђије Мишковић секретар суда 1
„ Радован Радојевић казначеј окружни 1
„ Јосиф Веселиновић инжинир окр. 1
„ Јосиф Симон физикус окр. 1

Г. Сима Марић директор карант. Мокрогор. 1
„ Јефрем Новаковић писар ср. Црногор 1
„ Спасоје Ерсевић архивар суда 1
„ Алекса Димитријевић интаб. проток. суда . . . 1
„ Ђока Поповић II. писар суда 1
„ Милован Браловић II. „ „ 1
„ Стефан Н. Големовић практикант 1
„ Милан Мићић практ. суда 1
„ Милован Гасовић практ. начелништва 1
„ Живан Стјепановић „ суда 1
„ Тома Јовановић практикант начелниш. за њер Росију 1
„ Илија Поповић практик. суда 1
„ Јевта Поповић „ „ 1
„ Антоније Вилотијевић практик. суда 1
„ Обрен Мићић „ „ 1
„ Алекса Т. Радовић „ „ 1
„ Михаил Радојевић „ „ за брата свог Милана 1
„ Филип Раић практик. суда 1
„ Симо Милосављевић II. учитељ 1
„ Мирко Вукашиновић млађи учитељ у Ужица . . . 1
„ Илија В. Наранџић трговац и љубитељ просвјете . 1
„ Јово Дамјановић „ 1

св. 31

Пожега.

(*Од Г. Павле И. Ђелмаша начелн. ср. Црногорског.*)

Г. Јеремија С. Стојановић парох 1
„ Панта Јовановић настојник поште Ржанске . . . 1
„ Василије Јагодић учитељ 1
„ Александар и Љубомир браћа Ђелмаши ученици . 1
„ Јеремија Поповић предсјед. прим. суда Скакавачког 1
„ Јевтимије Божић парох 1
„ Васа Крунић трговац 1
„ Јован Станојевић „ 1
„ Тодор Дуловић „ 1
„ Јефрем Даничић „ 1
„ Младен Митровић и Јелесије Савић ортаци . . . 1
„ Милош Поповић парох 1
„ Васа Николић трговац 1

Г. Милош Поповић парох 1
„ Методије настојатељ М. Благовјештенија . . . 1
„ Јефрем Ср. Шолуповић писар 1
„ Трифун Петровић кафеција 1
св. 17

Иванъица.

Од Г. Димитрија Карамарковића начелн. ср. Моравичког.)

Г. Димитрије Карамарковић капетан 1
„ Живко Мнливојевић писар 1
„ Сима Јаковић мајор бив. капетан 1
„ Лука Прокопијевић намјесник 1
„ Коста М. Ђатић за супругу Јелену 1
„ Петар Раичић учитељ Иванички 1
„ Милић Поповић ђакон 1
„ Ђока Бајовић предсјед. прим. суда у Иванъици за сина Луку 1
„ Милун Бојовић трговац 1
„ Периша Вуковић „ 1
„ Милан Пурић бакалин 1
„ Миљко Шоланић трговац 1
„ Петар Тодоровић „ 1
„ Радивоје Савић „ 1
„ Симон Павићевић „ 1
„ Вуко Зеленкапа трговац 1
„ Антоније Шљивић кмет 1
„ Илија Марковић Ђумрукчија Василине чесме . . . 1
„ Сава Триновић надзиратељ „ „ . . . 1
св. 19

Ариље.

(*Од Г. Атанасија Симића капетана Арильског.*)

Г. Атанасије Симић капетан 1
„ Паун Поповић писар за сина Јована ученика . . . 1
„ Коста Јовичић учитељ 1
„ Миленко Кушић „ 1

Г. Обрад Миленковић практикант 1
„ Милован Вучићевић пандур за сина Михаила . . . 1
св. 6

(*Од Г. Паука Николића капетана ср. Злашиборског.*)

Г. Дионисије Поповић игуман ман. Бање у Босни . . 1
„ Неша Орловић писар за синовца Дамњана . . . 1
„ Михаило Ђировић пандур 1
„ Станисав Поповић „ 1
„ Милисав Јевторић буљубаша 1
„ Нешо Јосиповић писар општине Равањске . . . 1
„ Недељко Игњатовић калфа 1
„ Никола Лазић туфегција 1
„ Јован Перић терзија за брата Витора 1
„ Весилин Туцаковић кафеција 1
„ Илија Божић папуција 1
„ Креман Живковић чаругција 1
„ Стеван Станојевић калфа 1
„ Сава Миловановић ученик 1
„ Милија Бошњаковић „ 1
„ Гаврило Тодоровић „ 1
„ Петар Цвијовић „ 1
„ Јаксим Атанасијевић „ 1
„ Радисав Прљовић „ 1
„ Василије Лиеский „ 1
„ Јеротије Прљовић „ 1
„ Миладин Љубичић „ 1
„ Сретен Марјановић „ 1
„ Јанко Стојановић „ 1
„ Милисав Филиповић „ 1
„ Сава Вирић „ 1
„ Павле Ристановић „ 1
„ Јефрем Жуњић „ 1
„ Михаило Јокић „ 1
„ Милоје Брковић „ 1
„ Маринко Марић „ 1
„ Никола Поповић „ 1
„ Сретен Јокић „ 1

Г. Сретен Сокић писар прим. суда 1
„ Милош Дуловић столар 1
св. 35

(*Од Г. И. П. Штуловића капшан. ср. Рачанског.*)

Г. Илија Штуловић потпоручић капетан за унука Љубомира 1
„ Димитрије Милосављевић писар 1
„ Симо Јагодић кмет 1
„ Јанко Јеремић „ 1
„ Милован Филиповић 1
„ Тома Лазаревић кмет 1
„ Никола Маринковић кмет 1
„ Перо Корберовић „ 1
„ Јајо Манић „ 1
„ Јован Јелисавчић „ 1
„ Миле Илић „ 1
„ Неиад Милановић „ 1
„ Ђурица Требињац „ 1
„ Вукоман Алексић „ 1
„ Милован Папација „ 1
„ Цветко Јевтић из Баине-Баште 1
„ Јанко Петковић трговац 1
„ Андрија Максимовић парох за ћер Стеванију . . . 1
св. 18

(*Од Г. Василија А. Стефановића учит. I. II. и III. шк. Б. Баште.*)

Г. Миленко Милекић 1
„ Вукосав Илић 1
„ Сретен Митровић 1
„ Јован Кнежевић 1
„ Михаило Јонић 1
„ Милан Кнежевић 1
„ Павле Кремић 1
„ Сретен Јостанић 1
„ Пантелија Милосављевић 1
„ Василије Јаковљевић 1
„ Никола Бешлић ученик II. разр. 1

Г. Сретен Караклић „ II. „ 1
„ Драгутин Јездовић „ II. „ 1

св. 13

(Од Г. Григорија М. Гавриловића учит. Рогачичког.)

Г. Петар Вуковић механџија и трговац 1
„ Ристо Ђорђијевић трговац 1
„ Јован Ковачевић механџија и трговац 1
„ Гачо Маринковић трговац за сина Пахомија . . . 1
Гђа Стамена учитељка за сина Алексу 1
Г. Адам Јовановић туфегџија 1
„ Гајо Лукић терзија 1
„ Тодор Топовић парох Трешнички 1
„ Петар Поповић „ Гвоздачки 1
„ Љубисав Тодоровић писар општ. Овчинске 1
„ Недељко Спасојевић ученик III. разреда 1
„ Арсеније Васиљевић „ „ „ 1
„ Крста Станојевић „ „ „ 1
„ Коста Тошић „ „ „ 1
„ Василије Читаковић „ „ „ 1
„ Ранисав Лазић „ „ „ 1
„ Симо Вукосављевић „ „ „ 1
„ Борисав Богић — Тодоров ученик II. разреда . . 1
„ Борисав М. Гавриловић за брата Илију 1
„ Јован Ивић ученик II. 1
„ Михаил Крстић „ „ 1
Милан Савић „ „ разреда 1
„ Милан Нешковић ученик II. „ 1
„ Младен Ђукановић „ „ „ 1
„ Милош Марјановић „ „ „ 1
„ Обрад Тодоровић „ „ „ 1
„ Саво Лазић „ „ „ 1
„ Саво Станковић „ „ „ 1
„ Симо Алексић „ „ „ 1
„ Симо Вуковић „ „ „ 1
„ Јаков Ковачевић „ „ „ 1
„ Никола Ђорђијевић „ „ „ 1
„ Аксентије Паић „ I. „ 1
„ Аксентије Алексић „ „ „ 1
„ Вучко Глишић „ „ „ 1
„ Глигорије Марковић „ „ „ 1
„ Милован Павловић „ „ „ 1

Г. Марко Филиповић ученик I. разр.	1
„ Михаил Радоичић „ „ „	1
„ Маринко Петровић „ „ „	1
„ Михаило Косић „ „ „	1
„ Марко Јовановић „ „ „	1
„ Максим Крстић „ „ „	1
„ Никола Васић „ „ „	1
„ Никола Обрадовић „ „ „	1
„ Петар Крсмановић „ „ „	1
„ Павле Павловић „ „ „	1
„ Ранисав Продановић „ „ „	1
„ Софроније Тодоровић „ „ „	1
„ Саво Николић „ „ „	1
„ Стеван Ракић „ „ „	1
„ Стеван Драгојловић „ „ „	1
„ Теофил Вукашиновић „ „ „	1
„ Тодосије Ђурђић „ „ „	1
„ Јефрем Броћић „ „ „	1
„ Јефрем Васић „ „ „	1
„ Јаков Васић „ „ „	1
свега 196 кн.	св. 57

Цариград.

Г. Серафим Ристић архимандрит високи Дечана	1
„ Ананије Петровић јеромонах високи Дечана	1
Фра Анто Алауповић викар цркве св. Ђорђа Босанског у Цариграду	1
„ Блаж Доминковић фратер у Цариграду	1
„ Стјепан Орловић фратер у Цариграду	1
„ Петар Тепелук учитељ у Сутјеском Манастиру	1
Г. А. В. Рачински вице-конзул Руски у Варни	1
„ М. А. Петронијевић к. С. капућехаја	10
„ Сава Апостоловић драгоман агенције	5
„ Агоб Боозобић ћатиб агенције	3
„ Никола Живковић капетан пристаништа агенције	1
„ Јанићије Поповић ученик у Семинарији	1
„ Периша Трифуновић учен. турског језика	1
„ Павле Апостоловић „ „ „	1
„ Мигрдич Боозовић „ „ „	1
„ К. Рајнов званичник у министарству просвете	1
„ Гавро Вучковић депутат Босански	1

Г. Спиро Јововић Стратимировић званичник при вел. брит конзулату 1
„ Нико Његушић адвокат 1
„ Паппсои Наци доктор мед. 2
„ Мијанло Турчиновић докт. права и мед. 1
„ Јован Црногорчевић лекар у Бруси 1
„ Трифун Ђурић трговац у Таганрогу 2
„ Јевтимије Јовановић трговац 10
„ Петар Атанасијевић „ 5
„ Тодор Ђуковић „ 4
„ Спиро Шортан „ 2
„ Видо Дабковић „ 2
„ Ђорђе Бошковић „ 1
„ Јово Дреговић „ 1
„ Петар Калуђеровић „ 1
„ Спиро Реметић „ 1
„ Анто Гребњаковић „ 1
„ Ђорђе Борета „ 1
„ К. В. Славчевић „ 1
„ М. Рајковић „ 1
„ К. Мариновић „ 1
„ Дим. М. Тошков „ 1
„ Акександар Дучевић „ 1
„ Ђорђије Момцић „ 1
„ Симо Лазаревић капетан на Руском пароброду . . 1
„ Стефан Црногорчевић капетан на „ . . 2
„ Богдан Црногорчевић „ морски 2
„ Лазар Катурић „ „ 2
„ Крсто Берберовић „ „ 1
„ Христофор Балтић „ „ 1
„ Владимир Вукасовић „ „ 1
„ Андрија Трипковић „ „ 1
„ Перо Савов Мартиновић хрбатбаша Црногорски . . 1
„ Јован Н. Живковић 1
„ Лука Грацун хрбатбаша Паштровићки 1
„ Перо Бјелица „ мајн. — побор. — бранићски 1
„ Панто Казанегра 1
„ Филип Андровић 1
„ Видо М. Миховић 1
„ Иво М. Миховић 1
„ Крсто М. Миховић 1
„ Стефан М. Рађеновић 1
„ Стефан Ф. Кентера 1

Г. Лука П. Кентера 1
„ Андрија П. Кентера 1
„ Никола М. Перазић 1
„ Василије Ф. Перазић 1
„ Спиро Медиговић 1
„ Нико М. Медиговић 1
„ Саво А. Медиговић 1
„ Перо Ђуров Укмановић 1
„ Ставко Пашић 1
„ Радо Савов Ђаконовић 1
„ Периша Савов Бјелица 1
„ Марко Петричевић 1

св. 121

Церник.

Г. Фра. Солан Крквариħ гвардијан самостана . . . 1

Црноријечко Окружје.

Заичар.

(Начелништва Окружја Црноријечкога).

Г. Ђорђије Девић начелник окружни мајор 1
„ Јован Николић предсједатељ окр. суда 1
„ К. Маринковић помоћн. начелништва капетан . . 1
„ Светозар Десимировић члан „ „ 1
„ Коста Јовановић секретар начелништва за сина Драгољуба учен. II. разр. 1
„ Јосиф Хибл инжинир окружни 1
„ Василије Јевтић II. писар. начелништва 1
„ Милоје Стојадиновић протојереј за сина Светозара . 1
„ Сретен М. Ђуртовић практикант начелништва . . 1
„ Стеван Костић „ „ . . 1
„ Коста Комадиновић „ „ . . 1
„ Илија Живковић практик. калц. ср. Заичарског . . 1
„ Алекса Здравковић трговац и љуб. књижевности . 1
„ Димитрије Богићевић учитељ III и IV. разреда . . 1

Г. Илија Т. Ђоршић кафеција 1
„ Сима Ђорђевић кафеџ. из Битоља у Турској . . . 1
„ Светолик Здравковић ученик IV. осн. раз. 1
„ Најдан Милошевић „ „ „ „ 1
„ Павле Цветковић „ III „ „ 1
„ Сава Герић „ „ „ „ 1
„ Стипан Јончевић „ „ „ „ 1
„ Најдан Нинковић „ II. „ „ 1
„ Василије Стојковић „ „ „ „ 1
„ Јован Јовановик „ „ „ „ 1
„ Крста Петковић „ „ „ „ 1
„ Крста Цоловић „ „ „ „ 1
„ Стеван Станковић члан окр. суда 1
„ Никола Поповић секрет. „ „ за сина Димитрија 1
„ Пома Новаковић интаб. проток. зо супруру Добру . 1
„ Марко Станојевић практ. окр. суда 1
„ Јосиф Масло Окр. љекар 1
„ Коста Данић поштар 1
„ Ђорђије Вијор надзиратељ састанка Вршке-Чуке . 1
„ Вељко Стојановић предсједн. при и суда за сина Николу 1
„ Петко Нинић члан „ „ „ Анту . . 1
„ Најдан Китић „ „ „ „ Крсту . . 1
„ Јосиф Бошковић полицај вароши за синове Димитрија и Илију 1
„ Вељко Павловић тртовац за сина Алексу 1
„ Јота Пековић трговац за ћер Цоцу 1
„ Цветко Миладиновић за сина Андрију 1
„ Никола Цоловић трговац 1
„ Ватко Николић „ 1
„ Петар Вучковић „ за сина Димитрија . . . 1
„ Стојан Убеновић „ 1
„ Цанко Савић „ за ћер Раду 1
„ Петко Ђорђијевић „ 1
„ Стојан Симоновић „ за сина Петра 1
„ Јота Пашић трговац за сина Лазора и Јоцу . . . 1
„ Петар Пинић трговац за сина Николу и Најдана . 1
„ Илија Савић љуб. књиж. за сина Ацу 1
„ Коста Николић писар прим. суда и љуб. књиж. . . 1
„ Игњат Шудлек шлосер 1
„ Тодор Власић учитељ II. разр. 1
„ Петар Ћирић „ „ „ 1

II. Срез Вражогрнски.

Г. Милоје Лозанић начелн. сресни капетан 1
„ Никола Стефановић учитељ Вел-изворски . . . 1
„ Андрија Генчић земљедјел. „ „ 1
„ Дуца Ватовић механција „ „ 1
„ Миленко Ж. Рашић парок Вражогрн. . . . 1
„ Прокопије Илијћ учитељ „ 1
„ Урош Милошевић трговац „ 1
„ Живул Павловић земљед. 1
„ Станисав Радојковић земљед. 1
„ Милош Поповић кмет 1
„ Богосав Најдановић земљедјел. 1
„ Станко Вулчић „ 1
„ Јован Стојановић „ 1
„ Маринко Николић „ 1
„ Јон Михајловић „ 1
„ Стеван Цонић парох 1
„ Коста Обрадовић учитељ 1
„ Илија Поповић „ 1
„ Радован Петровић земљед. 1
„ Јован Лола „ 1
„ Јанко Думитрашко „ 1
„ Њагул Болга кмет 1
„ Јован Глигоријевић трговац 1
„ Беспор Груић кафеџија 1
„ Станко Цветковић земљед. 1
„ Пера Бачунић „ 1
„ Живан Пауновић парох 1
„ Петар Илијћ земљед. 1
„ Јанча Ђорђијевић земљед. 1
„ Станко Милошевић „ 1
„ Стоић Стефановић учитељ за жену Паулину . . 1
„ Сибин Ристић парох 1
„ Петрашко Карабашевић кмет 1
„ Илија Добромир земљед. 1
„ Илија Стојкан „ 1
„ Јован Поповић „ 1
„ Трајло Трујкан „ 1
„ Стеван Андријевић земљед. 1
„ Илија Милојковић кмет 1
„ Богдан Радосављевић земљед. 1
„ Маринко Стојановић „ 1

Г. Стеван Миленковић „ 1
„ Лазар Милосављевић „ 1
„ Сима Стојановић „ 1
„ Јанко Павловић „ 1
„ Паун Голубовић „ 1
„ Станко Целић „ 1
„ Јанко Јанковић „ 1
„ Марко Петровић „ за сина Жику . . . 1
„ Станојло Ђорђијевић пандур ср. за сина Милоша . 1

св. 50

III. Срез Заичарски.

Г. Новак Поповић учитељ Кривовирски 1
„ Милета Павловић трговац 1
„ Мита Станковић земљед. 1
„ Димитрије Поповић парох 1
„ Сима Ристић парох 1
„ Никола Кулунџић учитељ 1
„ Милосав Стевановић кмет 1
„ Милојко Ивковић трговац 1
„ Живан Петровић „ 1
„ Крста Милетић парох 1
„ Рака Протић трговац 1
„ Рака Милић „ 1
„ Стојан Поповић учитељ 1
„ Јанко Ђорђијевић кмет 1
„ Јован Илић земљед. 1
„ Глигорије Брајковић учитељ 1
„ Павле Нешковић земљед. 1
„ Дуца Димитријевић земљед. 1
„ Јон Станчуловић 1
„ Петар Миленковић парох 1
„ Божидар Петровић учитељ 1
„ Ђорђије Наумовић трговац 1
„ Јаоко Лаћеш 1
„ Босиок Несторовић земљед. 1
„ Јанко Трајловић „ 1
„ Миша Живадиновић кмет 1
„ Вељко Ранђеловић трговац 1
„ Милутин Јовановић „ 1
„ Стојан Живковић кмет за сина Илију 1
„ Јован Владуловић земљед. 1

Г. Ђорђије Пирћок 1
„ Никола Милојевић трговац 1
„ Милосав Николић кмет 1
„ Никодије Ужарац земљед. 1
„ Милош Момировић земљед. 1
„ Јевта Вонновић трговац 1
„ Никола Видић кмет 1
„ Милош Пауновић кмет 1
„ Првул Трајловић земљед. 1
„ Јован Трајловић „ 1
„ Живко Милојковић кмет Илијначки 1
св. 144

(*од. Г. М. Живановића писара ср. Заичарског*).

Г. Милија Петровић намјесник и парох Бољевачки за сина Добросава 1
„ Милош Симић трговац за сина Алексу учен. гимн. . 1
„ Младен Живановић писар ср. за сина Алексу . . 1
свега 147 књ. 3

Чачанско Окружје.

Карановац.

Из двора епископског

(*Од придворног Г. ђакона и конз писара.*)

Г. Јанићије епископ Ужички 7
„ Никанор јеромонах и члан конзисторије епарх. Ужич. 2
„ Радован Поповић прото Чачански и члан епарх. Ужич. 1
„ Филип Зорић нотарије конз. епарх. Ужичке . . . 1
„ Севастијан архимандрит М. Студенице 1
„ Атанасије јеромонах М. Студенице 1
„ Григорије настојатељ М. Жиче 1
„ Милош Вујовић намјесник Карановачки 1
„ Аксентије Протић намјесник Драгачевски . . . 1

Г. Василије Протић парох Карановачки 1
„ Илија Бошковић „ Рашки 1

св. 18

Чачак.

Г. Васнлије Мацаревић начели. окр. капетан . . . 1
„ Никола А, Димитријевић помоћни. начелништва . . 1
„ Димитрије Капарис доктор варошки н војени у Пожар. 1
„ Коста Николић ђумрукција на Рашкој 1
„ Атанасије Тодоровић писар ср. Студеничког . . 1
„ Петар Рајчевић практ. ср. Студеничког 1
„ Илија Поповић нарох Рашки 1
„ Јован Миловановић учит. Рашки 1
„ Дина Душманић комисионар 1
„ Живан Поповић амбарџија Рашки 1
„ Петар Вукадиновић предсјед. прим. суда Рашког . 1
„ Саватије Дугалић из Рашке 1
„ Павле Шотић из Рашке 1
„ Јова Мировић „ „ 1
„ Стеван Минић код комис Рашког 1
„ Петар Петровић начелн. ср. Трнав. окр. Чачан. . . 1
„ Петар Арсенијевић практик. начелниш. „ . . 1
„ Јован Милутиновић „ „ „ . . 1
„ Василије Вуковић парох Чачакски 1
„ Ст. Трошчини љекар округ. 1
„ Иван Миливојевић начелн. ср. Каранов. за сина Љубом. 1
„ Велисав Миловановић писар ср. Каранов. 1
„ Јован Новаковић предсјед. прим. суда општ. Карановн. за сина Љубомира 1
„ Петар Пећанин трговац из Карановца 1
„ Милан Врбавац практ. ср. Карановачког 1
„ Милош А. Црвчанин тргов. из Каранов. за брата Сретена 1
„ Мита Савић писар општ. Каранов. 1
„ Коста Росић папуџија из Каранов. 1
„ Алекса Милетић учитељ Врањски 1
„ Глигорије настојатељ М. Жиче 1
„ Милија Кандић надзиратељ барутане Каранов. . . 1
„ Глиша Вукадиновић практ. ср. Каранов. 1
„ Јован Павловић трговац из Карановца 1

Г. Данило Јанковић „ „ „ 1
„ Севастијан архимандрит М. Студенице 1
свега 53 књ. 53

Шабачко Окружје.

Шабац.

(*од Г. Самуила архимандрита М. Пешковице*).

Г. Самуил архимандрит и предсједатељ К. Е. Шабачке 1
„ Јован Павловић протојерej Шабачки и члан апел. конзисторије 1
„ Јован Илијћ парох Шабачки и члан К. Е. Шабачке 1
„ К. С. Јанковић 1
„ Петар игуман М. Троноше 1
„ Рафаил јеромонах М. Троноше 1
„ Мелкиседек јеромонах и намјесник М. Петковице . 1
„ Атанасије „ „ „ . 1
„ Јевтимије „ „ „ . 1
„ Алимпије Гавриловић парох Табановачки за сина Владимира 1
„ Петар Милутиновић трговац 1
„ Мита Струнцалић „ 1
„ Алекса Тодоровић „ 1
„ Лаза Марковић бели, арендатор вина 1
св. 14

(*Од Г. Димитрија Прошића професора.*)

Г. Стеван Лазић учитељ 1
„ Лазар Јовановић 1
„ Рајко Рувидић парох 1
Гђа Марија Тодоровића 1
Г. Милан Кекић богослов 1
„ Никола Алексић ђакон 1
„ Петар Кречаревић професор 1
„ Ђорђије Берисављевић „ 1
„ Максим Петровић свештеник 1
„ Гаврил Витковић инцинир 1
„ Глиша А. Стојчевић практикант 1

Г. Адам П. Михајловић калфа брав. 1
„ Јован Богдановић калфа браће Куртовића . . . 1
„ Станко Ивановић „ „ „ . . . 1
„ Филип Настић „ „ „ . . . 1
„ Андрија Божић „ „ „ . . . 1
„ Пантелија Г. Матић трговац 1
„ Петар Матић „ 1
„ Коста П. Фотић за сина Алексу 1
„ Милош Илић калфа 1
„ Милан Јуришић пандур 1
„ Милош П. Рекалић 1
„ Радовој Ковачевић ученик полу шмн. Шабачке . . 1
„ Василије Јанковић „ „ „ . . . 1
„ Јеротије Михајловић „ „ „ . . . 1
„ Стеван Поповић „ „ „ . . . 1
„ Јован Марковић „ „ „ . . . 1
„ Милован Протић „ „ „ . . . 1
„ Јован Берић „ „ „ . . . 1
„ Милош Филиповић „ „ „ . . . 1
„ Сима Мијић „ „ „ . . . 1
„ Мирко Перић „ „ „ . . . 1
„ Радосав С. Ђорђијевић „ „ . . . 1
„ Павле Вемић „ „ „ . . . 1
„ Милош Ђ. Струнцалић „ „ . . . 1
„ Петар Миловановић „ „ . . . 1
„ Сима Митровић „ „ „ . . . 1
„ Илија Милисављевић „ „ „ . . . 1
„ Јован Вујанић „ „ „ . . . 1
„ Живко Галонић „ „ „ . . . 1
„ За библиотеку полу гимнашје Шабачке „ . . . 1

св. 41

Рача.

(Од Г. Лазара И. Дачића иракшиканша.)

Г. С. Јовановић директор и доктор карантина Рачан. за сина Милоша 1
„ Јован Павловић осмотритељ и писар каранит. за сина Михаила 1
„ Јанко Глувић амбарџија за синове Милоша и Милана 1
„ Сима П. Михајловић латов 1

Г. Ђира Николић колџија 1
„ Ђорђије М- Савић гвардијан за сина Петра и сестру Катарину 1
„ Живко Ђукановић гвардијан за ћерке Стефанију и Томанију 1
„ Иван Живковић гвардијан за ћерке Ивану . . . 1
„ Јован Јуришић трговац 1
„ Живан Глигорић „ 1
„ Павле Ђукановић члан прим. суда општ. Црнобарске 1
„ Илија К. Цветковић Лозничанин 1
„ Лазар И. Дачић практикант ђумрука 1
„ Јован Паунковић поштар Рачански за себе, своју супругу Настасију, сина Михаила и ћер Катарину 1

св. 41

Срез Мачвански.

(*Од Г. Стевана Симића учитеља шк. Глушачке.*)

Г. Ђуја Росић земљедјел. и љуб. књижев. за сина Петра 1
„ Драгојло Милисављевић земљ. за синовца Владимира 1
„ Атанасије Фирауновић „ „ „ Манојла . 1
„ Ђура Граовчевић „ „ сина Марјана . 1
„ Урош Васић „ „ „ Филипа . 1
„ Живан Антонић „ „ „ Арсенија . 1
„ Велимир Барјактаровић „ „ брата Јована . 1
„ Радивој Угљешић „ „ „ Павла . 1
„ Драгојло Недељковић „ „ „ Арсенија . 1
„ Андрија Граовчевић „ „ „ Милана . 1
Гђа. Аница Васића „ „ сина Ђурђа . 1
„ Живка Граорчевића „ „ „ Нинка . 1
Г. Павле Воиновић „ „ брата Милена . 1
„ Живоин Константиновић „ 1
„ Живан Фирауновић „ за сина Петра . . 1

св. 15

Срез Поцерски.

(*Од Г. Јеремија Милошевића писара срескога.*)

Г. Гаврил Ризнић капетан 1
„ Григорије Т. Ранић практик. 1

Г. Марко Гојковић учитељ 1
„ Коста Недић „ 1
„ Марко Мирчић „ 1
„ Никола Васић парох 1
„ Димитрије Јовановић парох 1
„ Ранко Шешић „ 1
„ Јефрем Гавриловић „ 1
„ Живко Адамовић кмет 1
„ Марко Стоичевић „ 1
„ Марко Марковић писар прим. суда 1
„ Миша Шешић 1

св. 13

Срез Посавско-Тамнавски.

(*Од Г. Ђорђија Цинцар-Јанковића капетана.*)
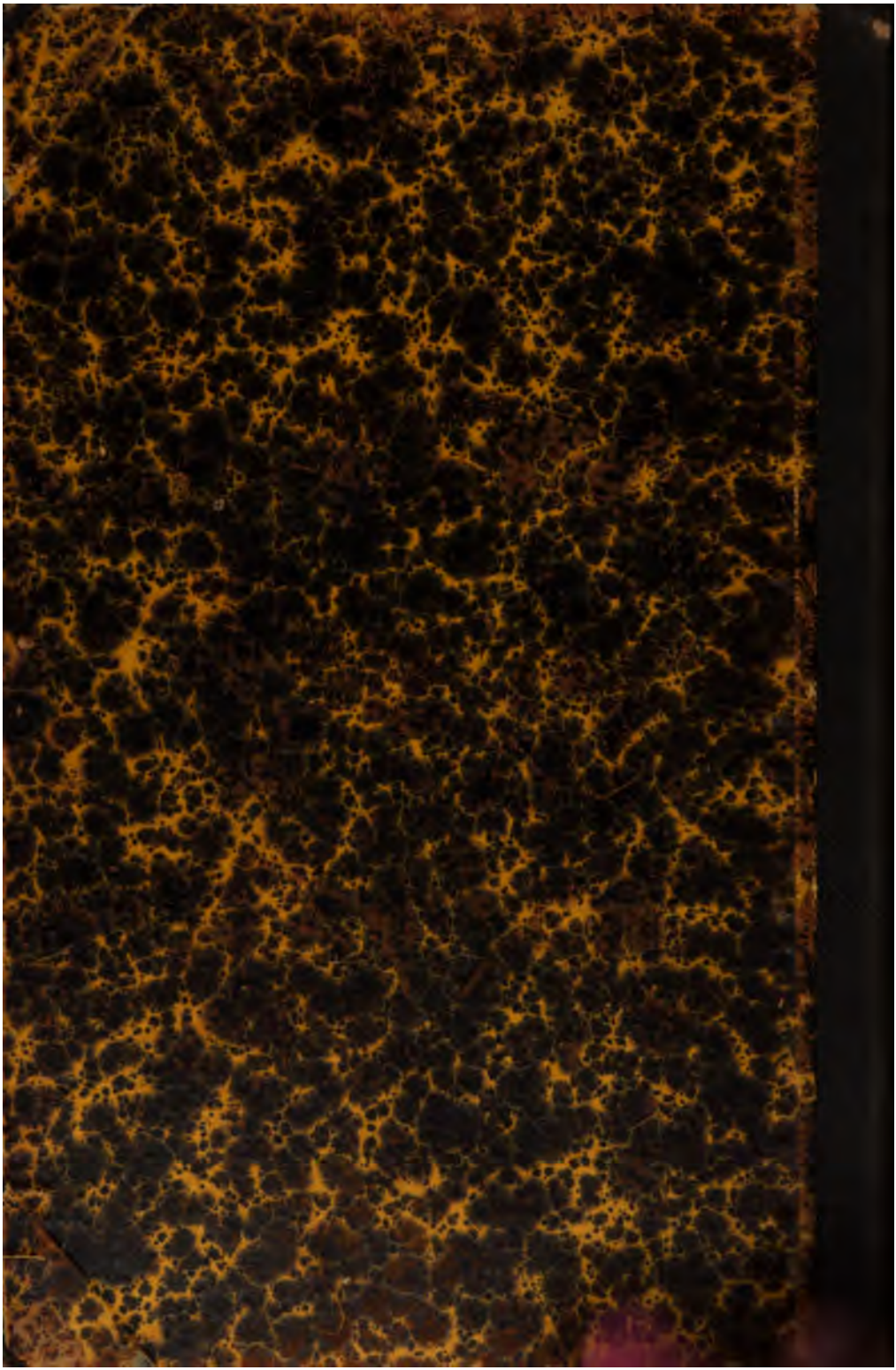
Г. Павле Михајловић писар срески 1
„ „ Кнежевић земљед 1
„ Јаков Јевтић 1
„ Ивко Николић 1
„ Јован Нинковић земљед. 1
„ Тодосије Јовић „ 1
„ Јевта Живановић „ 1
„ Грунца Нешић „ 1
„ Милосав Митровић „ 1
„ Јанко Митровић кмет 1
„ Филип Мићић меанција 1
„ Никола Гајдорић кмет 1
„ Павле Кустурић парох 1
„ Василије Топаловић земљед. 1
„ Лазар Станковић учитељ 1
„ Аврам Васићевић кмет 1
„ Панта Бабовић „ 1
„ Аћим Бабовић парох 1
„ Љубомир Бабовић парох 1
„ Живко Протић земљед. 1
„ Милош Симић кмет 1
„ Никола Илић „ 1
„ Стеван Марковићк мет 1
„ Ранко Степановић земљед. 1
„ Милан Кузмановић кмет 1